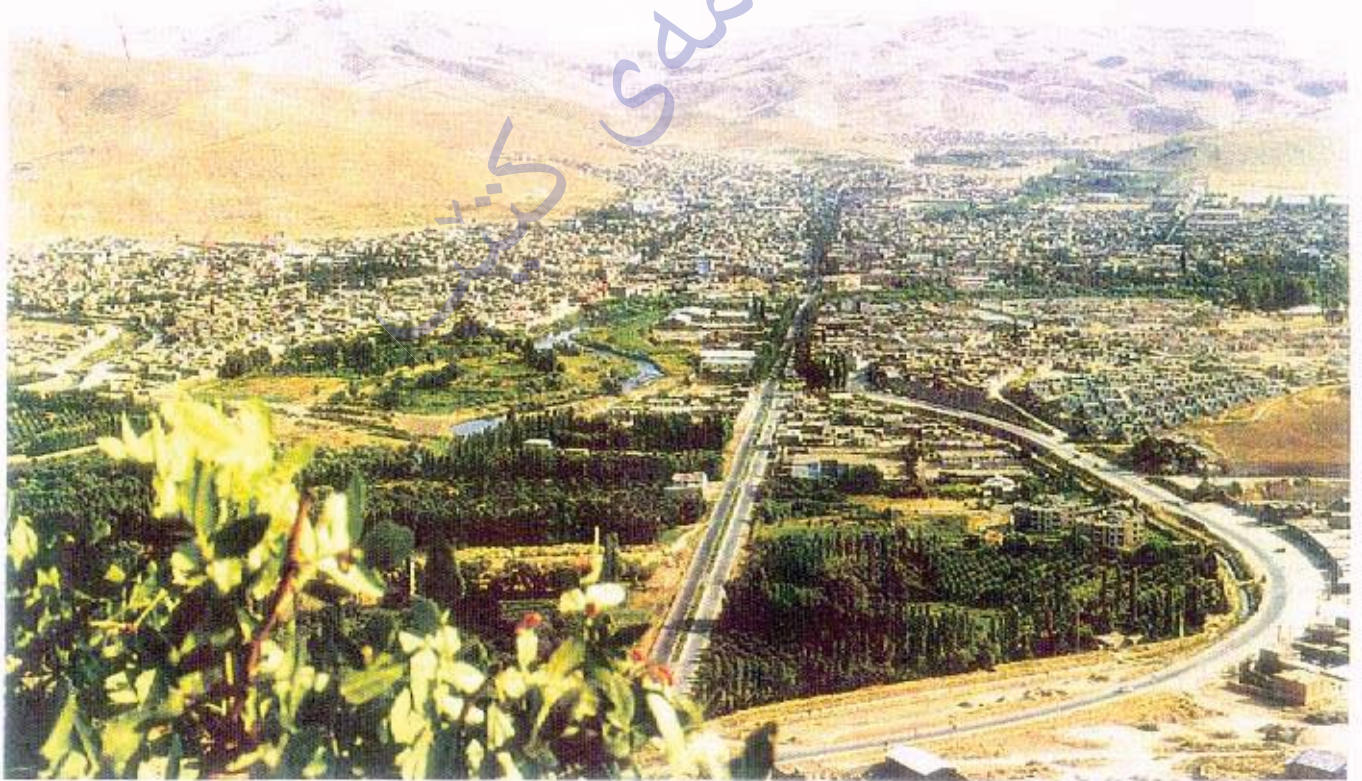

په پيام

گوڅاري كۆمهلهي كولتووري كوردستاني په له يوئشوپينگ

نرخي :
۲۵ كرونه

ژماره:
۱۰
سالي ۳
۱۹۹۸

گ — وڅ — اريكي وهرزي ، گ — ش — تي س — هرهه — ويه

ده سته ن نووسمران :

رزگار کیتستهی
عبدالقدار شهوکهت
بوخاری خدر
سهبریا ههکاری

نادره س:

Box: 8043
550 08 Jönköping
Sweden

Postgiro : 530682-4

تابونه ن سالانه :

ناو سوئد: 100 کرون
بۆ دهمزگاکان: 200 کرون
دهروهی سوئد: 20 دۆلار
بۆ کوردستان: به خۆراییی به

وینه ن به رگه کان:

بهرگی بهکهه: شاری مههاپاد
بهرگی دووهم: کوشکی
ئیسحاق پاشا له بازید

ته کنیک:

رزگار کیتستهی
بوخاری خدر

ژماره : ۱۰ سالی (۲) ۱۹۹۸

ISSN 1403 - 0055

لهم ژماره یه دا:

په یفی په یام په یفی په یام
یه کیه تی سو فی هت و کوردستان س. لازاریف و/ بوخاری خدر
هه لبه ستفانی جوانه مه رگ س دلژان رزگار کیتستهی
شه مال سائیپ و چه ند بیره وه ریه ک نه وزاد ئه مجهد سو جاده
دۆست چون دهکات به دوژمن د. مه عروف ئه رشه د
هه قبه یفینه ک لگه ل حه سه ن شه ریف په یام
به ره و یادی سه د ساله ی کارلینی چاپان و/ باوکی سه فین
خوزی راستی هاتبانه گو تن احمد عبالله جاسم
برو ابکه ن شیرزاد هه یینی
په ئکه زترینه زنار
ئه یادی ۱۰ ساله ی شه هید کردنی هه له به جده دا په یام
چالاکیه کانی کۆمه له ی کولتووری کوردستان کۆمیته ی کارگیر
کونگره ی سالانه ی کۆمه له ی کولتووری کوردستان په یام
پیرۆزبایی کۆمه له ی کولتووری کوردستان
غهریبی (هه لبه ست) صلاح شوان
نه مه یه کا ئارمانجه ر (هه لبه ست) شکر ی بیدوهی
پیناسه (هه لبه ست) خیری بۆزانی
پۆسته ی په یام په یام
خه ج و مریشک (ئوپه ریتا زارۆکان) سه بریه هه کاری
گولستان (جیهانا زارۆکان) په یام
په یفا نه په نی سه بریه هه کاری
خاچه پرس نه وزاد ئه مجهد سو جاده
هیوو نا ئه لفابی یا لاتینی په یام

به شی لاتینی:

چه ند نمونه یه ک ژ هۆمۆنیم و هۆمۆگرافین کوردی رزگار کیتستهی
هسره ت - چ (هه لبه ست) ته نگه زاری مارینی
زمانی ناخفتنی لگه ل گیانداران ناسحی کیتستهی

په یقی په یام

په یام بهری
رهنجی
نیمهیه
کاروانه کهی
ده بیستی
راناوهستی

خوښه خبری خوښه ویست!

نوا به خوښیوه ژماره دهی په یام که و ته
 بهر دهستان و به ممش وا خریکه په یام
 پی دهنیته سالی چوارهمی تهمنی خوښه وه.
 نیمه په کهم جار که دهستان کرد به
 نووسین و بلاوکردنه وهی په کهم ژماره ی
 په یام له گولانی سالی ۱۹۹۵، نهوکات
 نیمه چ له رووی ته کنیک و دزگای چاپ و
 نووسینه وه و چ له رووی شارمزایی په وه
 زور هزار بووین، بیرزگی بلاوکردنه وهی
 په یام یش نهوکات هر پتر وه کو
 گوڅارگی بچکلهی کومه له که مان هاته
 پیش و دوو سنی ژماره شی هر بهو شیوهیه
 درچوو، به نام دواي شهوی که توانیمان
 توری په یام فراوان بکین و بیگه یینینه زور
 له دامودزگا و نووسهر و که سایه تی کورد،
 چ له سوید و چ له وولاتانی تر و چ له
 کوردستان، تهمش بووه هوی په یابوونی
 پالیشتیکی باش بومان، به تاییه تی له
 رووی هاتنی نووسین و بهرهمی به پیز له
 ژماره یه کی زور نووسهری کورده وه له
 هندنران و له کوردستان. نیم یارمه تیش
 پتر نیمه ی ماندا بق نه وهی زیاتر خو مان
 ماندوو بکین تا کو په یام یکی جوانتر و
 پیشکه و تووتر بخه یه بهر دهستی نیوهی
 هیزا، و هر بویه ش هستانین به گورین و
 باشترکردنی شیوهی گوڅاره که تا کو
 باشتر بگونجی له گال نهی بهرهمه
 باشانه ی که بومان دین. هر وه ها پتر
 خو مان مانوو کرد تا کو توانیمان هندی
 کو مپیوتهر و نامیری تازه تر بکرین بق
 نه وهی پیوویسته به کانمان باشتر دابین
 بکرین، نیمه وه کو دهستی نووسهران
 ده مانه وهی گوڅاره که پتر همه رنگ بی بق
 نه وهی هم موو چین و تویریک بتوانی
 بخوینیت، نهک تنیا هر بابته کولتوری
 و میژووی و پولیتیک بیت، وهک له زور به ی
 گوڅار و روژنامه کوردی په کانداه دهبین.
 له گال نه وه شدا ده مانه وهی بلین کمی
 بلاو بوونه وهی بابته ی پولیتیک له په یام دا
 مانای نه وه نیه که نیمه دزی بلاوکردنه وهی
 بابته ی پولیتیکین، نه خیر، به پیچچه وانه وه
 پیمان خوښه بابته ی پولیتیک بومان بیت و
 بلاویشی ده که یه وه، به نام بابته که ده بیت
 شتیکی گشتی بیت و په یوه ندی به کورد
 و کوردستانه وه هه بیت به گشتی، نهک بهو
 شهر و مملاتی په بیمانایه ی که نیستا له

له کوردستان له بهینی هیزه سیاسی هکان دا
 هیه. چونکه به هیچ جوریک نامان وهی
 لاپه رده کانی په یام بیته میدانی نهی مملاتی
 یه. له لایکی تره وه دهبین که نیمه جار جاره
 بهرهمی تیزی لاوزیش بلاو ده که یه وه، به نام
 نامانجه که مان له وه زیاتر نه وه یه که
 که نه که کانمان و نهی خه لکه ی که تازه دهستان
 دا وه ته قه له م پالیده یین و ریگای جیهانی
 نووسینان بق خوښ بکین.

نیمه چوین و به چ نیم گوڅاره دهرده که یین!
 نیمه نه دزگایکی به هیزمان له پشته و نه
 ده وله مندیک که دارایی گوڅاره که مان بق دابین
 بکات و نه که سی که مان هیه که وهک
 کارمه ندیک تاییه تی له گوڅاره که دا کار بکات.
 وهک دهراتن نیمه کومه له یه کی کولتوری
 کوردستانین له یه کی که له شاره کانی سوید،
 کاری کومه له ش پیکدی له بزاف و جالاکي
 کولتوری نهی نه اندامانه ی که چالاکن و له
 کاتی بی کاری دا هه لده سن بهو بزاقانه،
 نیجا په یام یش یه کی که له و بزاقانه ی
 کومه له که مان.

همه مو ژماره کانی په یام که ده گنه دهستان
 هر له نووسین و کو مپیوتهر کردن و
 دهره یان و چاپ کردن و تا پوستر دنیسی،
 هر هم مووی ده که ورتته سهر شانی دوو سنی
 که س که زور جار قوریانی به زور کاری
 تاییه تی خویشیان ددهن له پیناوی کارمانی
 په یام دا، هه لبته نیم رهنج و قوریانی ش
 به بی بهرامیهر دهریت. ی هر وه ها هر نهی
 نه اندامانه ده بیت به زور چالاکي تری
 کولتوری ش هه لسن بق نه وهی نهی یارمه تیه ی
 که بق نهی چالاکيانه و هر ده گرن په یام ی پی
 چاپ و پوستر بکین، که نه ممش پاره یه کی
 چاکي تیده چیت. سهره رای نهوش له دواي
 یه دا نهی په یته په یته دزگا سویدیه کانی
 یارمه تی نهی چالاکيانه ش دهبین. نیجا له بهر
 نهی هیوادارین که نه گهر جار جار په یام توری
 درهنگ دهرده چیت بیتان سهر نه بیت به نام
 نیمه به هیچ جوریک ناهیلین نیم تنگ و
 چه له مانه کارمان تی بکین، به لکو به
 پیچچه وانه وه هه نگاوی تازه تریش له
 پرگرامه که ماندا هیه، و نیمه به پشتیوانی
 دنسو زانی په یقی شیرینی کوردی کاروانی
 په یام هر بهر وه پی شسه وه دهبین و نهی
 په یامی که هه لمان گرتووه هر ده بیت
 بگه یینینه چایگی مبه بست.

په‌کیه‌نی سوڤیه‌ت و کوردستان

بوخاری خدر له روسیه‌وه کردوویه
به کوردی

نوسینی م ، س ، لازاریف پرؤفیسور له
زانستی میژوو

له سالی ۱۹۱۷ روسیا له‌گه‌ل کورداندا بیوو به‌خواه‌نی نه‌زمونیکي سه‌دسالی ، تیکه‌ل‌اویه‌کانی روسیا و کورد له‌وکاتانه ده‌ستیان پیکرد ، که ناوچه‌کانی پشتقه‌فکاس بوون به به‌شیک له ئیمپراتوریه‌تی روسیای ته‌زازی ، به‌شیکي زۆری سنورمه‌کانی باشووری نه‌م ناوچانه هاوسنور بوون له‌گه‌ل ناوچه کورد نشینه‌کانی ئیمپراتوریه‌تی عوسمانی و ئیران . کورده‌کان (له‌سه‌ر خودی کوردستان) زۆریه‌ی هه‌ره زۆری وه‌یان زۆریه‌ی دانیش‌توانیان پیک ده‌هینا ، وه له‌پال گه‌لی کورد گه‌لانی ئه‌رمه‌ن ، ئاسوری ، ئازربه‌يجانی ، تورک ، فارس و عه‌رب ده‌ژیان (رۆژئاوای ئه‌رمینیا له‌ تورکیا ، باشووری ئازربایجان له‌ ئیران ، باکووری عیراق و باکووری رۆژه‌ه‌لاتی سووریا) وه هه‌ندێ له تیره‌و هۆزمه‌کانی کورد له هه‌رمه‌کانی پشتقه‌فکاس ده‌ژیان .

به‌رگیکي نوێ بۆ کالایه‌کی کۆن

کوردستان بۆ روسیا شوونیکي ستراتیجی زۆر گرینگی هه‌بوو ، کۆنترۆل کردنی نه‌م ناوچه‌یه گه‌رانتیه‌ک بوو بۆ داسه‌پاندنی ده‌سته‌لات و ریکتی روسیا به‌سه‌ر پانتایه‌کی پان و به‌رینی رۆژئاوای ئاسیا ، هه‌ر له‌ ده‌ریای سپی ناوه‌راسته‌وه بگه‌ر تاكو ده‌گاته که‌نداوی فارسی له‌گه‌ل سامانه سروشتیه ده‌وله‌مه‌نده‌که‌شی . له‌لایه‌کی تره‌وه کوردستان وه‌ک پیکه‌یه‌ک وه‌یان (په‌لسدارمیک) وابوو که له‌وێه به‌به‌رده‌وامی مه‌ترسی هێرش بۆسه‌ر ناوچه‌کانی پشتقه‌فکاس سه‌رچاوه‌ی ده‌گرت ، جا نه‌م مه‌ترسیانه چ له‌لایه‌ن تورکیا و ئیران بووین که هه‌رده‌م تینویه‌تی تۆله بوون ، چ له‌لایه‌ن به‌ریتانیاو دوايش ئه‌لمانیاوه بووین که له ناوچه‌ی رۆژه‌ه‌لاتی ناوه‌راسته‌وه به‌به‌ره‌مکانی روسیا‌یان ده‌کرد . ئالۆز بوونی په‌یوه‌ندیه نه‌ته‌وايه‌تیه‌کان له‌م ناوچه‌یه‌دا ، به‌تایبه‌تی له‌ نیوه‌ی دوهمی سه‌ده‌ی نۆزده‌هه‌م ، وایان له‌ روسیا کرد زیاتر گرینگی به‌م ناوچه‌یه‌یدا .

واباوه بلێن کوردته‌ای سالی ۱۹۱۷ی به‌لشه‌فیکه‌کان وه دواتریش به‌ سوڤیه‌تی کردنی نزیکه‌ی ته‌واوی ئیمپراتوریه‌تی روسیای پیتشوو ، هه‌ر به‌ته‌نھا ژێرخانی کۆمه‌لایه‌تی و سیستیه‌می سیاسی و نایدیۆلۆژیای رسمی ده‌وله‌تی له‌ ره‌گ و ریشه‌وه نه‌گۆری ، به‌ئکو نه‌م گۆرانکارانه‌ سیاسه‌تی ده‌ره‌وه‌شیان گرتوه ، که‌راکته‌ر و ناوه‌رۆکی په‌یوه‌ندیه‌کانی له‌گه‌ل وولتانی ده‌ره‌وه و گه‌لانیشتدا گۆری ، وه‌ک بلێت ئه‌مه‌ش راستیه‌کی به‌لگه‌ نه‌ویسته‌و مشتومر هه‌لناگرێ . به‌لام ئه‌مرۆ که ئیمه به‌ نه‌زمونی دوورو برێژی میژووی سنی چوار سه‌ده چه‌کدارین واباشه نه‌م بۆچوونه نادرسته به‌ دوو خالی چه‌وه‌ری راست بکه‌ینه‌وه ،

یه‌که‌م :- گۆرانکاریه‌کان بابه‌تیانه نه‌بوون هه‌ر له‌به‌ر ئه‌وه‌ش بوو نه‌یان‌توانی تاسه‌ر دابینی ژبانی سیستیمه نوێیه‌که بکه‌ن ، بۆیه سیستیمه‌که به‌ ناوایه‌کی سروشتی له‌به‌ریه‌ک هه‌له‌وشایه‌وه .

دووم :- کوردته‌که نه‌یتوانی خۆی له‌ داب و نه‌ریه‌تی میژووی یازده سه‌ده‌ی روسیا ده‌ریازیکا ، بۆیه نه‌م داب و نه‌ریانه له‌ زۆر کار و فه‌رمانی گرینگدا جاریکي تر له‌ناو سیستیه‌می سوڤیه‌تی به‌ گشتی وه له‌ سیاسه‌تی ده‌ره‌وه به‌تایبه‌تی سه‌ریان هه‌له‌دايه‌وه . من لێره هه‌وله‌ده‌م نه‌م راستیه له‌سه‌ر نمونه‌ی { هه‌لوێستی یه‌کیه‌تی سوڤیه‌ت به‌رانبه‌ر به‌ کوردستان } به‌سه‌لینم . هه‌له‌به‌تا نه‌م بابه‌ته له‌ رۆژگاری ئه‌مرۆ ناتوانرێ به‌ته‌واوه‌تی تاووتۆ بکری ، چونکه بۆ نه‌م مه‌به‌سته به‌لگه‌نامه‌ی ته‌واو له‌به‌رده‌ستدا نین ، وه ده‌رگا‌کانی ئه‌رشیفی سه‌رده‌می سوڤیه‌تی هه‌ر به‌ناو ئاوالان ، نه‌م ئه‌رشیفانه به‌تایبه‌تی بۆ لیکۆله‌ره‌وانی نیشتمانی تاكو ئه‌مرۆش نیوه داخراون ، وه له‌ کاتی لیکۆلینه‌وه‌یه‌کی سیستیماتیکی له‌ سه‌ر نه‌م ئه‌رشیفانه پیاو روه‌برووی چه‌نده‌ها کۆسپ و ته‌گه‌ره ده‌بیته‌وه . وه ئه‌و شتانه‌ی که تاكو ئه‌مرۆ به‌ شتیه‌وه‌یه‌کی رسمی بلئاو‌کراونه‌ته‌وه به‌ته‌واوه‌تی خۆلیتگیل کردن و چه‌واشه کردنی راستیه‌کانیان پتوه دیارن . بۆیه نه‌م چه‌ند دێره‌ی خواروه ئه‌به‌ی وه‌ک هه‌نگازی یه‌که‌م بۆ چوونه ناو بنج وینه‌وانی نه‌م بابه‌ته ته‌ماشای بکری . ئه‌به‌ی هیواشمان به‌مه هه‌به‌ی که له‌ توانادا هه‌یه لیکۆلینه‌وه‌یه‌کی تیروته‌سه‌ل له‌سه‌ر نه‌م بابه‌ته له‌ داها‌تویه‌کی نزیک نه‌نجام بدری .

نه وانه روسیای ته زاری . { دمتواندری هه مان شت دهر باره ی سیاسه تی دهر وه ی سؤقیه تی به ران به به زور شوین و ناوچه ی جوگرافی تریش بگوتری } . هه روه ک چۆن جار ان بۆ روسیای ته زاری دابینکردنی ئاسایشی سنوره کانی نه ویدیوی قهفقاس کارتیکی گرینگ بوو ، به هه مان شیوه ش بۆ یه کیه تی سؤقیه تی بوو به ئامانجیکی سه ره کی . جیاوازیه که یان ته نها له وه دا بوو ، نه م ناوچه یه بۆ روسیای ته زاری له روانگای له شکرکیچی گرنگیه کی ستراتیژی هه بوو ، به لأم له سه ره ده می سؤقیه تی ناوچه که بوو به شوینی به رگری له خۆکردن ، نه مه ش نه وه ناگه یینی که نه ده کرا بۆ ماوه یه کی کاتی جیگۆزکی به ئامانجه کان بکرایان . هه رچۆنیک بۆ سیاسه تی رۆژه لاتی ناوه راستی سؤقیه تی بزوتنه وه ی گه لی کورد و بارودۆخی ناو کوردستان رۆلیکی گرینگیان ده گنرا .

پاش جهنگی جیهانی یه که م گپوڤولیتیکی کوردستان ، گۆرانکاریه کی زۆری به سه ره داها ت ، به دابه شکردنی ئیمپه راتۆریه تی عوسمانی ، نیشتمانی کوردانیش (نه وه نده ی تر) پارچه پارچه کرا ، به شی باشوور و باشووری رۆژئاوای خرانه سه ره عیراق و سوریا ، نه م ده وه له تانه خۆشیان ببوون به کۆلۆنیالی ئینگلته را و فه رهنسا . به م جۆره (یانه ی) چه وسینه رانی کورد به هۆی کۆلۆنیالیستانه ی به ریتانی و فه رهنسیه وه زیادی کرد ، له لایه کی تره وه ناسیۆنالیستانه ی عه رب پاش نه وه ی توانیان نیمچه سه ره خۆیه ک وه یان سه ره به خۆی خۆیان به ده ست به یین بریازتیکی شوڤینیه یان به ران به به کورد گرت به ، وولاته کۆلۆنیالیستانه ی کانیس دویه ره که یانی نیوان کورد و عه ره بیان بۆ هه به سه ته که یانی خۆ به کار ده هینان ، له م بواره دا رۆلی به ریتانی له ناوچه ی رۆژه لاتی ناوه راست به گشتی وه له کوردستان به تایبه تی زۆر زیادی کرد .

تارمایی هاویه یمانان

به م جۆره دوا ی سالی ۱۹۱۸ له کوردستان و ده ور و به ریدا ، فاکته رتیکی نوڤ له گپوڤولیتیکی ناوچه که سه ره یه لدا ، نه ویش بوونی راسته وخۆی وولاته (سه ره که وتوو مه کان) بوو له جهنگی جیهانی یه که م دا به تایبه تی ئینگلته را و فه رهنسا . به رژه وه ندی وولاته یه کگرتوو ه کانی نه مریکاش له م ناوچه یه سه ریان ه لدا ، نه گه رچی نه مریکا نه وکات له بواری سیاسی و سه ربازی خۆی له قه ره ی هاویه یمانه کانی نه مه دا ، به لأم ومک وولاتیکی سوپه ری ئابووری سه ده ی بیسته م هاتبووه مه یدانه وه . کورت و کرمانجی (تارمایی هاویه یمانان) که هه ره سه رمئا دوژمنایه تی روسیای سؤقیه تیان ده کرد ، خۆی کیشابوو به سه ره کوردستانا ، نه مه ش مۆسکۆی توشی دله راوکی کردبوو .

له قۆناخی دوا ی شوړشی ئۆکتۆبه ر ، له پال نه و گۆرانکاریه تیگه تیفانه ی که له روانگای به رژه وه ندی ستراتیژیه کانی سیاسه تی رۆژه لاتی ناوه راستی سؤقیه تی ، به سه ره ناوچه ی کوردستانا هاتن ، هاوکات هه ندیک گۆرانکای پۆزه تیفانه ش رویاندا . هپزه وولاته ی تیزه که یان تورکیا و ئیتران که راسته وخۆ و ناراسته وخۆ که وتبوونه ژیر کاریگری رووداوه .

جا چونکه روسیا راسته وخۆ دوژمنایه تی ئیتران و تورکیای ده کرد ، هه ره بۆیه که لانی چه وساو ه به تایبه تی گه لی نه رهن و گه لی کورد که بۆ نازادی و سه ره به خۆی تی ده مکۆشان ، روسیایان به هاویه یمانتیکی سه روشتی خۆ دادنه نا ، له وانه یه روسیا له زولم و چه وساندنه وه ی سولتانه کانی تورکیا و شاهه کانی ئیتران رزگاریان بکات . نه مه ش وای له روسیا کرد زیاتر خۆی له کاروباری ناوچه که دا هه لبقورتینی ، هاوکات ده سه ته لاتداریانی تورکیا و ئیتران ناگری دویه ره کیان له نیتوان گه لانی ناوچه که دا خۆش ده کرد (له م کاره دا ، هه م ده ست و هه م به رژه وه ندی ه کانی وولاتانی رۆژئاواشیان تیدا بوو) . نه مه ش هه ره شه یه کی زیاتری بۆ سه ره ناوچه کانی روسیا له پشتقه فقاس دروست کرد .

بۆیه روسیا به رژه وه ندی له وه دا بوو کورده کانی تورکیا و ئیتران که خاوه نی هپزتیکی سه ربازی - خپله کی به توانا بوون به ره و لای خۆیان رابکیشنی (نه و هپزانه ی که حکومه تی تورکیا ، به ناوی (سواریه حه میدییه) له کورده کانی پیکه یینابوون وه هه ولی نه دا نه م هپزانه دژ به ئامانجه کانی روسیا به کار به یینیت) . جا له کاتی نه و شه ر و تیکه له چوینانه ی که له سه ره خاکی رۆژه لاتی تورکیا وه له کاتی جهنگی جیهانی یه که مه وه له رۆژئاوای ئیتران و به شیکی باکووری عیراق روویاندا ، سه ره کرده سه ربازیه کانی روسیا له بیری نه وه دابوون که به لای که مه وه هۆزه کورده کان و هپزه چه کدارمه کانیان بیتلایه ی بکن ، له م بواره دا روسه کان له زۆربه ی هه وه له کانیاندا سه ره که وتوو بوون ، ته نانه ت هه ندیک جار وا ریکده که وت که له گه ل سه ره رۆک هپزتیکی کورد هاویه یمانیه کی کاتیش به سه رتن ، زیاد له مه له نیتوان روسیا و هه ندیک له سه ره کرده نه ته وه په ره رانی کورد ، په یوه ندی و تیکه لاری سیاسیش دروست بوون . (نه م په یوه ندیانه ی نیوان روسیا و کورد ، له سه ره ئاستی تفلیس بوون ، که له وپوه سه ره کردایه تی سیاسی و سه ربازی ته واوی ناوچه ی پشتقه فقاس به رپوه ده بران ، وه له کاتی شه ردا سه ره کردایه تی کرداره جهنگیه کانی ناو تورکیا و ئیترانیش هه ره له وپوه ده کران) . نه مه ش نه وه ناگه یینی که شه ر ، وه هه ندیک جار شه ری خۆیناویش له نیتوان روسیا و کورده کان روویان نه مه دا . هۆکاری نه م شه رانه ش ده که ونه نه ستۆی - له لایه ک سیاسه تی پانئیسلا میزم و هاندانی کوردان دژ به روسیا به تایبه تی له لایه ن تورکیا وه ، له لایه کی تر هه لس وکه وتی هه ندیک له سه ره کرده سه ربازیه ده یه نگ و مله پوره کانی روسیا بوو که به چاوتکی له خۆ نزمتر ته ماشای کوردیان ده کرد . #

به کورتی روسیای ته زاری له کوردستاندا وه به تایبه تی له کاتی جهنگی جیهانی یه که مه وه ببوو به خاوه نی رۆلیکی دیارکراو ، به لأم نه م رۆله زۆر پته و به هپز نه بوو ، بۆیه پاش سالی ۱۹۱۷ که یه کیه تی سؤقیه تی جیگای روسیای ته زاری گرتوه ، ده بوایه په یوه ندی ه کانی له گه ل کورد و کوردستاندا سه ره له نوڤ ده ست پیتبکاته وه . جا بۆ نه وه ی سیاسه تی سؤقیه تی له ناوچه ی رۆژه لاتی ناوه راست له خزمه تی نایدیۆلۆژیای ده سه ته لاتداریانی نوپوه بی ، گۆرانکاریه کی رادیکالانه ی به سه ره داها ت . به لأم ئامانجه کان و میتۆده کانی نه م سیاسه ته نوڤه ش جیاوازیه کی نه وتۆیان نه بوو له گه ل

له ئه‌پريلي ۱۹۳۲
سه‌رۆك وه‌زیرانی
توركیا عیسمه‌ت
ئینۆ به‌سه‌ردان
ده‌چیته‌ مۆسكۆ ،
له‌وی له‌گه‌ل
سه‌ر كرده‌یه‌تی
سۆقیه‌تی گف‌توگۆ
لسه‌ر زۆر مه‌سه‌له
ده‌كه‌ن ، له‌وانه
كیشه‌ی كوردیش .

ئابووریه‌كانی له‌ ناوچه‌ی رۆژه‌لاتی ناوه‌راسته‌وه‌ بیاریزی ،
بۆیه‌ بۆ سیاسه‌تی رۆژه‌لاتی ناوه‌راسته‌ی سۆقیه‌تی ، زۆر
گرینگ بوو بارودۆخی ناوچه‌كانی كوردستان توركیا و
ئیران ، كه‌ له‌ نزیك سنووره‌كانی ئه‌ودیوی قه‌ف‌قاس
هه‌لكه‌وتیوون ، له‌لایه‌ن ده‌سته‌لاتدارانی نوێی توركیا و
ئیرانه‌وه‌ نیشه‌ژیندرین ، وه‌ له‌مه‌ش گرینگتر ئه‌وه‌ بوو كه‌
وولاتانی رۆژئاوی دژ به‌ یه‌كیه‌تی سۆقیه‌ت ، نه‌توان
نا‌نارامی ناوچه‌كه‌ دژ به‌ ئامانجه‌كانی سۆقیه‌تی به‌كار
به‌ین .

دوهم - وه‌ك لۆژیک ده‌بوايه‌ یه‌كیه‌تی سۆقیه‌ت دژ به‌
بزوتنه‌وه‌ی گه‌لی كورد له‌ توركیا و ئیران هه‌لسوكه‌وتی
بكردايه‌ ، به‌ ئام واقیعی میژوویی ئه‌م لۆژیكه‌ی وه‌لانا . له‌
توركیای كۆماری و ئیرانی شاهه‌نشاهیدا بارودۆخیکی وا
هاتنه‌ ئاروه‌ كه‌ نه‌دكرا كیشه‌ی كورد له‌م وولاتانه‌دا
به‌توندوتیژی نه‌یه‌ته‌ مه‌یدانه‌وه‌ ، له‌راسته‌یشدا هه‌ر ئه‌مه‌
روویدا . له‌ كاتیكدا كه‌ بزوتنه‌وه‌ی نه‌ته‌وه‌ی كورد له‌ زۆر
كاریه‌گری روداوه‌ شۆرشگیره‌كانی ناو روسیا له‌هه‌لچووندا
بوو ، ده‌سته‌لاتدارانی توركیا و ئیران له‌ كاروباری ناو‌خۆی
وولاته‌كانیاندا سیاسه‌تیکی شۆقیه‌تیانه‌یان پیاوه‌ ده‌كرد . به‌م
جۆره‌ زۆر زوو بۆ یه‌كیه‌تی سۆقیه‌ت ئاشكرا بوو كه‌ نابێ
به‌ته‌مای ئاشتی و ئارامی ناوچه‌ سنووره‌كانی یشتقه‌ف‌قاس
بێ . به‌پێچه‌وانه‌وه‌ له‌م ناوچه‌یه‌دا به‌هێز و توانایه‌کی نوێوه
مه‌شخه‌لیکی نا‌نارامی مه‌ترسیدار كری گرت ، جاله‌وانه‌ بوو
ئه‌م بارودۆخه‌ هه‌م له‌ لایه‌ن هێزه‌ یاریزگار و كۆنه‌په‌رستانی
توركیا و ئیران ، كه‌ به‌توندی دژایه‌تی به‌هێزكردنی په‌یوه‌ندی
دۆستانه‌ بوون له‌گه‌ل یه‌كیه‌تی سۆقیه‌ت ، وه‌ هه‌م له‌لایه‌ن
وولاتانی ئادۆست (ئیمپیریا لیسته‌كان) دژ به‌
به‌رژه‌وه‌ندیه‌كانی یه‌كیه‌تی سۆقیه‌ت به‌كار به‌یندرین . به‌م
جۆره‌ مۆسكۆ رینگایه‌کی تری بۆ نه‌مایه‌وه‌ جگه‌ له‌ هه‌ول‌دان بۆ
ده‌ست به‌سه‌رداگرتنی بزوتنه‌وه‌ی گه‌لی كورد ، ئه‌ویش
به‌جۆرتك كه‌ له‌گه‌ل ئامانجه‌كانی سیاسه‌تی رۆژه‌لاتی

شۆرشگیره‌كانی ناو روسیا ، وه‌ك ئاشكرايه‌ { زۆریه‌ی
هه‌رزه‌وری دانیش‌توانی ناوچه‌ هاوسنووره‌كانی توركیا و
ئیران له‌گه‌ل كۆماره‌كانی یه‌كیه‌تی سۆقیه‌ت به‌تایبه‌تی
ناوچه‌كانی ئه‌ودیوی قه‌ف‌قاس ، كورد بوون } جا دوا‌ی ئه‌وه‌ی
توركیا و ئیران له‌ وولاتانیکی نیمچه‌ كۆلۆنیالیكراو بوون به‌
وولاتانیکی سه‌ربه‌خۆ ، له‌ماوه‌یه‌کی كورتدا توانیان له‌
بواره‌كانی ئابووری و كۆمه‌لایه‌تی گه‌لیك پێشكه‌وتن به‌ده‌ست
به‌ین . ئه‌مه‌ش وای كرد كه‌ مه‌ترسی به‌كاره‌ینانی كیشه‌ی
كورد له‌لایه‌ن ولاته‌ كۆلۆنیالیسته‌كانی رۆژئاوی دژ به‌ سۆقیه‌ت
، بۆ تێك‌دانی باری ئاسایشی سنووره‌كانی ئه‌ودیوی قه‌ف‌قاس
كه‌م ببێته‌وه‌ .

له‌گه‌ل ئه‌وه‌مه‌وو گۆرانكاریه‌ی كه‌ به‌سه‌ر گێژپۆلیتیکی
ناوچه‌كه‌شدا هاتن ، به‌هیچ شێوه‌یه‌ك له‌ گرینگی كورد و
كوردستانیان بۆ مۆسكۆ كه‌م نه‌كردوه‌ . به‌پێچه‌وانه‌وه‌ ،
به‌به‌راورد له‌گه‌ل سه‌رده‌می روسیای ته‌زاری و له‌به‌ر ئه‌و
گۆرانكاریه‌ی كه‌ له‌سه‌ره‌وه‌ باس‌مان كردن ، گرینگی
كوردستان بۆ سۆقیه‌ت زیاتر بوو . ئیتره‌ پتووسته‌ دوو هۆكاری
بنه‌رهنی ده‌ست‌نیشان بكه‌ین . یه‌كه‌م - دوا‌ی شۆرش
ئۆكتۆبه‌ر ، به‌به‌راورد له‌گه‌ل په‌یوه‌ندیه‌كانی روسیای ته‌زاری
په‌یوه‌ندیه‌كانی روسیای سۆقیه‌تی (یه‌كیه‌تی سۆقیه‌ت) له‌گه‌ل
ئیران و توركیادا له‌سه‌ر بناغه‌یه‌کی ته‌واو جیاواز دروست
كران . یه‌كیه‌تی سۆقیه‌ت به‌رژه‌وه‌ندی راسته‌وخۆی له‌وه‌دا بوو
كه‌ په‌یوه‌ندی دۆستایه‌تی له‌گه‌ل دراوسێكانی باشووری خۆش
بكات . جا بۆئه‌وه‌ی ئه‌م په‌یوه‌ندیانه‌ دۆستانه‌ و ستابیل
(چه‌سپاو) بان ، به‌لای كه‌مه‌وه‌ ده‌بوايه‌ هێندێك له‌
به‌رژه‌وه‌ندیه‌ سه‌ره‌مکی و ژیا‌ریه‌كانیان له‌ سیاسه‌تی
نیونه‌ته‌وه‌میدا هاویشه‌ بان ، ئه‌م هاویشه‌شیانه‌ش هه‌بوون . چ
مۆسكۆ چ ئه‌نقهره‌ و تاران ، له‌ سه‌رده‌می نیوان هه‌ردوو
چه‌نگه‌ جیهانیه‌كه‌دا ، خه‌باتیان ده‌كرد دژ به‌ ویسته‌كانی ولاته‌
كۆلۆنیالیسته‌كانی رۆژئاوا له‌ سه‌رووی هه‌مووشیانه‌وه‌
به‌ریتانیایا ، كه‌ هه‌ولی ده‌دا پێگه‌ سیاسی ، سه‌ربازی و .

رزگار كەرى رۆژھەلاتن ، بۆيە ئامادەن چارەنووسى خۆيان بە چارەنووسى ئەوان گىرى بدن] لەم نامەيەدا شىخ داواى دانىيانان و كۆمەكى سەربازى لە حكومەتى سۆفئەتى دەكات ، لە ھەندىك نامەى تر كە لە (جۆزەردان و خەرمانى) ھەمان سال نووسراون شىخ مەحمود باسى ھىرشەكانى ئىنگلىز بۆ سەر كوردستان دەكاو چارەكيتەر داواى كۆمەكى لە سۆفئەت دەكات .*

لە نىوھى دووھى سالانى بىستەو ، لەوكاتانى كە شۆرشى كورد لە كوردستانى توركيا لە ھەلچووندا بوو ، نامەيەكيتەر بەرئىگاي فونسلخانەكانى سۆفئەتى لە باكو و تەوريزەو دەكاتە سەركردايەتى يەكئەتى سۆفئەت ، لە نامەكەدا ھاتوو (بەين روسىاي سۆفئەتى ، نەتەوھى كورد ناتوانى رزگارنى نىشتىمانى خۆى بەدەست بەينىت) ئەم نامەيە لەسەرھەتاي سالى ۱۹۲۸ لەلایەن (حكومەتى نىشتىمانى كوردەوھ) نووسراو . ئەمانە سەركردەى رىكخراوھەكى سەرتاسەرى نەتەوھى كورد بوون بەناوى (خۆبىبون) كە لە سالى ۱۹۲۷ لە سوريا دامەزرابوو ، وە بىكەى شۆرشىيان لە چىپاكانى ئاگرىداخ دامەزراند ، لەو شوئەنى كە مەشخەلى شۆرشىكى تىرى كورد سەربەھەلدا . سەركردەكانى خۆبىبون داوايان لە مۆسكۆ كورد كۆمەكى سياسى ، مادى و سەربازيان بكات ، وەھەرەوھە ئارمەزوى خۆشىيان دەربرى بۆ ئەوھى كيشەى كورد لە سىيەمىن ئىنتەرناسيونال بىتە باسكردن .*

بەلام كوردەكان نە ئەوكات نە دواترىش وەھەلامىكى پۆزەتقىانەيان لە مۆسكۆوھەمەنەگرتەوھ . ھەلۆبىست و مەيلى دۆستانەى سەركردەكانى بزوئەوھى گەلى كورد بەرانبەر بە يەكئەتى سۆفئەت ، نەدەكرا دلى مۆسكۆ خۆش نەكات ، بەلام بارودۆخى گشتى ناوچەكانى كوردستان كە ھاوسنوور بوون لەگەل ناوچەكانى پشتقەفقا ، مۆسكۆى توشى دەرەوكتى كرديوو . چا ھەر خۆتەھلقورتاندىكى مۆسكۆ لە كيشەى كورد ، لەسەر حىسابى بەرژەوھەندىكانى مۆسكۆ دەبوو ، وە زىيانكى رۆزى دەگەياتدە پەيوھندىكانى مۆسكۆ لەگەل تاران و ئەنقەرەدا ، كە خودى سۆفئەت رۆز بەپەرۆشى ئەم پەيوھندىانە بوو . ھەتتا ئەگەر مۆسكۆ بەشپۆھەيەكى چالاكانە يارمەتى كوردەكانى عىراقىشى بەابايە ، شەمش ھەر بى مەترسى نەدەبوو ، چونكە لەنەجامدا دەبووھى وھى وھۆكەوتنى ئىنگلىز لەناوچەى رۆژھەلاتى ناوھراستدا ، جگە لەمە دەبووھى بەھىز بوونى بارگىزى لە بەشەكانى تىرى كوردستاندا .

نەشىش بسوتى و نەگەباب

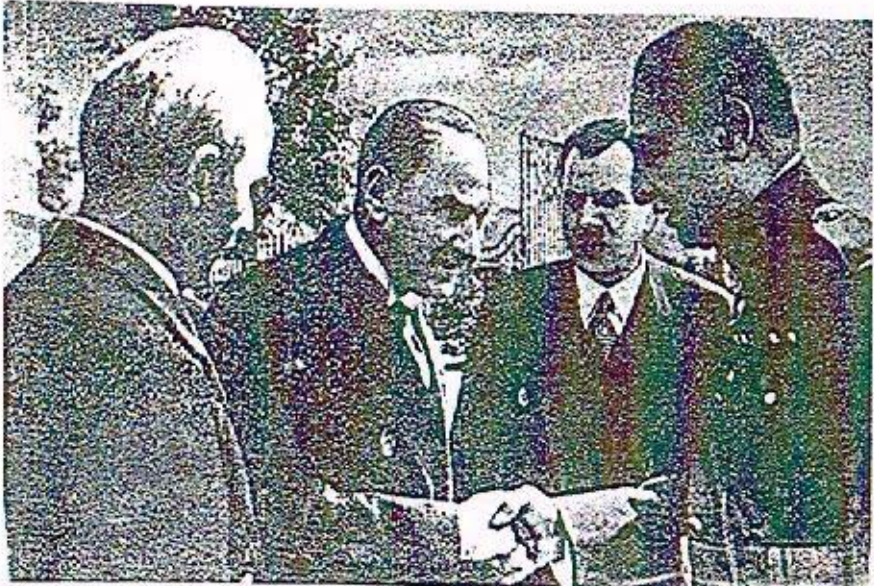
بۆيە بەرانبەر بە كيشەى كورد سۆفئەتەكان يەكسەر ھىلى (ناوھراستىيان) ھەلبىزارد : واتە بەروالەت خۆ وانىشان بدرى كە ھاوسۆز و دۆستى كوردن ، ھاوكات بزوئەوھى گەلى كورد بە (پەتلكى كورت) جەلە بكن و بەگۆرەى گۆراناكارىەكان و بارودۆخى ناوچەى رۆژھەلاتى ناوھراست ھەلسوكەوتى لەگەلدا بكن . لە ۸ رەشەمبى سالى ۱۹۲۳ وەزارەتى دەرەوھى سۆفئەتى بەرانبەر بە كيشەى كورد ئەم بىيارەى خوارەوھى پەسند كرد ، (نە يارمەتى بزوئەوھى جىباوازىخوازى كورد دۆى تورك بدرى ، وە نەيارمەتى

ناوھراستى سۆفئەتى بگونجى نەك شتىكى تر . لە راستىشدا رۆز زوو لە سياسەتى رۆژھەلاتى ناوھراستى (كرئملين) دا ، بەشى كوردى ديارى كرا . ھەلبەتا ئەوئوش بەو مەبەستەى كە لە خزمەتى پاراستنى بەرژەوھەندىكانى دەولەتى سۆفئەتەداى . بەلام ئەوان ئەم مەبەستەيان بە بەرگىكى رۆز جوان و رازاوى ئايدىلۆژىاي سەدەمى سۆفئەتى داپۆشى بوو . ئەوئوش (بى قەيد و مەرجى پشتگىرى كردنى بزوئەوھى رزگارنى نىشتىمانى گەلان بوو) بۆ ئەمەش پشت بەسترا بوو بە دروشمە پىرسنگدارمەكى ئىنين (مافى بىيارى چارەنووسى گەلان تاكو جىباوونەوھى تەواوئوش) . چا وەك بۆمان دەرەكوت پىادە كردنى ئەم رىبازە لە سياسەتى ناوچۆى سۆفئەتەدا جگە لە خەون و خەز و ئارمەزوى بەولەوھ شتىكىترى نەئەگەياتد . بەلام لە سياسەتى دەرەوھەدا ھىچ شىك و گومانى تىدانىيە ئەم دروشمە بوو بە ھاندەرىكى باش و رۆلكى كارىگەرى لە بزوئەوھى رزگارىخوازى گەلاندا گىرا ، ئەگەرچى ئەنجامە كۆتايەكانى ئەم سياسەتە بۆ تەواوى گەلان وەكئەك نەبوون ، ئەمەش لە نمونەى (كورد) بە ئاشكرابى ديار دەكەوى .

ھىوا و دلەراوكتى كرئملين

سەركردايەتى يەكئەتى سۆفئەت ، بەھىواو دلەراوكتىوھ دەيانرۆوانىيە ئەو بارودۆخەى كە داواى جەنگى جىھانى يەكەم لە كوردستان سەربەھەلدا . ئەوھى دلى سۆفئەتەكانى خۆش كوردبوو ، ئەوھى كە سەرانى بزوئەوھى نەتەوھى كورد بە چاۆكى پر بىروا و ھىواوھە تەماشاي شۆرشى ئۆكتۆبەر و سياسەتى نوئى پەرتۆمبەرانى روسىايان دەرەق بە كيشەى نەتەوايەتى و كۆلۆنىيالىزمەوھ دەكرد . دەرچوونى روسيا لە ناوچە داگىركرائەكانى كوردستان ، وە دژايەتى كردن و وەلانانى سياسەتى كۆلۆنىيالىزمى لەلایەن بۆلشەقىكەكان و سۆز و بەلئىنى رۆزى زەبەندى ئەوان كە بەھەمەو توانايەكەيانەوھ يارمەتى و پشتگىرى لە خەباتى گەلانى چەوساوھ و ژىردەستە دەكەن ، ئەمانە ھەمووى لەلایەن سەرانى كوردەوھ رۆز بە بەرزى نرختىندان . مۆزۆو بىرىكە لەو نامانەى بۆ پاراستووين كە لەلایەن ھەندىك لە سەركردەكانى كورد بۆ سەركردايەتى سۆفئەتى ناردراون يەكئەك لەو نامانە نامەكەى ئەفسەر خالىد بەگى سەرۆكى كۆمىتەى سەربەخۆى كوردستانە ، كە لە سالى ۱۹۲۲ لە سەروھەندى كردنەوھى پەيماننامەى لۆزان نووسراوھ (ئەو پەيماننامەيەى كە بە يەكجارەكى چارەنووسى داتەپووى ئىمپەراتۆرىيەتى عوسمانى ديار دەكرد) سەركردەى كورد لەو نامەيەدا كەم و رۆز داواى دامەزراندنى كوردستانىكى سەربەخۆ لەژىر چاوەدەئىرى و پاراستنى روسيا دەكات .

رۆز نامە و داواكارى تىرىش لەم جۆرە ھەبوون . ديارترىنيان نامەى يەكئەك لە سەركردە ھەرە ناوھراكانى ئەو كاتى كوردەكانى عىراق شىخ مەحمودە . كە لە ۲۰ رىيەندانى سالى ۱۹۲۵ نووسراوھ وە بەرئىگاي قونسولەي سۆفئەتى لە تەوريز ناردراوھ بۆ حكومەتى سۆفئەتى . لە نامەكەدا ھاتووھ (تەواوى گەلى كورد پتەيان وايە كە روسەكان

له سالی
 ۱۹۳۴ سهر کۆماری
 توركيا كه مال نه تاتورك
 له نه نفره پيشوازی
 له شای ئيران رهزا
 په لهوی دهکات .
 دهرباره کيشه
 کورد هردو ولا
 هلوپستیکي
 هاو به شيان هه بوو .

بەم رووداوە ، بالۆیزی توركيا له مۆسکۆ [نازاندري بۆچی
 دواي تهواو بوونی کۆنفراسهکه به شەش مانگ] ئینجا
 نۆتهیهک بۆ وهزارهتی دهرهوهی سۆقیهتی دهنیتریت ، له
 نۆتهکهدا بالۆیزی توركيا جهخت له سهر ئهوه دهکات که ئهمه
 کۆنگرێسی کوردهکان بووه و ئامانجیکي سیاسی ههبووه ،
 له وێندهری پشتیوانی بۆ (سهر بهخۆی کورد) نیشاندراوه .
 به مه بهستی بهرگري له خۆ کردن له رێبهزانی سالی ۱۹۲۵
 وهزیری دهرهوهی سۆقیهتی م ، م ، لیته فینوۆف وهلامی
 نۆتهکهی بالۆیزی توركيا له یهکیهتی سۆقیهت قاسیف
 چنار دهادتهوه ، وهزیر قسهکانی بالۆیزی توركيا به تهواوهتی
 بهرزۆ دمخاتهوه و دهنوسی کۆنفرانسهکه تهنها مه بهستیکی
 زانستی ههبووه وه تیايدا هیچ مه سهلهیهکی سیاسی باس
 نهکراوه ، دواي لیته فینوۆف دهنوسی " له م کۆنفراسهدا به هیچ
 شیهوهیهک باسی کوردهکانی توركيا و کۆماری توركيا
 نهکراوه " . وا داندرا بوو که که له پوشپهری سالی ۱۹۲۵
 به ههمان شیهوه کۆنفرانسیکي تری زانستی کوردناسانی
 سۆقیهتی له باکو به ستریت ، ئهوهی سهرنج را کیشه ره نه
 کۆنفرانسی دووم وه نه هیچ کۆنفرانسیکي تری له م جۆره
 نه گیران * . دیاره توره کهکان هه روا به خۆرای نارمزاییان
 دهرنه بری بوو .

له یهکیک له رۆژنامه بهناوبانگهکانی ئهوه سهردهمه
 پاریس (تان) جیگا بۆ نامهیهک دهکاتهوه که تیايدا هاتووه ،
 حکومهتی ئهرمینیای سۆقیهتی به تهمایه له سهر سنورهکانی
 توركيا (نه تهوهی کورد دروست بکات !) به لگهش بۆ ئه مه
 بیرار دراوه قوتابخانهی کوردی له یریقانی بکرینه وه ! .
 ههر دهربارهی ئهم (فاگته مه تر سیداره !) رۆژنامهی توركيا
 (کورون) له ژمارهی ۲۱ گه لاویژی سالی ۱۹۲۵ دهنوسی (له
 کاتیکدا جهخت له سهر به هیز بوونی په یوهندیهکانی نیاوان
 توركيا و سۆقیهت دهکات ، دوايش به هه موو حه ماسه ته تیکه وه
 پرسیار دهکات نه گه ره ئه وهی رۆژنامهی (تان) ی فه ره نسی
 بلاوی کردۆته وه راست نیه ئه ی بۆچی تاکو ئیستا
 سۆقیهتیهکان به درۆیان نه خستۆته وه !!؟) * .

له ژێر سه روتاری { سه ره له دانی کوردهکان سیناریۆی
 مۆسکۆن } یهکیک له رۆژنامه نیوه رسمیه که ی رژیمی
 هیتلیری (فیلکیشیر بیۆها تیر) له ژمارهی ۲۱ پوشپهری

تاوانبارکردنیان به (سه رکرده خۆفرۆش و دهر به گه کان ،
 ئه وانهی که هه رده م ئاماده ی خزمه تکردنی ئیمپریالیزم) جگه
 له مه هندیک بوختانی نویشیان بۆ کورد دۆزینه وه له وانه [
 بوونی په یوهندی نه ته وه په رومانی (خۆببوون) به شۆرشی
 چه واشهی داشناقه کان ، که تاوانبار کرا بوون به هاندان و
 ریکخستنی جوتیارانی ئهرمه نی ، ئه وانهی به خورتی
 په سترابوونه ته ناو کۆمه له هه ره وه زیه کان . سۆقیهتیهکان
 دهیانگوت کوردهکان هه ره به ته نها له لایه ن ئینگلیزه کانه وه
 هاندارین به لکو له لایه ن " ئیمپریالیستی " فه ره نسیشه وه * .
 به مهش نه وه ستان بزوو نته وه ی کوردیان په وه تاوانبار کرد که
 کوايه په یوهندی و هاوسۆزیشی له گه ل " سۆسیال
 فاشیستهکاندا " هیه] .

له سالی ۱۹۳۶ - ۱۹۳۸ له ناوچه ی دهرسیم (تونجه لی)
 کوردهکانی زازا راپه رین ، نه گه رچی راپه رینه که ته نها ناوچه ی
 دهرسیم گرتوه ، به لām نه وه ند ه به هیز بوو ته نها پاش رژانی
 خۆنیکی زۆر ئه وجا تواندا دایم رکیندریتته وه . یهکیهتی
 سۆقیهت له مه ره ئهم رووداوه خۆی که ی کرد و هیچ
 کاردانه وه یهکی رسمی پيشان نه دا ، جگه (له هه ندیک شتی
 بیژی نه ی) که له ده سگای میدیا و هه ندیک بلاو کراوه ی
 تایه تی بلاو کرانه وه ئه گه رنا باسی لته وه نه گرا . هۆیه کانی ش
 ئاشکران ، له رۆژئاوای ئه وروپا و رۆژه لاتی دوور خۆ بۆ
 شه ری دوومه ی جیهانی ئاماده ده کرا ، بۆیه مۆسکۆ به هه موو
 شیه وه یهک هه ولی ئه دا خۆی له دو به ره کی نه نفره بیاریژی ،
 هه لوپستی توركيا به هۆی شو ئنه جوگرافیه که ی گرنگیه کی
 زۆری هه بوو بۆ ته واوی ئه و ولتانه ی که تیکه لی جهنگی
 جیهانی ده بوون ، به تایه تی بۆ یهکیهتی سۆقیهت که
 چواره وه ره ی به نوژمن گیرا بوو .

ئه گه ره نه یته بهرگري له هه لوپستهکانی یهکیهتی سۆقیهت
 و هه رووها به چاوی ئه و سه رده م ته ماشای مه سه له کان بکه ین
 ، ئه و ده توانین له هه لوپستهکانی سۆقیهتی به رانه به به
 کوردهکانی توركيا تیکه یین . تاکو ئه مرۆ زۆر دۆکیومینت
 پارێزاون و شایه تی ئه وه ده دن هه م له توركيا و هه م له
 رۆژئاواش هه وێیان ئه دا کیشه ی کورد دژ به ئامانجهکانی
 یهکیهتی سۆقیهتی به کار به یین . له سالی ۱۹۳۴ له یریقانی
 یهکه مین کۆنفراسی کوردناسانی سۆقیهتی به سترا ، به رانه به

ئیرانی نەکرد ، بەلکو هەست و سۆزێکی دووربەدووریشیان بەرانبەر بە رووداوەکانی ناو کوردستانی ئێران پێشان ئەدا . راستە ئەم رووداوانە کوردستانی ئێران لە هەندێک دام و دەسگای راگەیانندی سۆقیەتی باسیان لێوە دەکرا ، بەلام وەک پێشە کۆتیمان لە کۆتایی هەموو روونکردنەوهکانیادا بزوتنەوهی کوردیان تاوانبار دەکرد بە "سەرکردە"ی دەرەبەگی "وہ بوونی" دەستی ئینگلیز لە بزوتنەوهی کورد " ، لەم روووەوە هەندێک ناو و ناوتۆرمی تریشیان بۆ بزوتنەوهی کورد داھێنان وەک "جووتیارانی گێرەشپۆزین و جەردە و رێگر" . مەبەستی سۆقیەت لە تاوانبار کردنی بزوتنەوهی گەلی کورد بۆ ئەوە بوو پێوەندیەکانیان لەگەڵ ئێران تووشی زیان نەین . لەبەر ئەوەی بزوتنەوهی گەلی کورد بۆ ئێران چیگای سەرەشەیهکی زۆر بوو بۆیە سۆقیەت بەھیچ شتێوەیک خۆی تیکەلی کێشەیی کورد نەئەکرد .

شۆرشەکانی ساڵانی ۲۰ و ۳۰ کوردەکانی عێراق ، کە لەژێر سەرکردە لێھاتووەکانی بزوتنەوهی نیشتمانی کورد شیخ مەحمود بەرزنجی ، شیخ ئەحمەد و مەلا مستەفای بارزانی سەرکردایەتی دەکران ، وەک ئاشکرایە ئەم بزوتنەوانە دژیە (ئیمپریالیزم) بوون ئەگەر چی لەژێر (سەرکردایەتی فیوڤالەکانیش) بەرێوە دەبران . لە یەکێتی سۆقیەت بەرانبەر بەم رووداوانە هاوسۆزیەکی دوور بە دووری نیشان دران ، بەلام سۆقیەتیەکان لەوە دەترسان کە کوردەکانی عێراق "بەنزین بەسەر ناگران بەکن" بەتایبەتی لەلایەن ئەوانەیی کە لایەنگری "کوردستانیکی یەگرتوو و سەرەخۆ" بوون بۆچوونی وا لە مۆسکۆ بەھیچ شتێوەیک پێشوازی لێ نەئەکرا . بۆیە کوردەکانی عێراقیش هیچ یارمەتیەکی هەستپێکراویان لەلایەن سۆقیەتەوه پێ نەگەشت (لێرەدا دووری و تەبوونی سنوورێکی هاوبەش لەنێوان کوردە شۆرشگیرەکانی عێراق و یەکێتی سۆقیەت رۆژێکی زۆر گرینگیان نەدەگێرا)

کوردستان لە گەمەیی نێوان مۆسکۆ و

بەرلیندا

لە کاتی جەنگی جیھانی دووھەمەوه گرینگی گێڕۆلێتیکی کوردستان بۆ یەکێتی سۆقیەت بەشێوەیەکی یەجگار زۆر زیاد کرد . دواى هاویمەمانە کەم خایەنەکەیی نێوان یەکێتی سۆقیەت و ئەلمانیا { پۆشپەر ۱۹۳۹ جۆزەردان ۱۹۴۱ } مەترسی هێرش هێنانە سەر سۆقیەت لەسەر خاکی کوردستانەوه بەشێوەیەکی بابەتیانە زیاد کرد . ئەلمانیاى نازی بەھاوکاری لەگەڵ ئیتالیای فاشی لە ناوچەى رۆژھەلاتی ناوھراستەوه خەریکی ئەوە بوون هەندێک پێگەى کارێگر لەناو ئەو هێزە ناسیۆنالیستانە داھەزرێن کە خەباتیان دژی کۆلۆنالیستەکانی ئینگلیزی و فەرەنساى دەکرد ، بۆ ئەم مەبەستەش پشتیان بە عەرەبەکانی عێراق و سووریا و لبنان بەست . وولتانی هاویمەمانی فاشی دلی خۆیان بەوه خۆش کردبوو کە { لە سالی ۱۹۴۰ تاكو ۱۹۴۱ لە سووریا دا ناسیۆنالیستەکان دەستەلاتیان گرتبوو دەست ، وە لە سالی ۱۹۴۱ لە عێراق هێزە نەتەوہیە توندروەکان بەسەرکردایەتی رەشید عالی گەیلانی دەستەلاتیان گرتەدەست و شەریان

سالی ۱۹۲۷ لە وتاریکی پرەفەسەر چێژنەنەى زەفەدە دەنوسى : سەرھەلانی کوردەکانی دەرسیم لەلایەن سیخوورەکانی (ئەگێنتەکانی) سۆقیەتیەوه بەھاویمەیکى زۆر پێش سەرھەلانیەکانە نامادە کرابوو ، ئەمەش بۆ ئەوە بوو کە کۆسپ بخەنە بەردەم سیاسەتی دەرەوهی تورکیا بەتایبەتی یاش کۆنفرانسی "مۆنتر" کە گۆرانکاری بەسەر رژیمی دەرەبەندیە ناویەکانی دەریای رەشدا هێنا ، گۆرانکاریەکانیش بەدلی مۆسکۆ نەبوون . ووتارەکە ئەمەش پشتراست دەکات کە سۆقیەتیەکان هاوکاری سەرکردە هەلاتووەکانی کوردیان کردووە تاكو خۆیان بگەییە ناو خاکی سۆقیەتەوه . هەلبەتە ئەم قسانە لەسەداسەد هەلبەستراون و راستیان تێدانە . لە پێش ساڵانی سێ کوردەکانی ئێران بەبەردەوامی لە شۆرشى چەكدارانەدا بوون . هەلوێسى سەرکردایەتی یەکێتی سۆقیەت لەمەر ئەم رووداوانەى ناو کوردستانی ئێراندا ، بەھەمان پلەو شتێوەی رووداوەکانی کوردستانی تورکیا بە ناگایی و خۆلێبەدوورگرتن بوو . لەکاتی شەری ناوخۆی روسیا کە پێوەندیەکی راستەوخۆی نەبوو بە کوردستانی ئێرانەوه ، بەلام ئەوکات گرینگی کوردەکانی ئێران بۆ مۆسکۆ تەنھا لە (کۆنتیکسیتی) خەبات بۆ بەسۆقیەتی کردنی ناوچەکانی ئەودیوی قەفقاس و بەدەرنانی هێزەکانی بەریتانیا بوو لە ناوچەکانی باکووری رۆژئاوای ئێران و دەھەرەھابۆ بنەبرکردنی کاریگەرەکانی بەریتانی بوو لە ئێراندا . دواى سەرکەوتنی کودەتای (ز ھوت) لە رێھەندانی سالی ۱۹۲۱ ، رێگا بۆ ئێرانیان کرایەوه بۆ ئەوەی سەرۆمەری وولتەکیان بگەڕێنەوه ، ئەو سەرۆمەری کە بەریتانیەکان پێشیلان کردبوو . بەم جۆرە ئێران چ لە سیاسەتی ناوخۆ چ لە سیاسەتی دەرەوهدا (لەوانە لەگەڵ روسیا) بوو بە خاوەن بریاری خۆی . حکومەتی سۆقیەتیش بەرژەوھندی راستەوخۆی لەوھدا بوو کە باروودۆخی ناو ئێران لە ئارامی داى ، سۆقیەت حەزی دەکرد هێزە نیشتمانیەکان لە تاران دەستەلاتیان بەھێزتر بێت . لە بەقراوباری سالی ۱۹۲۵ وەزیری بەرگری ئێران رەزا خان دەستەلاتی گرتە دەست و رژیمی شاھەنشاهی دامەزراند . شا خەباتی دەکرد بۆ ئەناو بردنی ئەو هێزە دەرەبەگیە خێلەکیانەى کە مەیل و ئارەزووی جیابوونەوهیان ھەبوو ، شا ھەولی ئەدا ئێران لە ھەموو بوارێکەوه بکات بە وولاتیکی مۆدێرن .

برا برا یە و

لە ئێراندا ھەموو کاتیک بزوتنەوهی جیاوازی خوازی کورد مەترسیدارترین دۆژمنی دەستەلاتی حکومەتی ناوھندی بوو ، وە دژی ئەم بزوتنەوهیەش ھەردەم گەورەترین گوزر ئاراستەکراو . لەوسەرەمھەى کە ناسراو بە (هێرشى کوردستان و میان فەرمانی کوردستان) حکومەتی ئێران توانی سەرکردەى بزوتنەوهی کوردەکانی ئێران سەمایل ئاغا (سەمکۆ) و ھەرۆھا "سەردار رەشید و جافار سولتان" لەناو بەرئ . لە سەرھەتای ساڵانی سێھەوه بزوتنەوهی کورد لە رۆژھەلاتی کوردستاندا بەتەواوەتی سەرکورت کرا . لەوکاتانەدا یەکێتی سۆقیەت نەک تەنھا کۆمەکی کوردەکانی

سنووریه‌کان ، هه‌ر له ده‌ریای ره‌شه‌وه بگره تاکو ده‌گاته ده‌ریای خه‌زهر . جا ئەمه‌ش له‌وانه بوو له‌لایه‌ن ئەلمانه‌کان وه هه‌م له‌لایه‌ن دۆسته ره‌زاقوورسه‌کانی روسیا له رۆژه‌لاتی ناوه‌راسستدا (ئینگلیزه‌کان و هیتزه نوێ و به‌تواناکی ئەمریکا) به‌کار به‌یئندرابایه ، وولاتانی رۆژئاوای دژ به ئەلمانای هیته‌ری له ناوچه‌ی رۆژه‌لاتی ناوه‌راسته‌وه به‌رژه‌وه‌ندی تایبه‌تی خۆیان هه‌بوون ، راسته به‌شیکێ ئەم به‌رژه‌وه‌ندیانه‌یان بۆ ماوه‌یه‌کی کاتی له‌گه‌ڵ به‌رژه‌وه‌ندی‌کانی یه‌کیه‌تی سۆڤیه‌ت یه‌کیان ده‌گرتوه ، به‌لام هه‌یج شک و گومانێ تێدا نه‌بوو که له پاشه‌ڕۆژدا دژ به‌یه‌ک ده‌بوون . له‌لایه‌کی تره‌وه رۆژه‌لاتی تورکیا هه‌میشه جیگای باشت‌ترین و زۆرت‌ترین هه‌یزه چه‌کداره‌کانی تورکیا بووه ، جا تیکچوون و شله‌زانی بارودۆخ له ناوچه‌کانی رۆژه‌لاتی تورکیادا ده‌بوو هۆی راکیشانی زیاتری هه‌یز بۆ ناوچه‌که ، مه‌ترسی ئەوه‌ش ده‌کرا که تورکیا بچیته ناو به‌ره‌ی وولاتانی فاشسته‌یه‌وه ، ئەم مه‌ترسیه { به‌تایبه‌تی له هاوین و پایزی سالی ۱۹۴۲ که هه‌یزه‌کانی ئەلمانیا توانیان خۆیان بگه‌ینه خوارووی رویاری قۆلگه و قه‌ف‌قاس } زۆر زیادی کرد . کورت و کرمانجی به‌رژه‌وه‌ندی مۆسکۆ نه‌وه نابوو که نارامی و ئاسایشیکێ ته‌واو بال به‌سه‌ر باکور و رۆژئاوای کوردستانی تورکیادا بکیشیت .

شهری مه‌زنی نیشتمانی و " کیشه‌ی کورد "

له‌کاتی شهرێ تێوان یه‌کیه‌تی سۆڤیه‌ت و ئەلمانیا‌دا به‌ته‌واوه‌تی بارودۆخیکێ نوێ له‌رۆژه‌لاتی کوردستاندا هاته‌ کایه‌وه ، ئەم چه‌نگه‌ چه‌ند سالیه‌ وای له یه‌کیه‌تی سۆڤیه‌ت کرد که له رۆژئاوای باکووری ئێراندا سیاسه‌تیکێ چالاکانه به‌رپه‌وه‌ به‌ری . دواي سه‌رنه‌که‌وتن و ره‌نجه‌رویی بیاوان و سیخورانی ئەلمانیا‌ی نازی له ولاته‌ عه‌ره‌بیه‌کانی ئاسیادا ، ئەوان رووی خۆیان کرده ئێران . له ئێرانی (چ له‌ناو خه‌لک و چ له‌ناو کاربه‌ده‌ستانی ده‌وله‌تدا) هه‌رده‌م ماوه‌ بۆ خۆشکردنی ئاگری رق و کینه‌ دژ به ئینگلیز و روسیا له‌بار بوو . له ئێراندا سیخورانی ئەلمانیا که‌وره‌ترین سه‌نگیان دا به کارکردن له‌ناو تیره و هۆزه‌کان ، به تیره و هۆزه کوردیه‌کانیشه‌وه ، ئەو سه‌زه به‌هه‌یز و هه‌رگیز دانه‌مرکاوه‌ی تیره‌وه هۆزه‌کان بۆ جیا‌بوونه‌وه‌یان له ئێران ده‌تواندرا که‌لکی لێ‌وه‌ر بگیریت . له ئێراندا ئەگه‌ینه‌کانی ئەلمانیا توانیان هه‌ندیک سه‌رکه‌وتن به‌ده‌ست به‌یئن ، به‌لام وه‌ک له سۆڤیه‌ت جه‌ختی له‌سه‌ر ده‌کری ئەم سه‌رکه‌وتنه‌وه نه‌گه‌یه‌شتنه ئەو پله‌یه‌ی که ئێران بکەن به‌ هاو‌یه‌مانی خۆیان وه خا‌که‌که‌شی بکەن به‌ پێگه‌یک بۆ‌ئهو‌ی دژ به ئینگلیز و سۆڤیه‌ت به‌کاری به‌یئن . ئەوه‌ی په‌یوه‌ندی به کورده‌کانی ئێران‌وه هه‌یه ئەوا پرۆیاگه‌نده‌ی نازی‌ه‌کان له‌ناو ئەواندا زۆر

دژی ئینگلیز به‌ریا کرد ، به‌لام زۆر به زوویی تیکشک‌پێندران [به‌م جۆره تارمایی فاشیه‌کان خه‌ریک بوو خۆی ده‌مک‌شا به‌سه‌ر باشوور و باشووری رۆژئاوای کوردستاندا . ئەمه‌ش له‌کاتی‌که‌دا هه‌یج به‌لگه‌ و فاکتیکێ نه‌وتۆ ده‌ریاره‌ی بوونی په‌یوه‌ندی راسته‌وخۆی ئەلمانه‌کان و ئیتالیایه‌کان له‌گه‌ڵ سه‌رکرده‌کانی کورد له ناوچه‌ ناو‌یرومه‌کاندا له‌به‌رده‌ستدا نین . پلانه‌کانی به‌ره‌ی فاشسته‌تی له رۆژه‌لاتی ناوه‌راس‌ت و کوردستاندا له‌وانه بوو به شتیه‌یه‌کی ناراسته‌وخۆ یه‌کیه‌تی سۆڤیه‌تیش تیکه‌ل‌ئویان بیايه . له‌وه‌گه‌مه‌ دیپلۆماسیه‌ی نێوان مۆسکۆ و به‌رلیندا که به به‌ستنی پاکتی " مۆلۆتۆف - ریبینترۆپ " له ۲۲ی جۆزه‌ردانی سالی ۱۹۴۱ ده‌ستی پێکرا ، له‌و یاریه‌دا ناوچه‌ کوردنشینه‌کانی رۆژه‌لاتی ناوه‌راس‌تیش جیگای خۆیان هه‌بوو . هه‌روه‌ک ئاشکرايه له‌کاتی سه‌ردانی وه‌زیری سۆڤیه‌تی ف ، م ، مۆلۆتۆف بۆ به‌رلین له‌ گۆلانی سالی ۱۹۴۰ ، ئەلمانه‌کان دلی سۆڤیه‌تیان به‌مه‌ خۆشکرد که ته‌واوی ئەو ناوچه‌یه‌ی ده‌که‌ونه خوار هێلی باتومی - باکو تاکو ده‌ریای سیبی ناوه‌راس‌ت و که‌نداوی فارسی هه‌موویان وه‌ک ناوچه‌ی نفوزی گشتی مۆسکۆ دیاری کران . واته ئەلمانه‌کان به‌لێنیا‌ندا ئەو به‌شه‌ی رۆژئاوای ئاسیا که ته‌واوی خاکی کوردانی‌شی ده‌گرتوه " بدن " به یه‌کیه‌تی سۆڤیه‌ت . هه‌یتله‌ر به‌لێنیکێ زۆر دلخۆشه‌رانه‌ی دا به مۆلۆتۆف ئەو روتی { هه‌موو ناوچه‌ یان و به‌رینه‌کانی ئاسیا پێویسته به‌ش بکرین بۆ ناوچه‌کانی رۆژه‌لاتی ئاسیا و ناوچه‌کانی ناوه‌راس‌تی ئاسیا ، ئەم به‌شانه‌ی دوا‌ی که ریگایان بۆ‌سه‌ر ده‌ریا مۆسکۆ ده‌کرد ، له‌لایه‌ن ئەلمانیا‌وه وه‌ک ناوچه‌ی نفوزی روسیا ته‌ماشای ده‌کرین . جا بۆ جیبه‌جی کردنی ئەم پلانه‌ش هه‌له‌یه‌تا پێویستی به‌ ماوه‌یه‌کی دوور و درێژی ۵۰ تاکو ۱۰۰ سالی هه‌یه ! } * .

ئه‌گه‌ر چی یه‌کیه‌تی سۆڤیه‌ت به‌و به‌لێنه‌ خه‌یال پلانه‌یه‌ی هه‌یتله‌ر فریوی نه‌خوارد ، به‌لام له‌گه‌ڵ ئەوه‌شدا یه‌کیه‌تی سۆڤیه‌ت هه‌ندیک هه‌نگاوی دیپلۆماسیانه‌ی ناراست و دروستی تان له‌وانه‌ش - په‌له‌کردن له دانپیانان و به‌ستنی په‌یوه‌ندی دیپلۆماسی له‌گه‌ڵ حکومه‌ته‌ ته‌م و مژاویه‌که‌ی گه‌یلانی له عێراقدا ، که‌چی رووداوه‌کان ره‌وتیکێ تریان وه‌رگرت . هه‌یزه‌کانی وولاتانی به‌ره‌ی فاشی خه‌ریکی ئاماده‌کردنی پلانی (به‌ره‌ره‌وس) ه‌ بوون و هه‌یزه‌ ناسیۆنالیسته‌کانی عه‌ره‌بیش به‌گوتیره‌ی پێویست کۆمه‌کی سه‌ربازیان له‌لایه‌ن وولاتانی به‌ره‌ی فاشیزمیه‌وه پێنه‌گه‌یشت ، به‌م جۆره له‌ هاوینی ۱۹۴۱ له عێراق و سووریا و لوبناندا ده‌سته‌لاتی ئینگله‌را و " فه‌ره‌نسای ئازاد " دامه‌زرانه‌وه . دواي له‌شکرکیشی ئەلمانیا بۆ سه‌ر یه‌کیه‌تی سۆڤیه‌ت ، له مۆسکۆ و تبلیسه‌وه { له‌و شوێنه‌ی که سه‌رکرده‌یه‌تی هه‌یزه چه‌کداره‌کانی ناوچه‌ی قه‌ف‌قاسی لێ بوو وه له سالی ۱۹۴۲ بوو به به‌رمیه‌ک } ته‌ماشای کوردستانی تورکیایان وه‌ک چاوگه‌ی هه‌ره‌شه‌یه‌کی زۆر به‌هه‌یز بۆ ناوچه‌ سنووریه‌کانی نه‌ویدیوی قه‌ف‌قاس ده‌کرد ، " خۆشه‌ختانه ئەمه‌ روویندا " چونکه ئەم مه‌ترسیه‌ دووسه‌ره‌ بوو ، له‌لایه‌که‌وه هه‌لسانی کورده‌کانی تورکیا ده‌یتوانی بییت به یه‌کیک له‌ فاکته‌ره‌ هه‌ره گه‌رنه‌که‌کان بۆ تیکدانی بارودۆخی ناو‌خۆی ناوچه

هاوپیهمانه‌کانی دژ به ئەلمانیا. هاوپیهمانان شای ئێرانیان لەسەر دەستپه‌ڵات هێنایه‌خواروه ، وه له دامودەزگا‌کانی ده‌وله‌تیشه‌وه ته‌واوی ئەو که‌سانه‌یان وده‌رنان که به‌دی خۆیان نه‌بوون . ته‌واوی باکووری رۆژئاوای ئێران که زۆریه‌ی دانیشته‌وانه‌که‌ی نازربایجانی و کورد بوون که‌وته‌ زێر ریکیفی داگیرکه‌رانی سۆڤیه‌تیه‌وه ، وه به‌ریگای هێلی ئاسنی ئێرانی به‌به‌رده‌وامی و بی‌پچرانه‌وه ته‌واوی که‌لوپه‌ل و پێویسته‌ی گرنگه‌کانی چه‌نگی له‌که‌نداوی فارسیه‌وه ده‌گه‌یندرانه‌ی که‌یه‌تی سۆڤیه‌ت . به‌م جۆره له‌ کاتی چه‌نگی مه‌زنی نیشتیما‌نی بارودۆخیک ئێرانی له‌ باشووری سنووره‌کانی به‌کیه‌تی سۆڤیه‌ت دروست بوون ، ئەمه‌ش وای له‌ی که‌یه‌تی سۆڤیه‌ت کرد که هیندیگ گۆرانکاری به‌سەر سیاسه‌ته‌ ته‌قلیدییه‌که‌ی به‌رانبه‌ر به‌ کیشه‌ی کورد به‌پینتیت به‌تایبه‌تی به‌رانبه‌ر به‌ کورده‌کانی ئێران و کوردستانی ئێران . بوونی له‌شکری سۆڤیه‌تی له‌ ئێران و بوونی په‌یوه‌ندییه‌کی هاوپیهمانانه له‌گه‌ڵ وڵاته‌ دیموکراتیه‌کانی رۆژئاوا که به‌هیچ جۆریک به‌لای که‌مه‌وه به‌ ناشکرا دژایه‌تی سیاسه‌تی سۆڤیه‌تیان نه‌ئکرد ، ئەمانه‌ هه‌مووی ریگایان بۆ په‌کیه‌تی سۆڤیه‌ت خۆش کرد تا‌کو با‌لی خۆی بکیشی به‌سەر ناوچه‌ کورده‌کانی ئێران . هه‌لبه‌تا جگه له‌و ناوچه‌ باشووریانه‌ی که که‌وته‌بوونه‌ته زێر کۆنترۆلی ئینگلته‌راوه .

هاوپیته‌ی

* ئەم وتاره له ژماره ٣ی سالی ١٩٩٥ی گۆڤاری "ئاسیا و ئەفریقای ئەمرۆ" ی‌ئاو کراوته‌وه .
سهرچاوه‌کان به‌ زمانی روسی

کاریگه‌ر نه‌بووه ، هه‌رچۆنیکه‌ی بێ کورده‌لوگی به‌ناویانگی خۆمان (ۆ ، ۆ فیلچیتسکی) که له ته‌واوی شه‌ر له‌کوردستانی ئێران بووه ، له به‌ره‌مه‌سه به‌نرخه‌که‌ی "بزووتنه‌وه‌ی نه‌ته‌واپه‌تی کورد" که به‌داخه‌وه تا‌کو ئه‌مه‌رۆش چاپ نه‌کراوه ئەو به‌ته‌نیا دوو فاکت له‌ چالاکیه‌کانی سیخوورانی ئەلمانیا‌ی نازی له‌ناو کورده‌کانی ئێراندای ده‌ستنیشان ده‌کات : - له‌ سه‌ره‌تای مانگی پو‌شپه‌ری سالی ١٩٤١ له‌ شارۆچکه‌ی خۆی (که ده‌که‌وته‌ نزیک سنووره‌کانی ئێران و په‌کیه‌تی سۆڤیه‌ت) له‌ کۆبوونه‌وه‌یه‌کی سه‌رۆک هۆزه کورده‌کانی میلان و جه‌لالیدا و به‌ ناماده‌ بوونی ئەفسه‌ریکی ئێرانی به‌ ناوی ئەمیر چۆپانی و (ئەلمانیه‌ک) هه‌ولێاندا کورده‌کان به‌ دژایه‌تی کردنی په‌کیه‌تی سۆڤیه‌ت رازی بکه‌ن ، به‌لام نه‌گه‌یشتن به‌ مه‌رامه‌کانیان . له‌ کۆبوونه‌وه‌یه‌کی تری هاوچه‌شندا که له‌ شاری (کو‌تور) بێک هات ، ئەم چاره‌یان به‌ ناماده‌بوونی (تورکیکیش) به‌لام کۆبوونه‌وه‌که هه‌مان ئەنجامی پێشوو‌ی هه‌بوو . حکومه‌تی ره‌زا شا به‌شپۆیه‌یه‌کی گشتی کۆنترۆلی بارودۆخی وڵاتی کردبوو ، وه ئەو نه‌یده‌ویست ئێران ببێ به‌ سه‌ته‌لایتی ده‌وله‌تانی هاوپیهمانی فاشی ، شای ئێران هه‌ولێی نه‌دا سوود له‌ دووبه‌ره‌که‌یه‌کانی وڵاته‌ به‌شه‌رجوه‌کان بپینتیت . ئەم هه‌لوه‌سته‌ی ئێران بۆ ماوه‌یه‌کی کاتی جیگای ره‌زامه‌ندی به‌رلین بوو ، ئەلمانه‌کان نه‌یان ده‌ویست هێزه‌کانیان په‌رت بکه‌ن ، ئەوان وایان به‌باش ده‌زانی پێش تیکشکاندنی په‌کجاره‌کی په‌کیه‌تی سۆڤیه‌ت وڵاته‌ دیموکراتیه‌کانی رۆژئاوا ، به‌ته‌نیا نه‌وه‌نده به‌سه‌ که هه‌ره‌شه‌ و کاری تیکده‌رانه له‌سەر ناوچه‌ سنوورییه‌کانی نه‌ویدیوی قه‌ف‌قاس و ئاسیا‌ی ناوه‌راسته‌وه دژ به‌ دوژمنه‌ هه‌ره‌ گه‌وره‌که‌یان په‌کیه‌تی سۆڤیه‌ت ئەنجام بده‌ن . پلانیکی تری تیکده‌رانه‌ی وڵاتانی هاوپیهمانی فاشی ، ئەوه‌ بوو که خاکی ئێران به‌کار به‌هێنن بۆ ریگا گرتن له‌ ته‌نیه‌وه و که‌شانی ئیمپه‌راتۆریه‌تی به‌ریتانیای مه‌زن له‌ ناوچه‌کانی که‌نداوی فارسی و ئۆقیانووسی هیندیدا .

ئه‌گه‌رچی مه‌ترسی ئێران بۆ سه‌ر به‌رژه‌وه‌ندییه‌کانی په‌کیه‌تی سۆڤیه‌ت و وڵاته‌ هاوپیهمانه‌ رۆژئاوایه‌کانی له‌ ناوچه‌کانی رۆژئاوای ئاسیا و پشتقه‌ف‌قاسدا نه‌وه‌نده زۆر نه‌بوو ، به‌لام ئەو بارودۆخه‌ی که له‌ هاوینی سالی ١٩٤١ له‌ ناوچه‌که‌دا هاته‌ ئاراوه ، له‌لایه‌ن په‌کیه‌تی سۆڤیه‌ت و به‌ریتانیایه‌وه زۆر به‌ جدی چاوی لیکرا . له‌ مۆسکۆ ، له‌ندن و واشنتۆندا بارودۆخی ناو ئێرانیان زۆر به‌ مه‌ترسیدار ده‌هاته به‌رچاوی ، بۆیه‌ بریاراندا به‌ گۆتیه‌ی پێویست و له‌کاتی خۆیدا هه‌نگاو به‌هاوێژن ، وه‌ بۆ ئەم هه‌نگاوه‌شیان هێچ کۆسپ و مه‌ترسیه‌کی نه‌وتۆ له‌ریگادا نه‌بوون . له‌ ئێراندایه‌رژه‌وه‌ندییه هه‌ره‌ گرنگ و سه‌تراتیژه‌کانی به‌ره‌ی وڵاتانی هاوپیهمانی رۆژئاوایی دژبه‌ هیتله‌ری پێکهاتبوون له‌ : پاراستنی کانگا نه‌وتیکانیان له‌ خوارووی ئێران و عێراقدا ، وه‌ دا‌بینکردنی ئاسایش بۆ تا‌قه‌ ریگای وشکایی که‌ هاوپیهمانانی رۆژئاوایی ده‌به‌سته‌وه به‌ په‌کیه‌تی سۆڤیه‌ت . بۆ ئەم مه‌به‌سته‌ش له‌ کۆتایی پو‌شپه‌ری ١٩٤١ له‌شکری سۆڤیه‌تی له‌ (باکوور) وه له‌شکری ئینگلیز له‌ (باشوور) دوه‌ هاتنه‌ ناو ئێرانه‌وه ، به‌م جۆره ئێران به‌ته‌واوه‌تی که‌وته‌ زێر کۆنترۆلی هێزه‌

١ سم.: Н.А. Халфин. Борба за Курдистан (Курдский вопрос в международная отношениях XIX века), М., 1963; М.С. Лазарев. Курдский вопрос (1891-1917), М., 1972.

٢ Тексты обращений см. М.А. Камаль. Национально-освободительное движение в Иракском Курдистане (1918-1932 гг.), Баку, 1967, с. 117-119; М.А. Гасратян. Курды в Турции в новейшее время. Ереван, 1990, с. 51-52; Ш.Х. Мгой. Курдский национальный вопрос в Ираке в новейшее время. М., 1991, с. 42.

٣ А.А. Кузнецов. Курдский вопрос на первом этапе общего кризиса капитализма (рукопись), М., 1966, с. 140-141, О.Л. Вильчевский. Курдское национальное движение. Тбилиси 1946, с. 127-128 (рукопись).

٤ О.Л. Вильчевский. Ук. соч., с. 127.

٥ Цит. по: А.А. Кузнецов, ук. соч., с. 125.

٦ Архив внешней политики Российской Федерации (АВНПРФ). Фонд 131, г. 1935, оп. 20, дело 7, папка 40. Копия, л. 1.

٧ Там же, в. 81.

٨ "Новая и новейшая история", 1993 г., № 5, с. 86.

ههلبهستفانی جوانه مهرگ س . دلژان

نهمینا
زرگار کیتستی

خوهندکارین مینا س . دلژان ببوو بنگههکتی کوردایهتی و شوژشگری ل دهقرا بههیدنان .

ژیهر ههلویتستین کوردایهتی بین بنه مالا وان، رژیم به عس ل سال ۱۹۷۷ وی و لگه و تهقی دایک و بابین وی دگره و وهک دوورخستن وان داقیژن باشووری عراقی، لی پشتی ۶ مهان نهو دشین ههگه رنقه دهوکی و بهردهوامیی دده خوهندنا خوه .

لی ژیهر کو چها تاری دوژمنی روئاهییه ، وهسا ژی داگیرکهرین کوردستانی ژی دوژمنین کوردایهتی و روژشگیری و شوژشگری ته و ههلبهت س . دلژان ژی گههجهکتی روژشگری و شوژشگری بوو . لهوما ژی ل سال ۱۹۸۰ نهمننا به عسیا یا ناوهدهنگ کریت ههولا کرتنا وی

ددهن ، لی نهو ژ رهشهکتین وان هشیارتر و زیرهکتر بوو ، نهو شیا تهقی رهفهکا ههقالین خوه بین خوهندکارین وهلاتیارین خوه بگههینه ناف رهفین پیشمههرگی ل چیایی کوردستانی و ب وی ناوایی ژی نهو دبه پیشمههرگی و رتیه و ههلبهستفانی دلسوژی گهلی خوه و روژهکتی بتهنی ژی ژ خهباتی سست نابه تا کو گیانی خوه گوژی وهلاتی خوه بی داگیرگری دکه .

تشتی کو مرقوقی گهلهک خه مگین ژی دکه ، ناوایی شههیدکرنا فی مرقوقی پاک و کوردپهروهه ، بی کو هه موو دهمن دبیرویاوهه و ههلبهست و کارو خهباتا خوه ده ب نیک چافی تهماشه هه موو کوردستانی دکر و دژی هه موو داگیرکهرین کوردستانی بی جوداهی ب قهلم و تفهنگا خوه دجهنگی و هه موو هیژ و رتختستین کوردستانی ب ههقال و ههقچهپهترین خوه بزاین .

لی گهلهک مخاین کو دهمهکی ده س . دلژان و (ه) هاقالین خوه دخوستن بچه ناف باشووری کوردستانی دا کو بۆ داگیرکهران دیارکهن کو پیشمههرگی ب کیمیایی ژی خلاس نابن، چهکدارین پارتیا کارکهرین کوردستان ل نادارا ۱۹۸۹ ل گوئدی (شیف رهزانی) یا سهر تخوویی ترکی-عیراقتی بی ب دهست چتکری - ب پیلانهکا کریت و نهژهژی وان دگرن و ووندا نکهن ، کو تانوها ژی نه

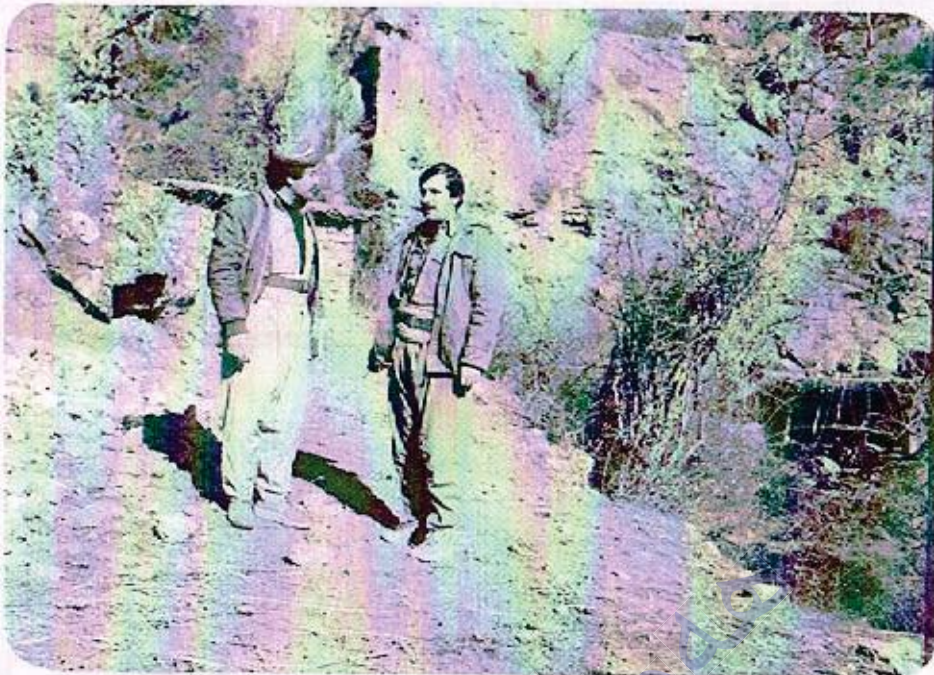
ل نهو روژا ۱۹۹۸ نهه سال دهباز دبن لسه شههیدکرنا ههلبهستفانی گهنج و شوژشگری س . دلژان . نهو ژی بقی ههلهکفتنی دخوازین فی لاوی دلسوژ و قارهمانی کوردستانی بیننه بیرا خوهندهقانین هیژا وهک دلسوژییهک بهرامبهه گیانی وی بی پاک و نهو کهدا بها گرانا وی پیشکیشی گهل و وهلاتی خوه کری، کو دیاریا وی یا داویی و یا ژ هه موویان بهاتر ژی گیانی وی بوو گوژی کوردستانی کری .

س . دلژان ناقتی وی بی دروست (سهعدوللا ناقدهل) ه ل سال ۱۹۵۴ ل گوئدی (غلیبشی) ل دهقرا دهوکی هاتیه دنیا بی . ل دهمی زاروکیا وی گوئدی وان ژی وهکی پرانیا گوئدین باشووری کوردستانی ل وی دهمی بی بی یار (باهر) بوو ژ دبستانی ، لی ل سال ۱۹۶۸ شوژشی ل گوئدی وان و گهلهک گوئدین دن بین وی پارچا وهلاتی دبستان فهکرن و هه ل وی سالی وی دهست ب خواندن کر، هه رچهنده ژیی (تهمن) وی ژی وهکی پرانی خوهندکارین وی دهمی بی مهزن ژی بوو ، لی دیسان ژی نهف چهنده نه بوو ناستهنگ دریا هیقیا وی ده ژ بو خوهندن و زانینی .

وی خوهندنا خوه یا سهرمتایی ل گوئدی ب داوی ثانی و ل سال ۱۹۷۶ ژی خوهندنا ناخنجی ل دهوکی دهست پتکر ل نامادهی یا (برایهتی) یا کو نوی دهمی ده ب سایا سهری

۱* هه رچهنده هیژا خهلیل دهوکی دبهرتووکا خوه یا (ههلبهستا ههقهرخ یا کوردی) - بهرکتی یهکتی - ده نفیسیه کو س . دلژان ل سال ۱۹۶۰ هاتیه دنیا بی ، لی هه دبیوانا س . دلژان یا بناقتی (سهمفونیا خهون و خهیلان) ده و هههم ژی دناما برایی وی (بهجهت ناقدهل) ده کو ژ سههه شانددیه هاتیه نفیسین کو س . دلژان ل سال ۱۹۵۴ هاتیه دنیا بی . (ر . ک)

مهلهفان دقي واري ده .
مه د ژينه نيگارا س . دلژان دا
هندهك زانياري لسره كه ساتيا
وي يـ
وه لاتپاريزي و شورشگيري دان .
لي ب ديتنا من نه و وهك
ههلبه ستافان زي بي سهر كهفتي و
ژيهاتي بويه و شيايه تا
راديه كا باش جهي خوه
دمه يدانا ههلبه ستاي دا
بگهت و خوه دايه

ئيدريس جارجيس (نههمه كادر) - س . دلژان

نهدياره كاني نه و چهوا هاتنه شهيدكرن ، لي چهند سهرچاچك ديار دكن كو وان نه و دانه دهستي رژيما به عس بهرامبهر هـ
دهستكهفتين بي بها !
نهف روودانه ددهمهكي دا بوو كووردستانا باشـ
پرانياوي هاتبوو كافل و ويران كـ
سـدهزاران

ناسين كو دوازي ههلبه ستاي دا بي شارمزا و دهستهل بويه . نهف چنده زي دهلبه ستا وي دا خويابه كاني چهوا شيايه ريكا خوه بشه قينه و بي هلنگفتن نه و پهياما دهزرا خوه دا ب ناوايه كي جوان و قه شهنگ بگه هينه خوهندهفاني و نارمانجا خوه ب هنگيغه .

هروهسا ژ ههلبه ستين وي دياره كو دشپوه و قه هاندني زي دا مهلهفان و شارمزا بويه ، زي سهر كو هيچ مروف پيركي ههلبه ستا وي نايي كوژ نه چاري پهيفهك يان ههفوكهك نازوتيه دناف دا ژ بو پر كرنا كيم و كاسيان ، بهلكي كهلك ب ساناهي و هوستايي هه ژ سهرى تاكو داويي شپوه و نافهروكا ههلبه ستا خوه جوان و ريك و پيك دانايه و نافاكره . ديسان كو نه و شيايه دژي خوه بي وهكي زيي گولا دا دوو ديوانين ههلبه ستين باش و بزاره بده دهستي خوهندهفانان ، نه و زي هه ژ زي رهكي و سهر كهفتنا وي بويه دقي واري دا .

بو نمونه هم بنيرن كاني چهوا جوان و ب شارهزايي روي رهسي نازين به غدا ب كويله يه كا كورتا ههلبه ستا خوه نيشامه ده :

بي دبزييت :

فاشي نين !!

ژينه نيگارا موسولينى ژيرا بخوين ..

كي دبزييت :

نازي نين !!

ههلبه كيميا و شيخ وهسان و ...

باليسان و . گوندن رهندي ..

ژ گهليي بازى تهك تهك ..

ناف - ناف ژيرا بخوين .

خهلك هاتبوونه قركرن و كووردستان هاتبوو رامالين ژ ههموو هيزين پيشمه رگهسي ، و س . دلژان تهفي گرويه كا پيشمه رگين بهدينان تهني هيزا پيشمه رگهسي بوون ل كووردستانى مابين ژ نهفان و هيرشين كيمياوي ب هيزتر بوون و كووردستان بهر نه دايوون و وان دخوستن چاره كادي شهنگستين خهباتا پيشمه رگهسي داننهفه ، داكو خهلكي كووردستانى بي هيقي نهبه و كاروانى خهباتى بهردوام بكن . ههلبه ستفاني مه ل ساللا ۱۹۷۶ دهست ب قه هاندنا ههلبه ستاي كويه و پشكداري دگهلهك كوژ و سمينارو ناههنگين ههلبه ست خواندن دا كويه چ ل دهوكي و چ زي لناف شورشي و هروهسا ههلبه ستين وي دگهلهك گوچارو روژنامان ده هاتينه بهلافكرن ، ب تايهتي بين كو لناف شورشي دهردكهفتن .

هروهسا وي (۲) ديوانين ههلبه ستان بو مه ل دويغ خوه هيلانه ، كو ههردوو زي لناف شورشي هاتينه چاپكرن .

ديوانا نيكي ب نافى خوين و نازادي ل ساللا ۱۹۸۶ ل چاپخانا خهبات هاتيه چاپكرن و يا دووي زي ب نافى سهمفونيا خهون و خهبالان پشتي شهيدبوونا وي ل ساللا ۱۹۹۱ ژ لايي ههفالتين وي قه و هه ل چاپخانا ناقبريهاتيه چاپكرن .

هه چنده هم نه رهخنه گرين و نه زي ژوان نفيسهفانانين كو بشين ب دروستي كهسايه تيا في مروفي هيزاب ههلسهنگين و چ وهك ههلبه ستان و چ زي وهك مروفهكي وه لاتپاريز و شورشگير مافي وي بدميني . لي هم دقيري ده دي ههول دهين هندهك نمونين بچووك بو خوهندهفانين هيزا بينين و ئيدى ل سهر نفيسين و ههلسهنگاندنا في ههلبه ستفاني زي دي هيلين بو نفيسهفانين شارمزا و

بهادل مارونسي - س . دلزان - نهـمـهـد قـهـرمني

ههلبهت چ دناف كوردان دا و چ ژي دناف بياتيان دا ژمارا وان ههلبهستفانان نه گهلهك زېديه بين كو ب پهيف و ههلبهست و كار و كرياتن خوه ومك يهك بن، گهلهك چاران نهـم دبين ههلبهستفانك، گهلهك يي سهركهفتي و بناف و دمنگه ب ههلبهستا خوه ، لي ب كار وكريار و ههلوپستين خوه نه وهك ههلبهستا خويه ، و نهـفه ژي ب ديتنا من خالهكا گرنگه بؤ ههلبهستفاني كو درهوي ل ههلبهستا خوه و خوهندهفاني خوه نهـكه .

نهـو كهـسـين س . دلزان دناسن باش دزانن كو نهـو نيك بوويه ژوان ههلبهستفانين كو چ چاران دكار و كريار و ههلوپستين خوه دا نه كيـمـتر بوويه ژوان پهيف و

بهلي نهـفه يه سؤز و پهيمان و راستگويي يا ههلبهستفاني راست و دروست يي كو ههلبهستا وي ژ نيـفا دلـكي دهرديكهـفه يي كو براستي شهيدايي نهـفينا وهلاتي و وي نهـفيني نهـو كريبه هيلينا خهـم و كوـفـانان و ل داويي ژي دبه خوداني سؤز و پهيف خوه و خوه گوري وي نهـفينا پاك و بلند دكه .

س . دلزان كه بتهـني دوايي وهلاتپهـروهـيي دا خودان ههلوپست و پهيمان بوويه ، بهلكي ههروهـيا نهـو بهرامبهري نهـفنداري و دلداريي ژي مرؤـفهـكي پاك و سؤزدار بوويه . بؤ نمونه وهكي مه ژ هندهك ههـفـالين وي بين نيزيك زاني ، وي و كهـچهـكا كورد ل باژاري (نهـغهـده) يا رؤـژهـلـاتي كوردستاني گهلهك ژ دل حهـز ژ ههـفـ دكرن، لي هندهك ناستهنگين كؤمهلايهـتي ري نه ددا وان كو نهـو بگهـنه ههـف . بهلي ديسان ژي نهـو ناستهنگ نهـشيان نهـفينا وي سار بكن و بهري وي ژ نهـفـيندارا وي وهركيـرن . ههـر ژبهـر فـي يهـكي ژي وي هيچ دلي خوه نهـدا چ كهـچـين دن و ب سالان ما ژفانداري نهـفينا خوه تا كو رؤـژا شهـيدـبووني ژي .

ل داويي نهـم دخوازين بيژين كو نهـم دزائين نهـم بغان چهند ريزكان نهـشـين مافـي قـي ههلبهستفاني ژتهاتي بدهيني و نهـم دبـيـژين ژي كو قهـرزـي وي ل سهـر ههـموو نفـيسهـفانـين مه ههـيه كو پتر و كوويرتر ل سهـر ههلبهست و ژيان و كهـسايهـتيا وي بنفيسن و نهـم هيـفـيدارين كو نهـم شـيـابـين دـفـيـري دا رؤـناهـيهـكا كيـم بيـخـينه سهـر ژيان و ههلبهستا ههـفال و ههـچهـپهـري خوه س . دلزاني نهـم و جـوانهـمـرگ . ل داويي ژي نهـم سهـري ريز و وهفاداري بهرامبهـر گـيـاني قـي كهـنجـي پاك و ژتهاتي دجهـمينـين . ههـروهـسا مه پي خوهـشه نهـم چهند ههلبهستين وي دـفـيـري دا بيـخـينه پيش چاـفـين وه خوهندهفانين هـيـژا و خـوشـتـفي :

سؤزين كو دهلبهستين وي دا هاتينه و ههـموو دهما پهيف و وي و كريارا وي يهك بوويه ، و هندي بيژي يي خودان ههلوپست و فيداكار و پاك و خودان سؤز بوويه ، و سؤزين كو دهلبهستين خوه دا دانه نهـو ب كريار ژي كرنه . نهـو گهلهك دوزمني ههلبهستي و خوهپهـرستي دوهـرويـاتي بوو . نهـو چهند دهلبهستين خوه دا شوړشگير و وهلاتپاريژ بوويه ، هـيـشتا پتر ژي دكارو خهباتين خوه دا شوړشگير و كورديهـروهـر بوويه . خـوړاگـريا وي لگهله كؤمهكا ههـفـالين وي بين پيشمهـرگه دكوردستاني دا پشتي نهـفـالين رهـش باشـتـرين نمـونه يه بؤ قـي كؤـتـنا مه ، كو باهؤزا دژوارا كيميا و قركري نهـشيان وان ژ چيـايـين كوردستاني فهـكن و ب بهـرخـوهـدانا خوه يا شـيـرانه ومكي چيـايـين سهـرـبلنـدين كوردستاني خوه راگرت و رهـفين و دهربهـدري نهـپهـژراند تاكو گياني خوه يي بهاگران گوري وهلاتي خوه كړي . نهـو دقـي پارچه ههلبهستا خوه دا قـي راستگويي و دلـسؤـزيا خوه دسهـلـينه دهـمي دبـيـژه :

فيانا من و ته وهلاتق !

نه وهك ميتشا هنگفيني و گولي يه ..

كو بيم دادمه سهـر بهلگيت ته

ناقا بشكوزا بمژم

باشي پشتا خو بدمه ته و ..

ستران و لافزان بؤ ته نهـبيـژم

نه وهلاتق ! نهـز نه نهـوم

يي كو خويانا ته بمژم

سؤز بيت وهلات !

لسهـر گومتلكهـك ناخا ته ..

خويانا كه لا سؤز بريژم

واری منه

واری منه ،
 یی کو هه می بهرهمیت وی
 دهیته رهفاندن و دزین !
 یی دارو بار لی دهین سوئن !
 لی دهین برین !
 ب دهقی تژییا ،
 دهینه داعیران و قهجوین !
 ل واری منه یی درندا ...
 دهیک و باب و خویشک برا ..
 ژیک دویر کرین
 ل جیهانی بهلاف کرین
 سهخمه راتی نهفینه کا
 راست و دروست و بیگونه ه
 کول واری من نههفته دیتن و کرن
 سهری سهدا د چرکه کتی دا
 دهیته برین !
 لهورا وهلات، من نومپده
 بهرنه دم کوزک و چهپهرا
 هندی دلویه کا خوینی
 برژت ژ فی برینی
 نهز ناقتی ته ژبیر ناکه م
 تژی جهرکتی دوژمنی خو
 دوژمنی ته
 ناگر و پیئت و گولله که م
 چنکو وهلات، من نهفیتن
 پاله و جوتیار ..
 خوها نهتیا خو بمان
 دسه ر هندی را ،
 بی کهرکتی نانی بنالن !!

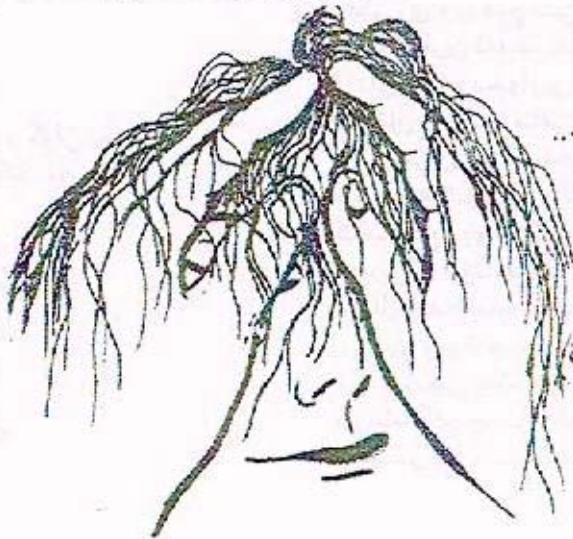
بهختی قازی

- پتیشکیشه بق ب ن -

دلپهرا من !
 نازک و تۆل و تهرا من
 پهرسنگه ه و رویگه ها من
 جانی رندی !
 دوهی سپیدی دگه ل نه لندی
 روی سپین دمهرا ژووری
 سه ر بق سهردهرا ... کوچکا
 بابی ته دلپهری ..
 پتیکه چهماند
 نهزی شهیدایی چاقیت مهست ،
 ل زقانی بووم
 دهستی من ل سه ر دلی من بوو
 بهلی ... هه ر نومپدا من بوو
 هه دارا شنگ
 نامانچ و هه دارا من بوو
 من دگن:
 بهلکی نهفتی هه لی
 بابی دلپه ر بیژیت بهلی
 چونکی ناری
 من دزانی بق ...
 بی من ناژی
 بهلی چ بکم !!
 جارمکا دی
 که فتم خه ونان
 دناف ریلتی ناشوپان دا
 تیکدا سوتم لی بی کادی
 هه ر خه زالی و من دل تاژی
 ژ چاقین بهکوی
 فال ، من قهخواند
 بهختی رهشی زینی و مه می
 جارمکا دی دهرکهفت قازی
 سهرو ژنوی دهرکهفت قازی .

پیشمه رگه مه

هۆ وهلاتو !
 پیشمه رگه مه ، سینگ چهپه رم
 بهره فانی ناقتی ته مه
 لهورا دبیزم:
 بیمه کوشتن .. من نه خه مه
 لی نه خه ما دلی من دا
 بتنی وهلات !
 بنده ستیا ناخا ته به
 چونکی وهلات هه تا نهی
 باژیر و گوند ..
 ب هه زارا هاتنه سوئن
 خویان کرن
 لهورا کتیریت ژه هه ر کری
 جهرک و هناق
 ل من زقیل - زقیل کرن
 پیشمه رگه مه
 برینیت من نا کهوین
 ناگری که فتنه دلی ..
 نا قه مریت !
 تا واری خو نافا نه که م
 قه له ره شان و دارکوکان
 ژ باغیت وهلاتی دهرنه که م
 تولا شه میدان قه نه که م
 سه رخوه بوونی ل فی واری پهیدا نه که م
 کول کۆفانیت شه میدان
 ژ دلی دایکت وان دهرنه که م
 داستانه کتی بق شهیدیت نازادین
 نه نفیسم و چاپ نه که م
 ناقتی گه رناس و میرچا کا
 هه میا تیدا دیار نه که م
 برینیت من ناکه وین
 داخا دلی نوژدار نابیت

ههی وهلاتو !
 پیشمه رگه مه
 نهز چه کوچی ناچاقیت دوژمنی ته مه ..
 رتقنگی نازادیا ته مه
 شهیدبیم ،
 دگوزنی دا پیشمه رگه مه ..
 پیشمه رگه مه

رېتل و پاوان .. هوقان سوټن

راسته داينى
سمفونيا خهون و ناشوپ و خهمين ته
پر نالوزه و
باكتى بيدهرى باهوزه
لى داينى
كاره و مهين و هميرين
جودى و سهفين و هندرين
بى ل جهى خو .. نه لفينه ..
خابير و روشين و سيروان
ماندى نابن
ناو مستين
بو رژگه هى
هر دكار و فه بزقينه ..
كورداستانا كيميائى ميتينى ،
كليلا فه زينى خوينه ..
مه زاران زى
فه زن و زين و خو و خوين ديارى نه ..

لهورا داينى
چويكا نوميدا يا دخوينه و
بو ميتنا مهيا ليفين
به لاليزكا

رزگاريتى پر ب هيقي نه ..
نهم ب هيقي نه

چهم توى ۱۹۸۸/۱۱/۱۵

سمفونيا خهون و خه يالان

دايكا منى !
رئيه و ماموستا منى
توى شقانا ..
برين و كول و كوئانا
دل مشتاخا ئيش و ژانا

بهلى داينى
ب چاف و ديرويونا هزرتين تيژ
نوردىگه هى 'ماردين' دببنم
ژ سهروچاقتين زارو و پيران ...
مشهختيا ...
برس و سهرمائى فه دخوينم
ژ شوين لهق و گازرتين خه دهلى و
ژ ناقله كان ..
نه زى لهشى خو دخورينم
وهكى نالا سهرچه مكى ؛
زمار و گرى ...
ب دهستى چه پى هشهك دگرى و ،
دخريقتنكادا دكورى ..

روندكيتن ته ،
دبنه شه مالک ل شهفتاريا و
دبنه چريسك ،
ئاگر بهر دببیت كهر خيفه تكا و ..
خويسارا سار ،
مينا پرچا ته سپى كرى ...
هينگى من ژان
ژ كه ليتزانا وى ئاگرى
ژ گه وريى درزيين
دبنه هوزان

بهلى داينى !
فاشيتن هار
تهف قركرن ، بن بر كرن
مشهخت و سهرگهردان كرن
رينجبه و پاله و جوتكار
دلين زاران ژ خوشيان دوتن
كوبتن چيائى مه تينا ب تويان كوتن
ل همبزي زهبتونين كمش
زهفتين سيفا

ژي ————— لهر

۱- سمفونيا خهون و خه يالان - ههلبهست - س . دلوان ۱۹۹۱ چاپخانا خهبات .

۲- ههلبهستا ههچهرخ يا كوردى - نامادهكرن و نفيسينا : خهليل دهوكى - ۱۹۹۲ سوئد .

۳- ناما ههيا كهاك بههچ ههت نا ههت دهل يرانيى س . دلوان ل روژا ۱۹۹۷/۱/۱۹

شهمال سائيب

چند بي بي روهري بهگ

نهوزاد نه‌مجد سوجاده
- سوید -

زانيم ئيمستا له
ئهمريکايه بق تهوار
کردني خوندي
به‌رزي . سال هات
و سال به سهر
چوو .. چهرخ واي
کرد كهوا ماموستا
شهمال به هوي
نه‌وهي له زانكوي
سه‌لاحه دين
ماموستا بوو بيت
له شارمكهي من ،
شاري "هوليپر"
دانيشيت . وا
ريكهوت روتزك
كوري پورم
خواليخوش بي)
نه‌دازيار سهردار
قوتب له به‌غداوه
به ميواني هات بق
لام له هوليپر ،
داواي ليكردم كه
بيهم بق لاي

من وهكو
دلسوزي بهگ
به‌رامبه‌ر به
هونه‌رمه‌ندي
نهمر (شهمال
سائيب) ، كه
له روتزي ۷ /
۱۱ / ۱۹۸۶ له
ته‌مني " ۵۵ "
سالي دا له
شماره
رهنگينه‌كهي
خوي ، شاري
سليمانی
كوتجي دوايي
کرد و له گودي
"سه‌يوان" به
خاك سپي‌ردرا
پيمخوشه نهم
چهنه
بي‌روهريانه
پيشكش به
خوينه‌ران و

ماموستا شهمال ، چونكه له كونه‌وه ناشنای بوو ، جگه له
وهش خوي قوتابي ماموستا شهمال بووه له بيتش نه‌وهي
بجيت بق نه‌ريکا ، هه‌روه‌ها ماموستا شهمال گوزانيكيشي
بق دانابوو و بزيشي توماركرديوو له نيزكه‌ي كوردي له به‌غدا
به پونه‌ي يادي شورشى ۱۴ گه‌ئاويژي سالي ۱۹۵۸ .
هه‌لبه‌ت خوشم ناواتم نه‌وه‌بوو چاووم به ماموستا شهمال

نه‌فيند اراني دهنگي ماموستا شهمال بهگم :
له سالاني شه‌ستدا كه خهريك بووم تازه پنده‌گه‌يشتم ،
دهنگيكي خوش و به جوش ، به تام شيرين ، پر له
خوشه‌ويستي هه‌ستي گه‌نجاپه‌تي هه‌لدستاندم . نهم
دهنگه دهنگي هونه‌رمه‌ندي ماموستا شهمال سائيب بوو .
زورم مه‌به‌ست بوو چاووم پتي به‌كوي ، كه پرسيارم كرد

تاهير توفيق - نهزاد سوجاده - شمال سانب

هه جارتک ماموستا شمال له مال نه بوو ايه پارچه کاغزینکی بق دهنوسیم له سر دهرگاکی دها به تپ بق نهوهی نهگر هاتم بق لای بیخوینمه وه و بزائم له کوئی یه . رورتک هاتم بق لای ، له دهرگام دا کس وه لای نه دامه وه ، هیچ کاغزیش له سر دهرگاکی نه درابوو ، بویه گه رامه وه دواوه بق لای نوتومبيله کم که ناوورم دایه وه سهر دهم ماموستا شمال بهرو ماله وه دیت ، گوتم: نهم دیبای دهریشتم چونکه هیچ کاغزت له سر دهرگا نه دابوو . گوئی : به سهری تق کاغزم بق له دهرگا دابویی ، گوتم: دیاره مندا ل نایان کردوته وه . که چووینه ژورره وه دهرگی نه پارتمانه که مان داخست سهر دهم کاغزه که کی له دیوی ژورری دهرگاکی داوه ...! گوئی: نهمگوت کاغزم بق نووسیوی ...! گوتم: به لای راسته . زور شتی وا خویش و نهسته قی هه بوو . هه له قسه خویشانهی شه ویک دهریشتین بق یانهی نازادی له هه ولیر ، زور قه له بالغ بوو و به زحمت توانیمان چیگا پیدا بکهین بق دانیشن ، ماموستا شمال پیگوتم: سهری نه وه هه موو خه لکه بکه که دانیشن توون و دمخونه وه ، هه هه موویان له دهستی زن رایان کردووه . به لای هه چنده یادی نه وه هونه رهنده گه وه بهم دیته وه بیر قهت نه وه شه وه له بیر ناکه م که به ده می نه خویشیه وه دهستی دایه " عوده که کی " و به دهنکه خویشه که کی دهیگوت:

ئی هه لکه من گوری من
تاریک بی نیچگار ناریک
دل پهست کا وهکو زینی من
که له گورانی یه که کی بووه وه چاویلکه که کی داکه ندو دوو فرمیسکی گهرمی له ناو چاویا مابوونه وه سریه وه ، گوتم: کاک شمال بچی نه وه گورانیته تومارناکه یته ...! گوئی: خه لک هه گوئی له گورانی هه لپه رکی و وشه ی شاد بووه له منه وه ، بویه نامه وی به شداری خه فتهی خو میان بکه م و دلایان پهست که م ، چونکه نه میلله ته به شی خوئی خه فتهی زور زوره بچی من زیاتری بکه م ، نه م گورانیته تاییه ته به خویم و بهس ...!

بکه ویت ، نه وه بوو نیمه چووینه لای له ماله وه که به تهنیا نه ژیا ، شه ویکي زور خویشمان رابوارد ، زور شتی خویش و سهری بق گپراینه وه . نیتر له وه ده مه وه هه م من و هه م ماموستا و امان ههست ده کرد که وا نیمه زور ده میکه هاوری یه کترین ، چونکه بیرو ههستمان زور له یه کتر نریک بوو ، له بهر نه وه ی بهر ده وام پیکه وه بووین . من چهند زورتر ش سارمزی نه م زاته ده بووم رور به رور زیاتر په یوه ندیم له گه لی توندتر ده بوو و منیش له لای خو مه وه زور هه ولم دها به هه ر جورتک بیت خزمه تی بکه م و به پی توانا پیوستیه کانی جینه جی بکه م ، نه ویش که منی ده دیت یه کسه ر به دم گورانی ده بووت: " خو من به بی تق هه ل ناکه م تاوی " که پارچه هه لپه سته ک بوو له یه کیک له گورانی یه کانی . جا نه وه وه کو برایه کی گه وره ریزی تاییه تی خوئی هه بوو لای من و هه موو برادره کانی ... داخه که م ژیا نه تاییه تیه که کی زور ناریک و پر له کوسپی گه وره گه وره بوو ، نه ویش وه کو هونه رهنده ک دل و هه سته کی زور ناسکی هه بوو ، هه ر له بهر نه وش هه موو که س به ناسانی تیی نه ده ده گه یشت ، جکه له وش تهنیایی سالانی دوی ژیا نی ته واو ماندوو کردبوو . بویه هه ناخ و توفی بوو ، هه رده م دهیگوت: تهنیایی بق خوا هه نووه بق ناده میزاد نیه ... هه رچه نده من و هاوری یه نریکه کانی زور به ی کات له گه لیا بووین به لای ههستی ژیا نی تاییه تی و ههستی ناو دلی زور نازاردها و زور گه یی هه بوو له وانه ی که هونه ر به رتوه ده بهن و نه ویان پشت گوئی خستوه و نایه ن به لایه وه وه کو هونه رهنده ک که خزمه تی گورانی کوردی کردووه و له م باره نا میژوری خوئی هه یه ، به تاییه تی زور گه یی هه بوو له هونه رهنده کانی شاره که کی خوئی (سلیمانی) که وه کو پیوست بایه خی پی نادن و دهر فتهی نه وه ی نادن که تییکی موسیقای بق دایین بکه ن له گه ل کورس تا بتوانی گورانیته تازمه کانی توماریکات وه کو هه ر هونه رهنده ک بو ، ده بووت: نامه وی به زور خویم بچه سپنمه سهر نه نه وان و نه هیچ هونه رهنده کی تر . نه م هویانه و زور هوی دیکه ی تریش که نیر ه چیگای باسکردنی نیه وای لیکرد که بکه ویته سهر " مه ی خوار دنه وه به شیوه یه کی قورس تا کو بوو به هوی کوتایی هینان به ژیا نی ، دهرده که کی نه وه نده قورس بوو که هیچ هه لیک سووی نه بوو .

ماموستا شمال زور جار شانازی به وه ده کرد که یه که م هونه رهنده بووه که ناوی " کوردستان " ی له گورانی دا هیناوه و به شیوه یه کی فراوان بلاوی کردوته وه که نه ویش گورانی " نازیز به هاره " . به راستی ماموستا شمال وولتا پهرست بوو ، شیت و شه یادی خاک و کیوی کوردستان بوو ... زور حزری له قسه ی نهسته ق ده کرد و به وه خه فتهی له بیر خوئی دهرده وه و هیچ له دانیشن و قسه بیزار نه ده بوو ، جاروبار خوالی خویشبوو " رهسول گهردی " سهردانی ده کرد و به زمانه شیرینه خویشه که کی دهیگوت: ماموستا " شمار " کوی؟ ماموستا شمال یش له وه نامه دا دهیگوت: " شه " قه یناکات به لای به خوا ماموستا " مار " نیم ...! نیتر ده بووه پیکه نین.

د دوست دهکات به دوژمن !!

دکتور مه‌عروف نریشه
نومول - سوید

هه‌بوو .. نه‌بوو، له وولآتیک دا پاشایه‌کی به ده‌سه‌لآت هه‌بوو! زورچاران به نیوه شه‌و به ناو شاردا ده‌سوزرایه‌وه تا وه‌کو له نزیکه‌وه هه‌والی خه‌لکی شاره‌که‌ی بزانیټ . تا جارتکیان له نیوه‌ی شه‌و دا که به تاقی تنیا له ناو شاردا ده‌سوزرایه‌وه، له پرتکا به رتکه‌وت له دووره‌وه بینی وا له مالتکا کچیک به تنیا دانیش‌تووه و دورمان دهکات وزریش جوانه ، بویه نزیکی ده‌که‌وتیه‌وه و لئی ده‌پرسیت کیتان له ماله‌وه‌یه ؟ کچه‌کس له وه‌لام دا ده‌لیټ: هر تنها من له مالم! پاشا ده‌لیټ: نه‌ی باوکت له کوټی به ؟ کیژدهش ده‌لیټ: چوه دؤست بکا به دوژمن !! پاشا ده‌لیټ: نه‌ی دایکت ؟ کیژدهش ده‌لیټ: چوه به‌کان بکات به دوو !! هه‌روه‌ها لئی ده‌پرسیټ: باشه نه‌ی خوت خه‌ریکی چیت ؟ نه‌ویش وه‌لام ده‌داته‌وه: دووان ده‌که‌م به یه‌ک!

پاشا سه‌ری له قسه‌کانی کچه‌که سورده‌میتنی و ده‌که‌رتیه‌وه مال ، بؤ به‌یانی وه‌زیر و پی‌اوماق‌ولانی کوټ ده‌کاته‌وه و به‌سه‌ره‌اته‌که‌ی شه‌ویان بؤ ده‌گیتیه‌وه و هه‌موویان بریار ده‌من که کچه‌که بانگ بکرتی و قسه‌ی له‌گه‌ل دا بکرتی . هر که کچه‌که‌یان بانگ کرد، پاشا لئی پرسی: نه‌مشه‌و کئی بؤ له‌ده‌رگای نیوه‌ دا و هاته مالتان ؟ کچه‌ گوتی: نازانم . پاشا گوتی: من بووم هاتمه ژوره‌وه و چهند پرسیار تکم لئی کردیت تو ش وه‌لامت دامه‌وه ، به‌لام به‌راستی تیی نه‌گیشتم .

کچه‌که هاته وه‌لام و گوتی : به‌لیټ که گوتم : دووان ده‌که‌م به یه‌ک ، واته دوو کوټنه کراسم هه‌بوو ده‌مکردنه یه‌ک و یه‌کتکیانم ده‌کرده پینه‌ی نه‌ویتریان .

هه‌روه‌ها که وه‌لامم دایته‌وه و گوتم: دایکم چوه به‌کان بکات به دوو ! مانای نه‌وه بوو ، خانمی ماله‌ دراوسیمان مندالی ده‌بوو و دایکیشم مامانه‌ی بؤ دمکرد ، ژنه‌که خوی یه‌ک بوو و به منداله‌که‌وه ده‌بن به دوو !!

دیسان که پرسیت نه‌ی باوکت له کوټی به ؟ منیش وه‌لامی توټ دایه‌وهو گوتم : باوکم چوهوه دؤست بکات به دوژمن !! واته پاوه‌مان نه‌ماوه باوکم چوهوه لای دؤسته‌که‌ی بؤ نه‌وه‌ی هه‌ندیټ پاره‌ی لئی قهرز بکات . نیمه‌ش توانای نه‌وه‌مان نیه‌ دواپی نه‌و قهرزانه بدینه‌وه ، نیتر دؤسه‌که‌مان لیټمان تووره‌ ده‌بیت و ، لیټمان ده‌بیت به دوژمن له به‌ر پارمه‌کی !!!

که پاشا و وه‌زیره‌کانی نه‌م قسه‌انه ده‌بیسمن سه‌ریان سوورده‌میتنی له زیرمکی و ووزیایی نه‌م کچه .

بویه‌ش پاشا بریار ده‌دات بؤ نه‌وه‌ی کچه‌که بخوازیټ و به‌م جوړه کچه‌که‌ی گواسته‌وه و کچه‌ش بؤ به شازنی نه‌و وولآت

نه‌که‌ر ناوړتیک له گورانیه‌کانی نه‌م هونه‌رمه‌نده بدینه‌وه زور به ناشکرا بؤمان ده‌رده‌که‌وتیت که نه‌و توانیوه‌یته‌ی شیوه‌یټکی تازه‌ی گورانی کوردی داهیتنی و به‌رگټکی تازه و جوانی له به‌ر بکات و له قالبی " ده‌لؤلؤ و قه‌تار و الله وه‌یس " نازادی بکات و ناوازی مؤدیرنی بؤ سازبکات و نامتیری مؤسیقای تازه به کار بیتیت و کورس و بیتشه‌کی مؤسیقای بؤ دابنی ، که ومختی خوی وه‌کو من بزاتم یه‌که‌م که‌س بوو توانی نه‌و خزمه‌ته پیتشه‌ش به گورانی کوردی بکات له کوټایی سالانی چله‌کاندا تا‌کو وای لیټهات بؤ یه‌که‌م جار گورانی " هرئ له‌لیټی " له نیتزگی به‌غدای عه‌ره‌بی داوا ده‌کرا له لایهن نه‌و خه‌لکانه‌وه که زمانی کوردیان نه‌ده‌زانی ، هه‌روه‌ها گورانیټیټی عه‌ره‌ب " هیام یونس " گورانی " به‌رده به‌رده " ی ماموستا شه‌مال ی کرده عه‌ره‌بی له سه‌ر هه‌مان ناواز و به ناوی " سه‌عه‌ده سه‌عه‌ده " ، نه‌مش خوی له خویوه‌وه نه‌وه ده‌که‌یه‌نتی که ناوازه‌کانی و گورانی یه‌کانی نه‌م هونه‌رمه‌نده که‌وره‌یه هه‌نگاوټکی ته‌واوی به گورانی کوردی یه‌وه ناوه به‌ره‌و بیتشه‌وه و توانی جټگای خوی له ناو دل‌ی نه‌و که‌سانه‌شدا بکه‌ن که کورد نین . شایانی باسه که زوربه‌ی گورانی یه‌کانی ماموستا شه‌مال له هه‌لبه‌سته‌کانی خویته‌تین .

خویتنه‌ری هیترا: نه‌مه چهند به‌یره‌وه‌ریه‌کی کورتی نه‌ ناسراوی هونه‌رمه‌ندی که‌وره‌ی کورد ماموستا " شه‌مال جه‌لال سانیب " بوو که پاش کچی دواپی هه‌ولم دا په‌رتووکتیک له سه‌ر ژیانی بنووسم و زور له دؤستان و خزمان و هاوړتیانیم دیت و قسه‌م له‌گه‌لیان کرد له بابته ژیانی ، له وانه برادهرتکی نزیکی هونه‌رمه‌ند " کاک جه‌مال عه‌به‌ده " که تیتستا له سوید ده‌ژئ ، به‌لام به‌داخه‌وه باروټوخی کوردستان که نه‌م گورانه‌ی به‌سه‌رداهات وای لټکردم که دست له‌و ناواته‌م هه‌لبرگم و بؤی ده‌ریه‌رم . به‌لام له هه‌مان کاتدا دایکی منداله‌کانی هونه‌رمه‌ند شه‌مال سانیب له سلټمانی نه‌ویش به‌و کاره هه‌ستا جا نازانم که‌یشته کوټی ، چونکه نه‌ویش وه‌کو زانیم ده‌ریه‌ده‌ری وولآتانی نه‌ه‌رویا بووه ۱۹۰۰۰!

له راستنه‌ره بؤ چه‌پ: ته‌حسین ته‌ما، گولبه‌هار و شه‌مال سانیب

ههڅپه يقين

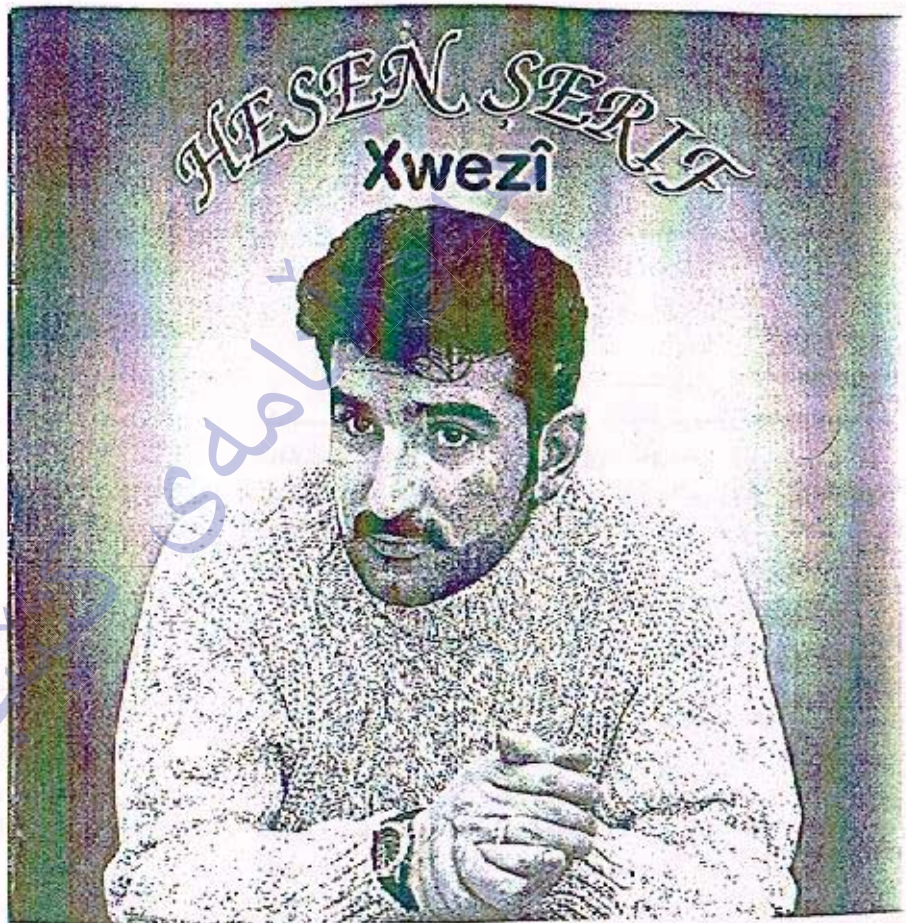
هونهرمه نند حهسه ن شهريف
فولكلور هي يقيني بهر هه مين منه

پاشناڤه كي بمن خو شه و من
گه لهك پي خواهش زي بوو كو من
نهف پاشناڤه هه لگرتبا ، لي هه
زوي (حهسه ن شهريف) هاته
ناسين !..

نهز ل سالا ۱۹۶۹ ي لهها شواتي
هاتيمه جيهاني ، لويڤ گوتنا
دايكا من و بابي من ، لي نهز زي
وهكي بمليو تان كوردان روژا بوونا
خوه نزانم .

پ - ژيانا تها هونهر كي كهنگي و
چوا نهستيكر ؟ تو نشي مندهك
ژ بيرهاتنين خوه بين وي دهسي ژبې
خوندهفانان ههكيري ؟!

ح - هه ژ زاروكيا خوه من يي
حهز ژ ستران و موزيكي كري ،
وهكي خهونا تخته بيرا من دهسي چ
سترانا من دهسيست ، چ ژ راديو
با و چ زي ل شههيانان ، من گه لهك
حهز بكر نهز زي وي ستراني بيژم .
سالا ۱۹۸۰ من ندي دهست پيكر
چهند جاران من ته مپوور ژ ترار و
چهكمه چيچين

ماكيئا جلك درووني يا دهكا خوه چيكرن ، هه ما من
دارهك ديخستي و تيلين ته لهفونا پتفه دكرن . من چهند
جاران تيل ته لهفونا عهسكيري يا دناڤهرا دهوكي و خالا
كونترولا كو دكه ته روژهلاتي دهوكي بري ژ بو كو نهز
ته مپوورا خوه پي چيكمه . بهري چيكرنا فان جوړه
ته مپووران زي من داربوكة (توپليك) ليدا ، بيرا من تيت
من هتا پينچ داربوكا زي بو خوه كري بوون ، ژ بهر كو نهو
دنه رزان بوون نهز دشيام بكرم ، نه وهك ته مپووري بوون
كو نهز نه دشيام بكرم . من جازنا هه ژ بو خوه ستران
دگوتن و ليه وان داربوكة ليدا و جازنا زي ليه
كاسيتين سترانا من ليدا .
هه مي دها هه خهون و هيڅيا من نهو بوو كو روژهكي نهز

پ - هه چنده حهسه ن شهريف هونهر مندهكي ناسياره ژ
بو پرانيا خهلكي كوردستاني ، لي هه ژ بو وي خهلكي كو
تانوها ته ناس نهكهن و هه م زي ژبو كو نهكهر مندهك لا بين
ژيانا ته هه بن مه ناس نهكرين ، نه م دخوازين خوه ژ بو
خوندهفانين پهيامي بدهيه ناسين .

ح - بهري هه تشتهكي نهز داخوازا سهركهفتني بو گوفارا
پهيام بكرم و سوپاس ژ بو كو نهف دهليفه دايه من نهز
دمنكي خوه بگههينمه ملهتني خوه يي كورد . ناڤي من يي
دروست (حهسه ن) ه و (شهريف) زي هه ناڤي بابي منه
و هه م زي بوويه پاشناڤي من . بكورتي ، نهز خهلكي دهفرا
دهوكي مه و ژ گوندي (كيسته) ل هه رتبا بهرواري بالا ،
مالا مه ب (مالا ناشوان) ي تيته ناسين بيراستي زي

و کاک عهلی و رهمهزان ژي وهک کورس هاريکاريآ من کر
دتومارکرنا وان دا .

پ - تاکونوما ته چ بهرهمه مه نه ؟
ح - بهرهمه مين من نهغه نه :

۱) کاسيتا (هه ي نارين) لسالا ۱۹۸۵ ل دهوکي هاتيه
تومارکرن .

۲) کاسيتا (باران باري) ۱۹۸۶ ل سيمپلي هاتيه
تومارکرن .

۳) کاسيتا (هه له بچه) لسالا ۱۹۸۹ ل دياربه کر هاته
تومارکرن .

۴) کاسيتا (شيرئ چيا) ۱۹۹۲ ل دهوکي هاته
تومارکرن .

۵) کاسيتا (نه نه بهني) يان ژي (لوق محهمه دي)
هه ر وهکي خه لکي بناقکري لسالا ۱۹۹۴ ل دهوکي
هاته تومارکرن .

۶) بهرهمه ي داويي ژي (CD) و کاسيتا (خوهر ي)
کو تازه ل سويد دهرکه فته .

پ - ژمان هه موو بهرهمه مان کيژ هه مووان لبر دلتي ته
خوهدشتي تره ؟

ح - هه له بچه ، يا کو من ل دياربه کر تومارکري .
پ - بچي ؟

ح - ژبه چهند نه گه ره کا : نيک ژوان بهرهمه ي وي
کاسيتي پرانيسا وي ناخين و نالينا برينين هه له بچه و
نه فعالين رهش بوو . يا دوئي ژي : نهو دهره و نازارين من
کيشاين تا کو من نهو کاسيت ب نه پهني ژبه ر پوليستين
ترکا دسه ردايه کا که ميا دياربه کر هه تومارکري .

پ - وهک ته ژي ديارکسري بهرهمه ي ته يي قئ داويي (CD)
که کو نوها دهرکه فته ، که ل نه که ر چ بووته نه فته
بهرهمه به ي ناوايي دهرتخستي و نه وهک بهرهمه مين دي
ته نتي وهک کاسيت ؟

ح - راسته نه ف بهرهمه ي من يي داويي هه م (CD) و
هه م ژي کاسيت دهرچوو . بچي من (CD) چيکر ؟
براستي (CD) ته کنیکا وي پيشکه فتي تره و پتر مافي
دهنگ و موزيکي دده تي . ديسان دفتي نه م سترانبيژين
کورر ژي هه ول بدهين خوه بگوهرين دا کو ژ پيشکه فتنه
جيهاني نهغه مينين ، هه رچه نده کو فان پينگافين نوو ژي
قوربانين مه زن ژ مه دفين ، لي نه م نه چارن کو پينگافان
پاثيرين . هه ر ژبه ر فان نه گه ران ژي من بهرهمه ي خوه
يي قئ داويي کره (CD) و نه ز هيفيدارم نه ف دهليفه بچ
هه موو هونه رمندين مه هه لکه فته .

پ - تق دشتي بچ خوهنده فانان هنده ک لسهر دهرتخستنا
قئ (CD) يي باخقي کاني هه م وهک بهرهمه ي ته يي
نيکي ل نه وروپا دهرچووي و هه م ژي وهک (CD) يا ته يا
نيکي کاني چ جوداهي لکه ل بهرهمه مين ته يي دي هه بوون
، نايآ بساناهي تريو يان ژي زمحه تر بوو ؟

ح - نه ز خوازم بکورتی بيزم ، به لي جوداهيه کا مه زن
دناپهرا کارئ مه يي قيرئ و کوردستانئ ده هيه ،
لکورستانئ ژ نالي موزيکفانان هه مروقي چ گرفتاري

بيمه خوداني ته ميووره کا دروست ، لي ژبه ر رهوشا مه يا
تابووري نه ف خه ونا من زوو بچي نه هات ، نه ز دچوومه
دهف وان که سين کو ته ميوور هه ين و من تيهنا دلي خوه
بچه ک ب ته ميوورين وان دشکاند ، لي ديسان ژي تشتي
کو پتر نه ز يي هه ي بوويم هه ر ته ميوورين من يين ترارو
چه کمه چا بوون و هه فتي بچ هه فتي من هه ست دکر کو
ناغراندين نوو لدهف من چي دين . هه روهسانه ز دخوازم
سوپاسيا رزگار کيسسته يي بکه م کو دوي دهميدا
ته ميووره کا ۱۴ په رده ژ موسل کري و نيخسته دبن
خرمه تا من دا و که له ک وه چ ژمن گرت . ديسان هنده ک
هه قالين دي ته ميوور هه بوون وهکي عيسي هه مزاني و
مراد عومه ر و سه ليم سالح کو ته ميوورين خوه ددانه
دهستي من ژ بچ کو نه ز هه ييم .

ژ سال ۱۹۸۰ تا کو ۱۹۸۵ نه ز هه ي بوومه ليدانا ته ميوورئ
براستي دفتي ريکي دا جارنا تشتين بکه ني و جارنا ژي
تشتين نه خووش و ناستهنگ ژي بکه فتنه دريکا من دا . ژ
سال ۱۹۸۰ تا کو ۱۹۸۵ من ل که له ک ناهنگ و شاهيا بچ
سترانبيژان ته ميوور ليدنا و جارنا ژي من بخوه ستران
دگوتن . که له ک هه قالان دگوته من : دهنگي ته يي باشه
سترانا توماريکه . لي هنده کا ژي دگوته من : تو نه شتي
في کاري برتفه بيه ي و دهنگي ته يي نه خوهدشه ، نهغه
ناخفتنا هنده ک برادرين سترانبيژ بوو .

پ - نه م دبينين که له ک ژ هونه رمندين مه هنده ک که س ل
پشت وان راهستانه و نهو هاندانه ژ بچ کو پينگافين خوه
يي پيشي پاثيرن و بکه فته سه ر ريکا کارواني هونه ري .
که ل که سه ک بچي ناوايي ل پشت ته هه بوو کو تق هاندايي
بچي کاري ؟

ح - هه ر وهکي بهري نوکه ژي من ديارکسري ، که له ک
هه قال و برادرين کو دهنگي من بوان خووش بوو ، نه ز
هاندادم کو سترانا توماريکه م ، لي يي کو بدروستي
هاريکاريآ من کري رزگار کيسسته يي بوو ، و ژبه ر کو نه م
مروفتين هه فن و وهکي نيک مالباتين و هه م ژي ژبه ر کو وي
ژي سه ز ژ ستران و موزيکي دکر و هه ر وهسا ژ نالي
نقيسيني ژي هه بچ من په يف دنقيسين و شيرت لمن دکرن
و بهري من ددا ريکين باش . پشتي کو به گه را رهوشا
سياسي يا کوردستانئ نه ز و نهو ژه هف دوور ژي بووين
هنده ک هه قالين دن يين که له ک باش لمن په يدا بوون وهک :
بهنگين مه رعان نزار و فه همي فه وزي
کو هه م په يف بچ من دنقيسين و هه م ژي ته ميوور بچ من
ناماده کرون و ريک بچ من خووش دکر کو و پشته قانيا من
دکر کو بشيم کارئ خوه برتفه بيه م ، نه ز ژي چ جارا قئ
هاريکاريآ ژبير ناکه م .

پ - تيته بيرآ ته کاني نيکه مين سترانا ته کوتي چ بوو و
لکيري بوو ؟

ح - نيکه مين سترانا من (لنده لنده ته ميوورا من) بوو و
سترانه کا دي ژي هه بوو بناقئ (هه ي نارين) کو ناوازي
وي فولکلور بوو و په يف ژي کاک بهنگين مه رعان نقيسي
بوون و کاک عه سر گوندي ژي ب ته ميوور ليداني

ژی وهک هونه رهنده کی کورد چ جاراکه فته بهر شان هیرشان ؟

ح - به لی ئه ز ژی بی باهر نه بوومه . هر ژ سالا ۱۹۸۵ دهمی ژنو من کاسیتا خوه یا نیکی تو مارکری و ده ستیگری قیجا ل ناههنگا ستران من گوین و بتایبه تی ژی من ناههنگین خوهنده فانان ده دستری و ژیهر کو پرانیا خوهنده فانان شورشگیر و کوردپه روهر بوون و وی دهمی ژی که له که لا شورشی و کوردینی بی بوو لباشووری کوردستانی ، من ژی سترانین کوردپه روهری بو و ان دستری و نهف چهنده ژی من بنه که کی خوه بی پیروژ ژی دزانی بهرامبه که لی خوه بی بنده ست . قیجا نها لوی دهمی ره شه کین نه منا به عسیا ل دهوکی سهر ژ دویف من فانه کرن و تا کو نه بوو ل سالا ۱۹۸۷ بریارا گرنتا من دا و نه چار بووم کو خوه قورتال بکه م و چوومه ناف شورشی و نه بوومه پیشمه رگه و لچایی ژی هر من کارئ خوه بی هونه ری دکر .

پ - لسهر پیشکه فتنا سترانا کوردی چهند دینتین جودا هه نه ، بو نمونه هنده ک دینتین سترانا کوردی لسالتین ۱۹۴۰ تا ده ستیگری سالتین ۱۹۷۰ پیشکه فته تر بوو ، ژیهر کو دهمی مرۆف ل سترانین مریه مخاتی و حه سه نی جزیری و حه سه ن زیره ک و محمه د عارفی گوهداری دکه براستی گوهین مرۆقی تژی دهنگی ره سه نی کوردی دکن ، لی مخابن دهمی مرۆف گوهداریا پرانیا سترانین سترانبیژین نوو دکه مرۆف پی تیر نابه ، ژیهر کو سه نی سهر بیتنا ره سه نیا کوردی ژی نایی .

لی هنده کین دن دینتین نه خیر ، ستران و موزیکا کوردی یا نوها پیشکه فته تره ، و دینتین راسته سترانبیژین مه بیژن کلاسیک دهنگی کوردی بی خوهش و ره سه نی بژاره بی مه بی ، لی لقی داوی ژی که له ک سترانبیژ و موزیکفانین کورد پیدابوونه کو سترانا کوردی ژ نالی موزیک و هونه ری فه که له ک پیشخسته .

که لوق کاک حه سه ن لقی بارئ ده چ دینتین ؟

ح - راسته لسهر قی پرسی دینتین جودا هه نه ، نه ز ژی دینتین سترانبیژین مه بیژن کلاسیک سترانین وان که له ک خوهشن ژیهر کو وان ستران ژدلی خوه و بو دلئ خوه دگوین و که له ک بحسره ت ژی دگوین و ژیق وی دهمی ژی نه و که له ک بوو ، هونه ری وان ژی بوویه هونه رکی نه مر .

لی لقی مه باوه ری بگوهرینی ژی هه به ، دیسا ژی هونه رهنده نین مه بیژن نوو گوهرینی موزن ژی نافراندنه و دلی واری ده که له ک موزیکفان و سترانبیژین مه بیژن هیژا پیدابوونه . هر وه سا پرانیا نقشین نوو نه شین گوهداریا سترانا کلاسیک بکه ن ، ژیهر قی ژی نه م پیدقی گوهرینه ، لی دلی کو هونه رهنده نین مه بیژن نوو ژی ره سه نی و تاما فولکلوری کوردی ووندا نه که ن و ژ چارچوقی ره سه نیا کوردی دهنه که فن .

نه ز بخوه ژی که له ک گوهداریا سترانا کلاسیک دکه م براستی ژی گوهین من پی تیر دبن .

هر چهنده گوهین من بسترانین هه موو سترانبیژین مه

نه بوون و موزیکفانین مه بیژن کوردستانی که له ک بدلسۆزی هاریکاریا مه دکر و بی بهرامبه ری ، هر وه سا وان شیانیژن مه زن ژی هه بوون ، دهمی مه ده ست بکاری ژی دکر وهخت ده ست وان ده هه بوو دهمی هه موو بهه قره کۆم دبوون بجه نه ک و خویشی مه هه مووان بهه قره کار دکر و بوی ناوایی ژی مه کارئ خوه دناف هه فته کی ده بدایی دئینا و براستی ژی نه و کار لدویف شیانیژن ویرئ که له ک دسه رکه فته بوون . لی کیماتیا ویرئ ته نی دهن گایین تو مارکری نه دباش بوون .

لی کارئ هونه ری لقی ری (نه روپا) بتایبه تی تو مارکریا سترانا که له ک کاره کی گرانه ، براستی نه ف به ره مه نی من نوها لقی ری تو مارکری گرانتین و بزحه مه ترین کار بوو من کری دزیانا خوه ده ، دسه ر هنی ژی ره کارئ کو من لخواست بکه م ۶۰٪ ژی وه کی داخوازا من چی نه بوویه . بو دهمی ۶ مه ها هه موو شه می و نیکشه مبا ریکا ۴۰۰ کم جار ب پاسی و جار ژی ب ترینی نه ز دچووم و ده ماتم ژیلی خه رجیه کا زۆر کو نه ز نه چار کرم ده ست به ره زا بکه م ژ هه شالا دا کو کارئ خوه پی ته سام بکه م . پیدای کرنا موزیکفانان ژی بسهرئ خوه دهره کی مه زن بوو دسه ر هندئ را کو نه و بیاره ژی تین ، هر نیکی ژی سه د هیقی و لقای من بیژن ژیکری تا کو هر چاره کی ناها ده دبوون . لی تشتی باشی قی ری ژی نه وه کو به ره م یاقز و و باش هاتیه تو مارکری و ریکوییک و نورژینال دهره که فته . بقی هه لکه فته نی نه ز لخوازم سوپاسیا هه فالئ خوه بی هونه رهنده کاک محمه د تاها نا کره می بکه م کو دهلیقی ته نگ دا ملی خوه دا بهر کارئ من و هاریکاریا من کر . دیسان سوپاس بو هه فالان موزفه ره کایا و رزگار کیسته ی کو هاریکاریا من دلی به ره مه ی دا کر نه .

پ - هونه رهنده نین کورد دهره سه ره کا مه زن دکیشین تا کو هر جار هکی به ره مه تین خوه تو مار و به لاق دکن ، ژیهر قی چهنده ژی جارنا روودانین بکه نی و جارنا ژی بیژن خه مگین بسهرئ وان تین ، هر وه کی ته ژی دیارکری ژ بو کاسیتا خوه (هه له بجه) و (خوه زی) . نه ری لقی بارئ ده تشته ک لیبیرا ته هه یه کو بسهرئ ته ژی هاتبه ؟

ح - روودان ، هه له بته که له ک بی بسهرئ مه هاتین ، لی نه ز بیژن خه مگین نابیژم و دلی وه نه خوهش ناکه م ، لی لکوردستانی مه هه فاله کی موزیکفان هه بوو (که مال محمه د) کو که له کی بجه نه ک و که نی بوو و بجه نه کین خوه ژی دهمی کاری و وه ستیانی ده که له ک هیژ ددا مه . که له ک جاران دهمی نه م دتو مارکریا کاسیتان ده دستو دیوی دا بووین ، نه یی که زان دکه لووتن و که لووتکین وان ده افیتنه میکرفونی یان ژی ده افیتنه مه و نامیرین دستو دیوی ژی که له ک ده ستیار بوون و هر دهنگی با دگرت ، قیجا نه م نه چار دبووین کو جارها کی ژ سه ری ده ست پی بکه ینه فه .

پ - پرانیا هونه رهنده نین کوردین وه لاتپاریژ و خودان هه لویتست هه موو ده ما دکه فته بهر هیرشین حکومه تین داکیرکریژن کوردستانی ، ژیهر وان لخواست دهنگی ره سه نی که لی کورد دکه وریا وان نه بخه ندقین . نه ری تق

چارنا ژي ئهز لناف ديوانين هلبهستفانان دگرم و جار
ژي هفالتين دن بؤ من لي دگرم و ددنه من.

پ - تق و فولکلور چوا پتيك دكهن ؟
ح - ئهز دبېژم : ئهگرم فولكلور نهبا حسسن شهريفي
سترانيژ ژي نه دبوو . ئهز گهلهك حهز ژ فولكلوري دكهم و
ئهز دشيم بيژم كو فولكلور هيفتيني بهرهمين منه .

پ - چ ناميرين موزيكي تق بياشي ليندهي ؟
ح - بؤ ته ميبورري ئهز ژخوه رازيمه ، عود و جونيئش و
ئورگي ژي پچهك دهستفهدم .

پ - گهلؤ ئهه دشين بپرسين كانتي پلانين ته بيتن
پاشه رورژي چنه ؟

ح - ئهگرم دهليفه بؤ من ههليكهفه من پيخوهشه پتر خوه
د موزيكي ده شارهزا بكهم دا كو بشيم بهرهمين خوه
پيشدا بيم و بهرهمين باشتر بدهمه دهستي گوهدارين
خوه بيتن خوهشتفي . ههروسا هيفيهكا من ژي ئهوه كو
ئهگرم ژ دهستي من بيتن بؤ خوه ستوديوهكا بچووك دمال
ده چيكم داكو هندهك ژ بارئي گرانتي توماركرني سؤك
بكهم لسهر ملي خوه .

پ - ته ژي وهكي پرانيا مونهرمه ندين كورد چانتكي
مشه ختيي دا ملي خوه و بهري خوه دا نه وروپا وهك
هندهك دبېژن (بههشتا درهوين) . ئهري هاتنا ته يا
نه وروپا چ گوهرين ل ته كرن ؟ گهلؤ ته قازانچ كر يان
ووندا كر ژ نالي هونهري فه ب هاتنا نه وروپا ؟

ح - قازانچا كو من كرى ئهوه بوو كو لدهرقه ژ
ههراچار پارچين كوردستاني خهلكي ئهز ناسكرم و من ژي
خهلك ناسكر و گهلهك هونهرمه ندين مازنين كورد ژي مه
ناسكرن نهوه ژي دلخوهشيهك بوو ژ بؤ مه (ههراچنده چ
گهرماتيا وان ژي نه دامه) . لي باش بوو ئهه ژ وي خهوني
ژي هشير بووين . لي ئهز دبېژم ژي ئهگرم مرقؤ ل
نه وروپا ئاكنجي بيه باش شارهزا بيه دي شيت گهلهك
تشان كهت .

پ - تق خوهزيا بخهلكهكي چوا دخوازي (مه بهستا مه
خهلكي گوهدار و دلخوازين سقران و موزيكي) .

ح - ئهز خوهزيا بخهلكهكي وهك يئ نه وروپي دخوازم ، كو
بهايي هونهر و سقرانا خوه بزائن . بؤ ئهه كورد ژي
رورژهكي بهايي راست و دروستي هونهري خوه بدهيني . لي
ئهگرم كيتماتي ژ شي نالي فه خهلكي مه ههبن ژي نهوه ژي
ههر درفريتفه بؤ بندهستي و داكيركنا وهلاتي مه .

پ - تق پتر گوهداريا كيژ سترانيژي دكهي ؟

ح - رهوقي من يئ دهمدمي به ، ئهز نه شيم بيژمه ته فلان
سترانيژي ، لي ئهز دشيم بيژم نهه گوهداريا
سترانيژين كهفن و بيتن نوو دكهم و ههروسا گوهداريا
بيتن بياني ژي جار جارا دكهم .

پ - كو بپكرنا كاسيت و (CD) و بهرهمين دي لناف
گهلين بياني ده بتايهتي ژي بيتن رورژنآفابي ده ، كارمكي
نه ياسايي به و مرقؤ لسهر تينه سزادان . لي مخابن
كهلهك ژمه كوردان هزرا رهنج و وهستيانا هونهرمه ندان
ناكهن و ب ناوايهكي بهرفره بهرهمين وان كويي دكهن و

بيتن نوو تير نابن ژي ، لي ديسا ژي بؤي ئهه هه
نووخواز بين .

پ - نه تهنتي بديتنا مه كوردان ، بهلكي بديتنا بيانان
ژي كورد ئيك ژ دهوله مهندرين ملهتتين جيهانتي به ب
فولكلور و كولتور خوه . لي ژيهر كو ئهه بؤ دهولت و
دهزگانه ههردم هونهرمه ندين مه ژي ژههف بهلاق و بؤ
ئيكهتي نه . كو ئهه ژي دبه ئهگرم هندي كو ئهه نه شين
ب دروستي ل كولتور بؤ خوه خوهدي دهركهفين . ئهري
كاك حسسن تق وهك هونهرمه ندهك چوا ته ماشهسي قتي
دياردي دكهي و ته چ پيشنيار ههنه بؤ چاره سهركرن و
مهفكرتا هونهرمه ندين مه ؟

ح - بهلي ئههه گرفتاريهكا مهزنا هونهرمه ندين مهيه . و
بگورتي ژي تاكو هونهرمه ندين مه ههفكرتانهكا
سهرانسهرى چي نهكهن ئهه پرسه چاره نابيه
ههراچنده هندهك هيزين سياسي هندهك كؤم و گرؤپ
بين چيكرين ، لي قتي چهندي نهكو بهنتي خزمهتا
ئيككرتا هونهرمه ندا نه كره بهلكي كار بؤ خراب ژي يئ
كره سهر . بؤيت دهزگايهكا كولتور يا كوردستاني يا
سهريخوه ههيه كو بقى كاري رابه . بديتنا من ئهگرم
شهر و مملاني و خرهجر لناف هيزين كوردستاني ده
نه مين ريك دي بؤ ئيكهتبهكا هونهرمه ندا ژي هيتيه
خوهشكرن و وي دهه ئهه دي شين بينه خوردينين
فولكلور و كولتور خوه ژي .

پ - جهتي داخي به كو گهلهك ژ سترانيژين مه مملاني
يهكا نه ژ ههژي دناف بهرا وان ههيه . لي جهتي
دلخوهشي به ژي دهه مرقؤ دبينه كو تق و هونهرمه ندين
مه مهه تاها ئاكره يي وهكي نوو هونهرمه ندين كورد
تيكهلي و مهفكاريهكا موكوم و باش دناف بهرا وه ده
ههيه . گهلؤ خالين كو ته و مههه دي دكه ميننه ههف
چنه ؟

ح - پيشيني ئهز دبېژم نهوه كهمي خوه دانديت
هونهرمه ندين و مملاني يهكا نهه ههژي دكهل هفالتين خوه
دكهن ، نهوه ژ لاوازي و كيتم شيانيا ويه . ئاخفتن هاته
سهر من و كاكا مهههه ، تق سقراني دانه لايهكي ، ئهز
و نهوه وهكي دوو يرانه ، ئهز سهركهفتنا وي سهركهفتنا
خوه بزائم و ههروسا نهوه ژي بهرام بهر من وهسا
هزردكهن .

ژ نالي هونهري ژي فه ، دهه ئهه و نهوه بههفره دسترين
ئهه گهلهك خوهشتر و بهيزتر دسترين و ئهه هيزي ژ
ههف وهديگرين و دهه مو وارا ژي ده ئهه پشتفانانيا
ههف دكهن . ئهه هيفيدارين هه موو هونهرمه ندين كورد
ژي دهوساين .

پ - تق بهيفين سقرانين خوه چوا دهه ليزيري ؟ ناي تق
بابهتي دبېژه ههلبهستفاني و نهوه ژي بؤ ته دنقيسه يان
ژي تق لناف ههلبهستين ههلبهستفانان دگرم و وان
دهه ليزيري ؟

ح - لدهستپيكي دهه من دههست ب ستريني كرى
چارنا من بابته دكوتنه برادره و وان بؤ من دنقيسي و

- پ - دلشاد سعید !
- ح - موزیکفانی مهزنی کورده ، کلیلا سه رهلانا موزیکا کوردی لدهف ویه ، لی هیقیدارم نهو لهزنی بکه !
- پ - مهزه ری خالقی !
- ح - بی گومان هونه رهنده کی مهزته و ، مکه رقا من دیتنا وی یه ، لی حه یف نهغه سنی ساله نهزل نهورویا و دبینم کوردمنگی وی بی کیمه یانی که لهک خویا ناکه .
- پ - نهف په یقین هه ژ بۆ ته چ مانی (معنی) درن ؟
- پ - دایک !
- ح - دلوقانی و ناراما منه .
- پ - کوردستان !
- ح - برینا منه و وهلاتی منه .
- پ - هونه ر !
- ح - راستی و ژیا نا منه .
- پ - پتشمه رکه !
- ح - مهزنترین مروق و پیرۆزترین په یقه ، هیقیدارم نهه بشتین هه ر پاک و بهادار را کرین و کریت نه کهین .
- پ - چ تشت ته دگرینه و چ تشت ته دکه نینه ؟
- ح - کوشتنا کوردان بدهستی کوردان من دگرینه و دما کورد دهستی براتی بی ددنه هه ژ نه یقا دلی خوه دکه نم !!
- پ - په یقا ته یا داوی ؟
- ح - ریز و سوپاس ژ بۆ خوهنده فانی په یامی و هیقیدارم هه موو بهه فره ل په یاما خوه یا پیرۆز خوه دی دمه رکه فن و و رۆژ بۆ رۆژی وی جوانتر بخه ملین و زۆر سوپاس .

هوسا ژی نهو مافی هونه رهنده نان بن پی لکه ن . تق و مک هومرهنده مک دئی یاری ده چ دبیزی ؟

ح - لسه هه موو دمه رده سهرین هونه رهنده کورد ره ، نهغه ژی مالویرانه که . نهه بیژین لکوردستانی هه چ ، چونکی چ کاسیت فروش بن و چ ژی خه لک بن هه ر کۆپی کرنه و هه ر هونه رهنده ژی پالی پویشی یه ، لی هه ر چ نهه بلا کوردین لده رقه فی تشتی نه که نهنده ک هه ر هه ر هونه رهنده ژی بکه ن ، هه لبه ت هه موو کورد و نه که ن ، لی نهه هیقیدارم بی ن کو وه لکه ن ژی فی کاری بشه مرین .

پ - بهر دموام هونه رهنده نین نوو سه رهلده ن ل کوردستانی . نه ری هون هون دشتین هنده کا ژوان ده ستنیشان بکه ن کو بدیتنا وه پاشه رۆژمه کا که ش لیتشیا وان هه یه ؟

نهه دبیزم هه ر که سه ک دقیت نهو بخوه هونه ری خوه بکه ته ددی خه لکی ده و وی دمی خه لک دی بریاری ده ت کانی هونه رهنده یان نه ! هه لبه ت بی ن هه ین کو پاشه رۆژمه کا باش ژی هه بی ت لی نهه نه شیم نافی که سی بینم .

پ - تق ومان هونه رهنده نان چهوا دبینی ؟

پ - شقان په روه ر !

ح - شقانی که لی مه یه ، دبستانا وی یا هونه ری که له کا بهر فره هه و که س نه شیت فی راستی ژی هه شیره .

خوهنده فانی هیزا نقیسه ری بهاگران !

گوفارارا په یام یا هه وه یه و بۆ هه وه یه ، قیجا هون ژی پشتا وی بهر نه ده ن ، چ بنقیسین و بهر هه م و چ ژی بییشنیار و شیرهنین خوه هون دشتین وی زهنگین بکه ن . مه پی خۆشه یایامی بکه هینینه دهستی پترین خوهنده فان و نقیسه رین هیزا ، لی خودی مالا ده سگورتین ویران بکه ، دهسته ک قلایه و نیک ژی چ تیدانه !!

په یام بی سه رمایه یه ک و بی پشته فانیا دارایی ژ نالیه کی و بده ستی شخه ریا جهند براده ره کا و بهر نه جی ملی وان هاتی بهر هه م .

قیجا زبه ر فی یه کی ژی نهه داخواری ژ وان خوهنده فانی هیزا و خۆشتی دکه ین بی ن په یام بۆ دچی و تانوها نابوونه تیا خوه نه داین هیقیدارین نه گه ر نابوونه تی ژی نه شین بشین بلا هه ر چ نهه به ایی پۆستی بشین !!

بهره وړ يادني سهدسالي لهدايك بوونې عهره بڼې شهمۆ (شاميلوف)

باوكس سفين له روسيهو كړدوويه
به كوردي

نووسيني كارلينيڅه چان

دهه پلې و روودمكاته شاري (ستافروپيل) له وټش دمچيټه
ناو په كټك له تپيه سمرپازيه كاني روسي ، له سالي ۱۹۱۸
دهبټه نهدامي پارتي (بولشفيك) .

له بيسته كاندا رهو ژيانكي نوې ، ريگا بڼ عهره بڼې
شهمۆ دهكرټه وه . له سالي ۱۹۲۴ له مؤسكو په يمانگاي
لازاريف ته واو دهكات ، هر له وټش قوتابپاني فيري زماني
كوردي دهكردي . دواي ته واو كوردي خوټندن دهگريټه وه بڼ
نهرمينيا بڼه وه په پره به خهباتي روښه نبيري و نه دهبي
كوردهكاني هم كوماره بدا .

عهره بڼې شهمۆ زياتر له ده سال له ناو دام و دهسگاي
كوميتي ناوهندي پارتي كومونيسي نهرمستان كاري
كروه ، له و ماوه يدا بڼ بهر هويتش بردي باري كومه لايه تي
و نابووري و روښه نبيري كوردهكاني نهرمينيا چندان
كونگره و كونفرانس و كوټونه وه ريڅخسته .

له كوتايي سالاني بيسته وه قوناخي دووم له ژياني عهره بڼې
شهمۆ دهست پيډه كا : نويش كاري نه دهبي و داهينانه ،
نهو چالكانه هه لسا به كاري ليكولينه وه له سر كولتور و
نه دهبي كوردي . بهر هه مكاني عهره بڼې شهمۆ رنكدانه وه

له يريفاني ، له سر په كټك له ديواره كاني روڅ شهمۆ قامي
نهو ژيان ته خته په كي بيره وه ري هه لو اسراوه و هم ډيره ي
له سر نوسراوه (له سالي ۱۹۶۳ تاكو ۱۹۷۸ ليره داهينه ر
و نوسري به ناوبانگ و كه سايه تي چالاكي كومه لايه تي كورد
عهره بڼې شهمۆ ژيا) . هر چاري بهم شهمۆ تپيه ر دهيم و
چاوم بهم ته خته په دهكه وي ، نهو روژه هرگيز له بيرنه كراوانهم
ډينه وه ياد ، كه به سر دان دهچومه لاي عهره بڼې شهمۆ ، وه له
كاني دانسته نه كانماندا باس هر باسي كولتور و نه دهبي
كوردي بوو .

چاريكيان باسي ژياني ناخوښ و پردردده سري روژاني
زاروگيني خوې بڼ گيرامه وه ، باسي كوردي لهدايك بووني خوې
بڼ كوردي ، كه چوڼ خه لكه كي به دهستي توركه كان
دهچه وسيندرانه وه ، دوايش چوڼ كوردهكان به زوري روژدار له
زنده ي باوك و باپيرانيان دهركران و به ناچاري نيسته چي
نهرمينيا بوون . نهو هر دم دهگوت (به لي ته نها روسيا
نيمه ي له مردن و نه مان رزگار كرد ، نيمه كه هاتين بڼ
نهرمينيا ، نهو كاته نهرمينيا به شيك بوو له روسيا ، به نام
دواي سه قامگير بووني دهسته ناتي سوڅيه تي بو من و
هزارها كوردي تر بارو ډوڅيكي له بار بڼ ژيانكي هيمن و
بهره وټش چووني كولتوري نه ته وا يه تيمان رهخسا) .

ژياني عهره بڼې شهمۆ زور ناخوښ و دژوار بووه ، نهو له
گوندي سوز سر به ناوچه ي قارس (له باكوري كوردهستان)
هاتو ته دونيا وه ، له مندالي شوانكاره بووه ، دواي نه وه ي
خيزانه كهيان هه لاتووه بڼ گوندي (نه ليكساندروفسك) له وي
عهره بڼې بچكو لانه دهچيټه قوتابخانه په كي روسي و خوټندي
سهره تاي ته واو دهكا ، هر له و سره ويه نده ته شدا په يوه ندي
له گه ل بولشه فيكه نهرمني و روسه كاندا په يدا دهكات ، وه له
شاري (سري قاميش) په كه م نهركي هم پاره ده خاته
نه ستوي خوې كه چي زوري پيناچي ده كيري و له به نديخانه ي
سري قاميش توند ده كيري ، به نام پاش ماويه ك توانيوه تي
له زيندان رابكا و خوې بگه يټيټه شاري باكو ، له وټش
ناسياوي له گه ل شوڅرگيري كي به ناوبانگي كورد (كوميسار ،
جه نگيز نيلريم) په يدا دهكا ، دواي ماويه ك باكو به چي

مافه نیش‌تیمانی و نه‌ته‌واپه‌تیه‌کان گهرم ببوو ، عهره‌بی شهمۆ رۆمانیکی تری میژوویی به‌ناوی (دم دم) دهنوسی ، له‌م رۆمانه‌دا نووسه‌ر خه‌باتی قاره‌مانانه‌ی گه‌لی رۆژه‌لاتی کوردستان دژ به‌ شاعه‌یاس به‌بیر خوینهران ده‌هینتیه‌وه . ئه‌م به‌ره‌مه‌ش وه‌رگه‌یراوه‌ته‌وه سه‌ر زمانی رووسی و چه‌ند زمانی تریش .

عهره‌بی شهمۆ (شامیلۆف) هه‌ر به‌ته‌نها نووسه‌ریکی به‌ناوه‌نگ نه‌بوو ، به‌لکو زاناش بوو ، ئه‌و له‌گه‌ل کوردناس (ژ ، فیلیچیتسکی) ریزمانی کوردیان ریکخست ، ئه‌و خاوه‌نی چه‌ند لیکنۆلینه‌وه‌یه‌کی زانستیانه‌شه له‌وانه [په‌یوه‌ندیه‌کانی دهره‌به‌گایه‌تی له‌نیۆ کورده‌کانی پشت قه‌فقا س] و [کورده‌کان و شوژشی ئۆکتۆبه‌ر] و هی تریش ، ئه‌و خاوه‌نی دوو فیلمی ده‌کومینتالیه له‌سه‌ر ژبانی کورده‌کانی ئه‌رمینیا و رووسیا . عهره‌بی شهمۆ به‌ کاره‌ پر به‌هاو نرخه‌کانی ده‌وریکی بالای هه‌بووه له‌ به‌ره‌و پیش بردن و ده‌وله‌مه‌ند کردنی ئه‌ده‌ب و کولتوری نه‌ته‌واپه‌تی کورد .

عهره‌بی شهمۆ چه‌ند چاریک خه‌لات کراوه و چه‌ند مه‌دالیایه‌کی وه‌رگرتوه له‌وانه [برایه‌تی نیوان گه‌لان] و [ئه‌ستیره‌ی سووری سه‌ریازی] و هی تریش ، ئه‌و ئه‌ندامی یه‌کیه‌تی نووسه‌رانی کوردستانی عێراقیش بوو ، وه‌هه‌روه‌ها نازناوی به‌ریزی [که‌سایه‌تی چالاک کولتوری ئه‌رمینیا] پێدراوه .

دوارۆژی ژبانی عهره‌بی شهمۆ ، له‌ سالی ۱۹۷۸ له‌ یه‌ریقانی ، له‌و شاره‌ی که‌ زۆر متووی ببوو ، کۆتایی هات .

عهره‌بی شهمۆ له‌گه‌ل که‌چه‌ره‌مه‌کی قیرا ئه‌رمینیا سالا ۱۹۶۶

ژبانی گه‌لی کوردن ، میژووی گه‌ل ، داب و نه‌ریه‌ت ، مۆرال ، فۆلکلۆره‌ ده‌وله‌مه‌نده‌که‌ی ، خه‌باتی کوردان بۆ رزگاری نه‌ته‌واپه‌تی ، ئه‌مانه‌ هه‌مووی به‌روونی له‌ به‌ره‌مه‌که‌انیدا ده‌بیندین . له‌لایه‌کی تر ئه‌و لایه‌نگیری برایه‌تی و هاوکاری نیوان گه‌لان بوو وه‌ له‌نزیکه‌ی ته‌واوی به‌ره‌مه‌که‌انیدا برایه‌تی نیوان گه‌لانی رووس و کورد و ئه‌رمه‌ن هه‌ست پێده‌مکرتن .

له‌ سالی ۱۹۲۹ به‌ بریاریکی حکومه‌تی ئه‌رمه‌نستان عهره‌بی شهمۆ له‌گه‌ل مه‌راگۆلۆف (ئاسوریه‌کی ئه‌رمه‌نستان بوو) به‌ ئه‌لفووبیی لاتینی یه‌که‌م په‌رتوکی راهێنان و فیکرکردنیان به‌ زمانی کوردی بۆ قوتابخانه‌کان ئاماده‌ کرد .

بۆ یه‌که‌مین جار له‌ سالی ۱۹۳۱ یه‌که‌م به‌ره‌می عهره‌بی شهمۆ (شفانی کورد) به‌زمانی رووسی له‌ مۆسکۆ به‌چاپ گه‌یشته و بلآو کرایه‌وه ، له‌م به‌ره‌مه‌دا نووسه‌ر ژبانی پر ئیش و نازاری خۆی کردۆته‌ نمونه‌یه‌ک بۆ ژبان و چاره‌نووسی گه‌لی زۆرێکراو سه‌مه‌دیده‌ی کورد له‌ تورکیا . له‌ سالی ۱۹۳۵ هه‌مان به‌ره‌م به‌ کوردیش ده‌که‌وتیه‌ به‌رده‌ستی خوینهران ، دواتریش وه‌رده‌گه‌یردیه‌ته سه‌ر زۆر زمانی تر .

عهره‌بی شهمۆ یه‌کیک بوو له‌ ته‌ک لاره‌ روناکبهره‌کانی تری کوردی ئه‌رمینیا که‌ چالاکانه‌ خه‌باتی کردوه بۆ دامه‌زراندن و ریکخستنی بنکه‌ کولتوریه‌کانی کوردی له‌ ئه‌رمینیا . هه‌ر به‌ ئینیسیاتیف و یارمه‌تی ئه‌و کۆمه‌لێک له‌ لاولی کورد له‌ زانکۆکانی مۆسکۆ و لنینگراد خویندنی بالاییان ته‌واو کردوه . عهره‌بی شهمۆ لێپرسراوی ئامۆژگای مامۆستایانی کورد بوو له‌ ته‌واوی ناوچه‌کانی پشت قه‌فقا س ، وه‌هه‌روه‌ها سه‌رنووسه‌ری رۆژنامه‌ی (ریاتازه) بوو که‌ به‌ زمانی کوردی ده‌رده‌چوو ، جگه‌ له‌م کارانه‌ ئه‌و له‌ به‌شی رۆژه‌ئاتناسی سه‌ر به‌ زانکۆی ده‌وله‌تی له‌ یه‌ریقانی مامۆستا بوو .

له‌ سه‌رده‌می سیاسه‌تی تۆقاندن و چه‌وساندنه‌وه‌ی ستالیندا ، ژبانی داھینانی عهره‌بی شهمۆ بۆ ماوه‌یه‌ک زاده‌گیرئ . ئه‌و به‌ی به‌لگه‌ ده‌گیرئ و بۆ سیبیریا دوور ده‌خه‌رتیه‌وه ، له‌ تاراوگه‌ی سیبیریا بیست سال به‌سه‌ر ده‌با ، له‌و ماوه‌یه‌دا وه‌ک کۆله‌لگر و پاسه‌وان کاری کردوه ، وه‌ چه‌نده‌ها کاری گرانت‌ریشیان پێ ئه‌نجام داوه . له‌ غه‌ریبایه‌تی سیبیریا عهره‌بی شهمۆ ناشنایه‌تی له‌گه‌ل ژنیکی رووس به‌ناوی (مه‌نیفه‌ نیکۆلایه‌فنه) په‌یدا ده‌کا و ده‌یخوازئ ، ئه‌و ژنه‌ له‌و ساله‌ ناخۆش و ئاسته‌مانه‌ی سیبیریدا ده‌بیته‌ پشت و په‌ناي ، وه‌له‌راسته‌یشدا هه‌ر ئه‌و ژبانی عهره‌بی شهمۆی له‌مردن رزگار کرد .

دوای ئاشکرا بوونی ئه‌و راستیه ، که‌ عهره‌بی شهمۆ بێ گوناح بۆ سیبیریا دوورخراوه‌ته‌وه ، ئه‌و ده‌گه‌رتیه‌وه ئه‌رمینیا و سه‌رله‌نوێ چالاکانه‌ دیته‌وه ناو ژبانی ئه‌ده‌ب و داھینانه‌وه . هه‌ر زوو رۆمانه‌ میژوویه‌که‌ی به‌ناوی (به‌ریانگ) به‌ زمانی کوردی ده‌که‌وتیه‌ به‌ر ده‌ستی خوینهرانه‌وه ، دوايش له‌ سالی ۱۹۵۹ رۆمانیکی تر به‌ناوی (ژبانی به‌ختیاری) دهنوسی شه‌م رۆمانه‌ی ره‌نگدانه‌وه‌ی خه‌باتی قاره‌مانانه‌ی گه‌لی کورده‌ دژ به‌ داگیرکه‌رانی تورک ، هه‌ردوو رۆمانه‌که‌ له‌سالیان جیاجیا وه‌ به‌ زمانی رووسی و ئه‌رمه‌نی و چه‌ند زمانیکی تریش به‌چاپ گه‌یشتوون . له‌ شه‌سته‌کاندا له‌و کاتانه‌ی که‌ له‌ باشووری کوردستان خه‌بات بۆ به‌ده‌ست هینانی

مه‌وهک دهسته‌یا نفیسه‌رین په‌یامی دینتین تایبه‌تی ل سهر قئی نفیسینا کاک احمد عبدالله جاسم هه‌نه ، لی مه لسهر بنگه‌می نازادیا بیرو باوهر یا کو کوفارا مه ل سهر هاتیه دامه‌زاندن نه‌ف نفیسینه به‌لافکر . مه‌روهسا پشتی گه‌هشتنا قئی نفیسینی ژئ نه‌ندامی دهسته‌یا نفیسه‌ران کاک رزگار کیسته‌یی به‌رسفه‌کا دویر و دریز لسهر قئی نفیسینا کاک احمد عبدالله جاسم نفیسی بوو دا کو هه‌رنوو نفیسین پیگفه به‌لاف بن . لی ژ به‌رکومه نه‌خواست بگرو شه‌کیش لسهر قئی بابته‌تی دریز بیه ، ژیه‌ر قئی په‌کئی ژئ مه وساب باشی زانی کو به‌رسفا کاک رزگاری نه‌هیته به‌لافکرن دا کو لفیرجی نه‌م قئی گیتگه‌شئی بدوماهی بینن . مه‌روهسا مه پتر پی خواهش بوو کو نه‌ف نفیسینه د مه‌ژمارا (۸ & ۹) دا مه‌تبا به‌لافکرن ، لی ژیه‌ر کو مه‌ژمارا نا‌مبیری له ۱۰/۱۹۹۷/۱۰/۱۰ گه‌فته ژیر چاپی و نه‌ف نفیسینه ژئ ل ۱۱/۳/۱۹۹۷ گه‌هشته دهسته‌تی مه ، ژیه‌ر وی په‌کئی ژئ نه‌م نه‌چار بووین کو به‌لافکرناوئی بمینه بقئی مه‌ژمارتی .

- ده‌سته‌یا نفیسه‌ران -

خوژی راستی هاتیانه‌گوتن

احمد عبدالله جاسم

ره‌سهر یا تپله‌فریونا

کوردستان

که‌نالی دهوکئی

هه‌ردوو هونه‌رمه‌ندا یا‌کری و سترانین وان به‌رده‌وام ل دهن‌گه‌هین راگه‌هاندنا پارتی دهینه به‌لافکرن . تشتی سه‌یر و نه‌نتیکه نه‌وه ده‌می کاک "رزگار کیسته‌یی دبیزیت :

"وهسا دیاره نه‌ف مشه‌خت بوونا هان هونه‌رمه‌ندان ب دلی به‌رپرستین " پ . د . ک " ئ نه‌ بوو وان دخواست کو نه‌ف هونه‌رمه‌نده ژئ بمین وهک جه‌نگاوهر و سه‌ریاز لبن فرمانا وان "

نه‌م دبیزینه برادهری حق، ریبازا " پ . د . ک) نه ریبازا شه‌رخوازی و حق سه‌پاندنی په ، به‌لکی ریبازا کوردایه‌تی و دیموکراسیی په ، هه‌رده‌م ریز ل جوداهی یا هزر و بیر و نازادی یا که‌سایه‌تی هاتیه گرتن ، بیدقی هندئ نینه کو دوو یان سی هونه‌رمه‌ند بق بینه جه‌نگاوهر و سه‌ریاز چونکی خه‌لکی کوردستان پشته‌فانی ریباز و کاروانی خه‌باتا پارتی دیموکراتی کوردستانه و ژیه‌ر قئی چه‌ندی ژئ " پ . د . ک " بوویه ستریی ناف چاقین دوژمنین کورد و کوردستان، له‌ورا نه‌خشه و پیلانین دوژمن دبه‌رده‌وامن بق لاواز کرنا وی .

لدوماهی دئ بیژین مه نه‌فیت بیژین کا دهن‌گه‌هین راگه‌هاندنا " پ . د . ک " بق وان هه‌ردوو هونه‌رمه‌ندا چ کری په ؟

چونکی نه‌م خزمه‌تا هونه‌ری کوردی ب نه‌رکه‌کئی حق دزاین به‌لی باشتره نه‌وه هه‌ر دوو هونه‌رمه‌ند بق ووژدانا حق راستی یا خزمه‌تا مه بیژن .

کوفارا په‌یام د مه‌ژمارا خو‌یا (۷) ئ یا سالا دووی دا لیه‌رپه‌ری (۸) ئ ، گوتاره‌ک لژیر نا‌قئ ره‌وشا نیری یا سترانبیژین مه "نفیسینا رزگار کیسته‌یی" به‌لافکره . برایی نفیسه‌ر دگوتارا خ‌یدا قیایه دلسوژی یا حق به‌رامبه‌ر سترانبیژین کورد دیار بکته ، بق قئی مه‌ره‌می به‌حسی کریار و ره‌فتارین هیژین سیاسیین مه‌زن لکوردستانی به‌رامبه‌ر سترانبیژین کورد دکته .

ب دیتنا مه برادهری مه کاک "رزگار کیسته‌یی" نه قیایه دلی ئیکه‌تیا نیشتمانی یا کوردستانی و پارتا کارکه‌رین کوردستان ئ حق به‌یلتیت ژیه‌ر هندئ ژئ تهر و هسک پیگفه سوتینه و هه‌ر ب ئیک چاف به‌ری حق دایه هه‌رسی هیژا و پارتی دیموکراتی کوردستان ژئ کر په شریکا ره‌فتارین هه‌ر دوو حزبین دی .

نه‌م وهک تپله‌فریونا کوردستان / که‌نالی دهوکئی کو ئیکه ژ دهن‌گه‌هین راگه‌هاندنا پارتی دیموکراتی کوردستان، نه‌قئی بو چوونا کاک "رزگار کیسته‌یی" ب شاشی دزاین ، چونکی چ گروپ و ده‌لیلین زانستی بق ناخفتنا وی نین دهرباری کریارین دهن‌گه‌هین راگه‌هاندنا پارتی دیموکراتی کوردستان به‌رامبه‌ر سترانبیژین کورد "حسن شریف" و محمد طه نا‌کره‌یی .

به‌لکو یا راست به‌روفاژی یا بوچوونا کاک رزگار کیسته‌یی " په و دهن‌گه‌هین راگه‌هاندنا (پ . د . ک) که‌له‌ک ب جوانی و ب هه‌سته‌کا به‌رپرسیارانه خزمه‌تا وان

پروا بکهن

قهلاو ناخاوتنی هه‌نیانه بۆرینه و نازی ده‌ریای نه‌و ده‌ژیم !!؟ من چۆن "سه‌لهم" ته‌واو ده‌کهم. که ده‌ستی له ناو ده‌ستم بوو، هه‌شتا هه‌ستم به سه‌رما ده‌کرد، که شاخی به‌ژنی لیم دیار یوو خۆم به کورته بالآ ده‌زانی، من تیر ماچ بووم و هه‌ر برسی روومه‌تی بووم، نه‌دی نه‌مرۆ، نه‌دی ئیستا نیوانمان چهند شاخی به‌فر و ده‌ریای شه‌خته و گه‌رده‌لوولی زریان و وینه‌ی ته‌ماویه ... چۆن بژیم، دووری دۆزمه‌هه .. چۆن بژیم !!؟

وولاتی شه‌خته و ته‌خته:

مامۆستا که ووتی: تۆ رۆژنامه‌نووسی و له کاری بیناسازی شاره‌زای، بزانه چۆن له ته‌خته وولاتی که له ناو شه‌خته دروستکراوه، هه‌زاره‌ها بالآخانه‌ی قه‌شه‌نگ و گه‌رم له ناو جه‌سته‌ی به‌فر به ته‌خته دروستکراوه، سه‌یر که، وولاتی ته‌خته و شه‌خته.

ئه‌گه‌ر نه‌وانه له وولاتی ئیمه ژیاپانه چیان ده‌کرد !!؟ وولاتی ئیمه وه‌رزی خۆش و کهشی له بار و تیشکی خۆر و خاکی به پیت و ناوی سازگار و باران و شاخ و ده‌شت و گرد و ژێرزه‌مینتیکی ده‌وله‌م‌ه‌ند و لافاوی مرۆف .. چیان ده‌کرد ... !!؟ ره‌نگه شارستانی ده‌گه‌یشته لوتکه و به راستی سه‌رسامی ده‌هێنان ده‌بوو، مامۆستا که به په‌رۆشه‌وه ده‌یووت: گویت لینه .. !!؟ ئیره وولاتی شه‌خته و ته‌خته به !!

دارا دوو داری دی:

پرسیار ده‌که‌ن و په‌رۆشن، که‌ی ده‌چینه خۆت‌دنگای زمان !!؟ که‌ی زمانیان قێرده‌بین !!؟ زمان چاکه ئیستا وا ته‌م‌م له چل به‌سه‌روهویه، تازه لیره قێری زمان ده‌بم، تازه دارا دوو داری دی "ده‌خۆتیم، سه‌رم سیی یه و هه‌شتا زمانم نه‌گرتوو، لالم، نه‌وه‌ی گویم ده‌بیسێ وه‌ک بایه، نه‌وه‌ی چاوانم ده‌بینی تارمایی یه ! بئێ زمانم. حه‌یف ! خۆمان چل ملیۆن، به زمانی خۆمان که‌س لیمان حالی نابیت، چل ملیۆن و هاتووین و شه‌یدای قێریوونی زمانی ۷-۸ ملیۆن، به‌م زمانه گچکه‌یه، نه‌م نه‌ته‌وه‌یه گچکه‌یه، ده‌ریابه‌ک کتیب و هه‌زاره‌ها بلآوکراوه و گو‌قار و رۆژنامه ده‌رده‌چیت، به‌لام به زمانی چل ملیۆن کورد به ده‌گه‌من چاپکراوی به‌رچاوه‌که‌وت، ئیستا ئیمه نه‌خۆتنده‌وارین، نه‌وه‌ی ده‌مانزانی سوودی نیه .. !!

کورده‌که ووتی:

هه‌وا‌ئه‌کان، راپۆرته رۆژنامه‌وانیه‌کان، دیداری وه‌زاره‌تی

بۆتان ده‌نوسم:

ده‌مه‌وی چهند دێری بکه‌مه ستۆنی و په‌خشی که‌م ! ده‌مه‌وی له نووسین و په‌خش دانه‌بریم و لیره و له وی، هه‌ناسه و راز و ژان و یاد تۆمار و کۆیکه‌مه‌وه و بخۆت‌دێته‌وه، ده‌مه‌وی په‌یف بکه‌مه ملوانکه و له گه‌ردنی نازی که‌م، ده‌مه‌وی دێرو رسته له نه‌خشه‌ی لاپه‌ره‌یه‌ک بکیشم و بلآویکریته‌وه، به‌لام ! نازانم ! چی بنوسم، ناو‌نیشانی چی لێ بنیم، رازی کی بدرکینم !!؟ چۆن هه‌گبه‌ی گرانی خه‌م و نوسین ناوتیه‌که‌م ! نازانم ناوی چی لێ بنیم !!؟ په‌خشان یان چیرۆکه، یاخود رییورتاژ بانگی که‌م .. !!؟ شته‌کان زۆرن ! پروا یکه‌ن ! نه‌وان سنووریان به‌زانده‌وه، زۆرن، منیش له گۆشه‌یه‌کی ته‌سکی دێرکاوێ دا ده‌ژیم، نابێ، هه‌ر ده‌بی بنوسم، ده‌بینوسم، بلآو ده‌بیته‌وه یان نا، من ده‌بینوسم، ده‌خۆت‌دێته‌وه یان تۆزی له سه‌ر ده‌که‌وت .. من .. زۆرم دیوه و بوایم زۆر یوو و گزیم پاسه‌وانی ناخاوتن و چاوم کامیرای دیه‌نی تال و سه‌یر بووه ... زۆرن که‌لێک زۆرن

ناو:

ریزداریک بۆی گێرامه‌وه و وتی: هه‌ر له شارۆچکه‌که‌ی خۆمان ده‌رچوووم و تا که‌ی‌شتمه وولاتیکی نه‌رۆیایی که‌ پشکنین و ترس و گه‌رانه‌وه و زیندانیم له دوا نه‌ما، هه‌ر ناوی خۆم گۆریوه .. له وولاتی که‌ په‌نجه مۆرکرام و به‌ شه‌و سنووری نه‌م وولاته‌شم بریوه. له ماله‌وه له سه‌ر بیتشه‌که ناوم "کرمانج" بوو. که‌ که‌ی‌شتمه سنووری په‌ریته‌وه ناوم بوو به "دلاوه‌ر" که‌ له کی‌لگه‌ی مین و که‌مینێ ترسی شه‌و و زه‌لکاوێ قوول ده‌ریازبووم و چاوم به شاخی "جودی" که‌وت بوومه "نازاد" له ویش له توختلی دێژ و که‌له‌ی سه‌گه و شوانی ووریا دوورکه‌وتمه‌وه ناچار ناوی خۆم گۆزی به "قه‌ریدون" که‌ له که‌مپ ناو‌نوس کرام و ناسنامه‌یان بۆ کردم ناویکی ترم هه‌لبژارد، دیسان په‌ریمه‌وه و هاتمه ئیره ده‌بی و وا باشه ناوی په‌سه‌نی خۆم "کرمانج" به کاریه‌تیم. سه‌رم لێ شیواوه و گووم بووم، خۆم په‌کم و نه‌گۆراووم و چهند جار ناووم گۆزا، به چهند ناو بانگم ده‌که‌ن، ناوه‌کانم له کۆل نابیته‌وه ... ناوه‌کان ... ناو !!

حالی دل:

ئه‌ی عاشقه شه‌یدا که، که‌ ریگای زراف و دووریش خه‌فه‌تبار و بینازی کردبوو، به راستی له ناخه‌وه ده‌ووت: مامۆستا، بنووسه، با له بیسر نه‌چیت، من چۆن بئێ په‌یژه‌ی بسک و چاوی کانی و روومه‌تی جیمه‌ن و به‌ژنی مناره و سینگی

+ زۆر سوپاس، له مێژە جاوه‌روانم، پێشەکی سوپاس.
- نامادەم بۆ برادەرێکی وەک تۆ بە چاوان، سوپاس بۆ
تەله‌فۆنەکەم.

بیست سەعاتی بەردەوام لە گەڵ جگەرە و جای رەش،
نامەی نووسی، دەست‌نووس خۆش بوو، نامەکانی وەک
تابلۆ تەخشانند. بۆ دەزگی‌رانەکی نووسی: ناوک
رووتەکانی ئەلمانیا و سمت خەرەکانی یۆنان و
چاوه‌شەکانی تورک و بالاً بەرزەکانی ئیتالیا و
کەمەرشلەکانی ئێرانی و لیویەخەندەکانی سویدیت بە
قوربان دەکەم! بۆ هاورێکەم

نووسی: کە دەست‌م هاتە‌وه‌یەر، بە‌ئێن بێ یارمەتیت
دەدم بۆ خاوەن قەرزمەکانی نووسی: ئەوه‌ندە پێم کراوه
خۆم برسی و رووتکردوو و ئێوه‌م له‌ بیرە!

بۆ هەندێکی تری نووسی: تازە دەزانم ژن و مندالەکانی
بەرپرسیانی کورد هەر هەمووی لێرەن!

زۆری نووسی، بە‌سەر هاتی ئیشکردنی تورکیا و زەیتوون
رینینی یۆنان و پرسیارەکانی دادوهر، سەبارەت بە فرۆکە و
فریگە، هەتا شل و کت بوو نووسی، زۆریشی
خوێندەوه.... زۆر ماندوو بوو! بە‌لام! برادەرەکی
ئاگاداری کردەوه کەوا ئێزە‌ی وەرئەگرت و سەفەر ناکات.
بۆیه تووره‌ بوو و ووتی: له‌ چەرخێ ئینتەرنێت و فاکس و
ئەستێرە‌ی دەستکرد، ئێمە لێرەش هەر بە تەمای "تەتەر"
بین نامەمان له‌ گیرقان بیتی و سلاو بباتەوه، شوێنە‌که‌مان
دووهر ئەگەرنا ئەمرۆ ناچار دەبووین کۆتەر بۆ په‌په‌م بە‌کار
بێنین، لای ئێمە چونکە دەولەت و ئالاً و خۆمان نین، هەر وا
دەبین.. بۆی تەتەر، چاوه‌روانی تەتەرێک دەکەم...!!

دەرەوه و ناوخۆی وولتانی په‌په‌ن‌دیدار، بە‌رپرسیانی
خاچی سۆر، پۆلیسی تورکی و ئیتالی و ئەلمانی و نە‌ساوی
و یۆنانی و ناخافتنکەری کورد و بە‌چەند زمان باسی کورد
و کێشە‌ی کورد و دۆزینە‌وه‌ی چاره‌سەرێک له‌ مەر ئەو هەزار
کوردە‌ی بە‌ پاپۆز گە‌یشتنە‌ که‌ناره‌کانی ئیتالیا. بە‌لێ ئە‌مرۆ
وا باسی کورد دە‌کری! بە‌ داخ‌وه! ئە‌ما ئەو هەوالە‌ی که‌
دەنگی دایه‌وه، هە‌لبژاردنیکی نازاد و بێ‌ وینه‌ له‌ خۆره‌لاتی
ناوه‌راست له‌ ناو کوردان ئە‌نجام درا!! ئە‌ما ئەو تەنگاوی و
ترسە‌ی له‌ دلی تورکیا و سووریا و ئێران و عێراق نیشتبوو،
نە‌وه‌ک له‌ باشووری کوردستان، حکومه‌تێکی کوردی و
کوردستانیکی نازاد دایه‌زێ، بە‌لێ ئە‌مرۆ هەوالی کورد
وايه! پاپۆزێک ئە‌وه‌ندە کوردی گە‌یانند و پاپۆزه‌وانە‌که‌ش
دیاریه‌ ..! بیگانە‌کان ووتیان: چونکە ده‌ولەتی کوردی نیه‌ و
تورکیا کورد ده‌چه‌وسینتە‌وه‌ و باکووری عێراق (باشووری
کوردستان) نا‌ارامه‌ بۆیه‌ لا‌قاوی کوردن بە‌ رێ‌وه‌یه‌! بە‌لام
بەرپرسە‌ کورده‌که‌ له‌ ئیتالیا بۆ ده‌نگی ئە‌مریکا ووتی:
ئە‌وان له‌ بە‌ر خراپی ئابووری راده‌که‌ن، کێشە‌ی ئە‌وان
سیاسی نیه‌...!!

تە‌تەر:

- چۆنی، دلشادەت کردم، ژمارە‌ی تە‌له‌فۆنە‌کە‌ت چە‌ندە، با
من تە‌له‌فۆنەت بۆ بکەم.
+ سوپاس، ووردەم زۆره، بیستم ده‌گەریت‌وه‌وه‌ بۆ وولت...!!
- هیوام وا‌یه، ئە‌گەر نامە‌ت هە‌یه‌ تا هە‌فته‌یه‌کی تر بوارت
هە‌یه‌ بۆم پێست بکە.

ژ وەشانین گە‌هشتینه‌ مه‌

گو‌فارا لالاش

گو‌فارا لالاش گو‌فاره‌کا ره‌وشه‌نبیری ده‌مه‌می په‌ بنگه‌هێ لالاش
بزماني کوردی و عه‌ره‌بی ده‌رديخت.

د. خه‌یری نه‌عمو سه‌رنقیسه‌ر و خدر پیر سلیمان ژێ خودانی
ئیمتیازی په‌.

ژ هه‌ژێ گوتنی په‌ کو نه‌ف گو‌فاره‌ ل بازاری ده‌وک باشووری
کوردستانی ده‌رکه‌شه. هه‌ژمارین (۷) و (۸) گه‌هشتنه‌ ده‌ستی مه‌
. بابە‌تین قان هه‌ردوو هه‌ژماران پرانیا وان ل سه‌ر ئولا ئیزدی نه‌
بابه‌تین دن ژێ لسه‌ر توره‌ و فۆلكلۆری کوردی نه‌ و هه‌روه‌سا ژێ ل
سه‌ر بزاقین بنگه‌هێ لالاش بێ ره‌وشه‌نبیری و کۆمه‌لایه‌تی نه‌ سی ژ
نقیسین کوردی ب ئە‌لقابێ یا لاتینی نه‌ . ده‌ژمارا (۸) دا
نامه‌یین وان که‌سان ژێ هاتنه‌ وه‌شاندن بێن کو سه‌ردانا نیکه‌هێ
لالاش کره‌ و نامه‌ ژێ هه‌ر بده‌ستنقیسا که‌سان بخوه‌ هاتنه‌ وه‌شاندن
. لالاش ب شێوه‌ و ناوه‌رۆکا خوه‌شه‌ زه‌نگینه‌، لێ ئە‌م هه‌قی‌دارین
رۆژه‌ک بێ کو نه‌ و خوه‌روو بزمانی شرینی کوردی بێ وه‌شاندن .

Laliş 8

Govareke Rewşenbiri Demdemiyê Bingehê
Lalîş bi Zimanê Kurdî û Êrebî Derdêxî

Dihok - Tebax - 1997

CAPEANA XEBAT

په لکه زيرينه

ناماده کرنا: زنا

موکور هاتن لسره شاشيان نه کيماتيه

بهري چندهکي سه روکي پارتیهکا کوردستاني بهرسقا هندک پرسان ده دهه فیهینه کا تلفزیونی ده، رهخنه ل هندک هلویتستین خوه و پارتیا خوه گرت یین کو وان دسالتین ۱۹۷۰ و ۱۹۸۰ ده بهرامیهر سه رکیشهکی کورد و پارتیهکا کوردستاني وهرگرتیبون، و وی نهو هلویتست ب شاشی و توندرووی دانه ناسین و لسره وی یهکی ژی موروکها کو نهو هلویتستی وان یی شاش بوو و باش نهبوو وان نهو هلویتست د وی ده می ده وهرگرتین . بدیتنا مه نهفه هلویتستین باشن مروفت ژ سه روکهاکی کورد دبهیزه نه م کورد ژ هر کسهکی پتر پیدقی خوه رهخنه کرنی و راستکرنا سیاستا خوهینه .

لی تشستی سهیر گه لهک ژ سه روک و پارتیتین مه کوردان ژخوه ناگرن فان توف هلویتستا وهرگرن و چهندي توووشی شاشی و کیماسیا ژی یین ، هر لسره شاشیتین خوه موکورناهیین و رهخنه کرنا خوه بخوه بکیماتی ددانن و ژهر فی هزرکرنا نه سیاسی ژی نهو هر لسره وی رتکی بهر دهوام دین و مللهتی ژی بخوره بهرهف مالویرانیی دین

په یفا پیشمه رهگه چهوا پهیدا بوو ؟

ماموستا هیمن دبیزه: ددهمی کو مارا کوردستاني دا پیتسهوا قازی محمه د داخوای ژ چهنه روشنیبرهکا دکه دا کو په یفهکا کوردی پهیدا بکن ل شوینا (عسکر) یان سهرباز یا نیزامی . نهف روشنیبرین هه ل چایخانه پهکی کوم بوون و زور گفتوگوکرن، لی نهگه هشتنه چ نهجامه کی . چایچی وی چایخانای کو زه لاهه کی بیر بوو و چا بقی وان دینا ، هات گوته وان: نهفه بقی چی هوین هوسا دگرفتار و وهستیاینه ؟ هوین ب چ فه خه ریکن ؟ هوین بقی ناییزنه من کانی وهچیه ؟! خو نه کوفره نه ز ژی بزائم !!

ماموستا هیمن دبیزه: مه مهسه لا خو بقی وی گوت و وی ژی گوت: دناف کوردان دا ژمیژهیه دبیزنه مروفتی زیرهک و ژیهاتی و قارهمان و میرخاس پیشمه رگه .

نیدی پاشی فی چهندي ماموستا هیمن رادبه دجه دهف پیتسهوا قازی و دبیزیتی: مه په یفا پیشمه رگه پهیدا کر، قیجا هر ژوی روژی نافی پیشمه رگه بقی پاریزقانیین کوردستاني هاته دانان.

جفینا بزمانی دوژمن

دیموکراسیا ترکی

کابرایهکی ترک لگه ل نیکی نهرووی دکه فه گفتوگوئی و ناخفتن تیتته سر دیموکراسی ل ترکی . کابرایی ترک پهسنی دیموکراسیا ترکی دده و وی دبه بهر ناسمانی هفتی ، بی نهرووی لی فه دگرینه و دبیزه : تو چهوا دشیی بقی من دیارکسی کو وهلاتی وه وهلاتهکی دیموکراتیه ، پا نه ز دبیزم ل ترکی دیموکراتی نینه .!

بی ترک ژی بهر خوه فه تی و دبیزه: بهلی پا نه ز دبیزمه ته ل وهلاتی مه دیموکراتیهکا راست و دروست هیه ، بهلگه یا من ژی بقی چهندي نهوه : هوین هه می بزائن ل ترکی رهنگین (کهسک و سور و زهر) دقدهمخه (بهریهست) کرینه ژیهرکو نهو رهنگین نالایی کوردانه ، لی تانوها ژی چ باژیری ترکی تو بچی دی بینی چرایین مه یین ترافیکی (ترافیک لایت) هه می دکهسک و سور و زهرن و مه نهراکرینه ژی . قیجا ما ژ هنده پیغه ته دقت دیموکراتی یا چهوا به!!!

بهري چندهکي کاسیتا فیدوی یا کو مپوونا سهرگردایهتیتین هه رسی پارتیتین مرنین کوردستاني ، کو بهري چهنه سالان کرپوو ، کهفته بهر چافتین مه . تشستی سهیر دفی کو مپوونی دا نهو بوو کو مروفت دینه ده می ناماده یین فی جفینی هر دناقهرا خوهدا بکوردی دناخفن ، لی ده می گهر تیتته سهر گفتوگوئیین سیاسی کو بابته تی جفینا وان ، سه روکک ژ وان دهستپیدکه بترکی دناخفه و وهرگیرهک ژی ناخفتنا وی ژ ترکی وهر دگرینه عه ره بی (نه کوردی !!) . و ههروهسا ده می سه روکک دی دناخفه ، نهو ژی بهره بی دناخفه و وهرگیر ژی ناخفتنا وی ژ عه ره بی وهر دگرینه ترکی بقی سه روکک دی !!!

و مروفت کوردی بقی دهرمانی ژی دناف فی گفتوگوئی سیاسی هیژین کوردان ده نایینه .

نه م ژی دبیزن نه دووره ژیهر کو سه روککین مه کوردان بزمانی دوژمن بهه قهره دناخفن و نه بکوردی ، ژیهر هندي ژی دههف ناگه هن و هر بشهر و ناگوکن !!!

پیشمه‌رگین گه‌رناس داستانتین قاره‌مانیی لسه‌ر ناخا داگیرکریا کوردستانی توهماردکرن ، ئها لوی ده‌می پرانیا به‌ریسین پارتیین کو پیشمه‌رگین وان شه‌ردکر ، لده‌رقه‌ی وه‌لاتی بوون .

لئ مرؤف بو خودئ بیژه جارچاران هنده‌کا ژوان وه‌ک سی‌تاژکی خوه نیشا کوردستانی بدان ، لئ ره‌به‌نا نه‌چاربوون کو زوو قه‌گه‌رنه‌فه ئه‌روپا دا کو مافی وان یی راه‌ستانی و په‌سپورتین وان نه‌سۆژن !!!

تا‌کو مرؤف دشتیت بیژه کو گه‌له‌کا ژفان به‌رپرسان رۆژمه‌کی تفه‌نگ ژئ نه‌هلگریه و شه‌فه‌کی بتنی ژئ وه‌ک پیشمه‌رگان لب‌ن شکه‌فت و چۆلا نه‌نقستینه .

لئ تشتتی ژه‌موویا سه‌پرتر ئه‌وه کو لغان سالین داویئ و دگه‌رمه گه‌رما شه‌رئ برا‌کوژیی دا بگه‌ره تا‌کو په‌ریسین ڤان پارتیان یین کو به‌رئ تفه‌نگ ژئ نه‌هلگریه هه‌موو ژ ئه‌روپا قه‌زینه کوردستانی و هه‌مووا به‌ژنین خوه بره‌خت و فیشه‌کان خه‌ملاندن و بوونه می‌رخاس و جه‌نگاوهرتین بی به‌قل و خنده‌ک له‌هف گرتن .

ئهم ژئ دپرسین گه‌لۆ چما ژیق شه‌رئ ل دژی دوژمنی ئهم ل ده‌رقه‌نه و ژیق شه‌رئ ل دژی خوه ژئ ئهم هه‌موو مال ناماده و رای‌چاینه !!!

● مافی پاراستنی ژ کئی بیته ستاندن .!۹.

روودانا ترافیکی یا ل سوسورلکی ل ترکی قه‌ومی به‌رک ژ سهر گه‌له‌ک کارکنی (قه‌بعت) یین رژیما ترکی و مافی وئ را‌کر و گه‌له‌ک تشتین بالکیش ده‌رتخستنه مه‌یدانی .

حکومه‌تا ترکی ژیق کو بچه‌ک زووتر خوه ژفتی روورمشیی قورتال بکه بخوازه هنده‌ک تشتین بچووک بکه ژبوی کو فئ روورمشیی بی شه‌شیره . نیک ژوان کریاران ژئ ئه‌و بوو کول مه‌ها ۱۲ / ۱۹۹۷ په‌رله‌مانئ ترکی بریار دا کو مافی پاراستنی ژ په‌رله‌مانته‌ر و سه‌رۆک جاش سه‌دات بوچاک و په‌رله‌مانته‌ر معمه‌د ناغار وهرگرت و ژبه‌ر رۆلئ وان یی سه‌ره‌کی دما‌فیا ترکی دا .

لئ پیشنیارا مه‌ ژیق حکومه‌تا ترکی ئه‌وه کو مافی پاراستنی ژوان که‌سان وهرگرن یین کو ده‌ستی وان دما‌فیایی دا نه‌ه‌ی . ژبه‌ر کو ئه‌گه‌ر که‌سین ده‌ست دما‌فیایی دا هه‌ین هه‌موو ژ حکومه‌ت و په‌رله‌مانئ ترکی بیته نا‌فیتن بیگومان دئ ژماره‌یه‌کا گه‌له‌کا کیم بمینه و وی ده‌می ژئ کس نامینه ترکی بریقه به‌ه .

● سه‌دام و سه‌روه‌ریانیشتمانی

ل مه‌ها ۲ / ۱۹۹۸ سه‌دامی بگروقه‌کیشه‌کا درتژ لگه‌ل نه‌میریکا کرلسه‌ر هندئ کو خودئ نه‌گرافی نا‌هیتله هه‌ر هه‌شت کوشکین وی یین بنا‌فئ کوشکین سه‌رکردایه‌تی بیته سه‌حکرن ژبه‌ر کو ئه‌و شکاندنا سه‌روه‌ریا نیشتمانی یا وانه !!! ئهم ژئ دپرسین گه‌لۆ ما سه‌دامی سه‌روه‌ری بو ئیراقئ هیلایه تا‌کو بیته شکاندن !!!

● پارچه بوونا ئیراقئ و ترسا کوردان

ده‌ها شواتئ ده ده‌می نا‌قه‌را رژیما سه‌دامی و نه‌میریکا تیکچووی ، گه‌له‌ک جارن ناخفتن ده‌اته سه‌ر نه‌هیلانا رژیما سه‌دامی و ده‌وله‌تین داگیرکهرین کوردستانی گه‌له‌ک رژیمین عه‌ره‌با یین دژی کوردان ژفتیریا خوه زوو دیاردکرن به‌رامبه‌ری وئ چهنئ کو ئه‌گه‌ر رژیما سه‌دامی به‌یته هه‌رقاندن ده‌وله‌ته‌کا کوردان بیته دامه‌زاندن، و ژبه‌ر فئ چهنئ ژئ هه‌ر رۆندک ژ بق ئیکه‌تیا ناخا ئیراقئ دباراندن ! بق مه‌ کوردان ژئ ئه‌فه نه‌ تشته‌کی سه‌یره . لئ تشتتی ژ هه‌مووا سه‌پرتر و بالکیش تر ئه‌و بوو ده‌می پارتیه‌کا بچووکا باشووری کوردستانی به‌یاننامه‌یه‌ک لسه‌ر فئ ره‌وشا نالوزا ئیراقئ ده‌رتخستی و تیدا وه‌کی وان رژیمین دژی کوردان ، و نه‌رازبوونا خوه دیاردکه به‌رامبه‌ری فئ ره‌وشا کو چاهه‌ریه‌ بیته روودان و ژبه‌ر کو ئه‌و دبه نه‌گه‌را پارچه‌کرنا ئیراقئ !!!

هه‌می دوژمنتین مه‌ دژی پارچه بوونا ئیراقئ نه ، ژبه‌ر کو بدیتنا وان پارچه‌بوونا ئیراقئ واته دامه‌زاندنا ده‌وله‌ته‌کا کوردی و وه‌لاته‌کی کوردا یی سه‌ره‌بخوه لوی پارچا کوردستانی . لئ گه‌لۆ ژفتیری و ته‌نگا‌قیی فئ پارتیا کوردستانی ژ چیه ؟ هه‌وون بیژن کو ئه‌و ژئ دژی کوردستانه‌کا سه‌ره‌بخوه بن !!!

● فرۆکه‌فانی مری ، یی ساخ قورتال دکه

کابرایه‌کی ته‌میریکی بنا‌فئ فرایزه‌ر دقیا بفرۆکا خوه یا تایبه‌تی هه‌ره (توپیکا) ل ویلایه‌تا کانساس . پشتی کو گازی کولونوکسید بنه‌گه‌را کونه‌کی چوویه ناف ژوورا فرۆکه‌فانی ، ئه‌و بفرۆکی دا بیه‌هوش دبه .

لئ ده‌می کو فرایزه‌ر هه‌شیاریووی وی دیت کو فرۆکا وی یا لناف زه‌فیه‌کی ل ویلایه‌تا میسووری راه‌ستایه پشتی کو فرۆکه‌ دووجارا هند چووی هندی ریکا کو وی دقیا هه‌ره . هه‌وون بیژن ئه‌و فرۆکه‌ چه‌وا بی فرۆکه‌فان گه‌هسته ویرئ !!! به‌لئ ، پشتی کو فرۆکه‌فان بیه‌هوش بووی، فرۆکه‌فانی ئوتوماتیک نیکسه‌ر جه‌ئ وی دگره و ریقه‌به‌ریا فرۆکی دکه ل ناسمانان و پشتی کو به‌نزینا وئ نه‌مایی، فرۆکه‌ به‌رژیر دبه و بیی کو خوه ژ بق دادانی ناماده بکه ئه‌و داده ناف زه‌فیه‌کا پری به‌فر .

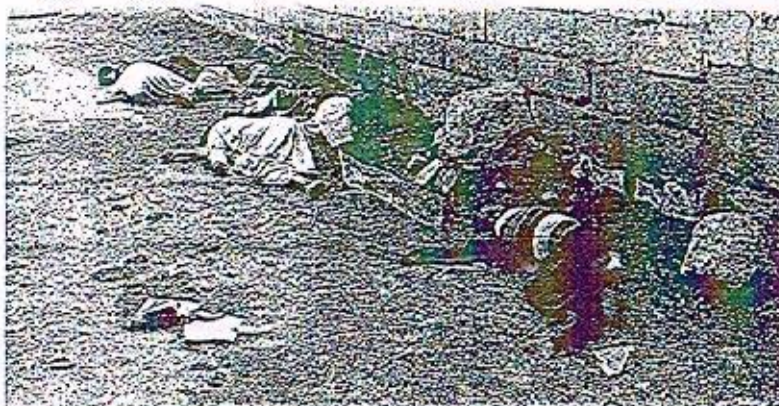
فئجا بلا مسته‌ر فرایزه‌ر ژئ نانه‌کی بخۆت و ده‌ها ژئ بخیرا بیلوتئ ئوتوماتیک بده !!!

● ژیق شه‌رئ خوه ئه‌م لمان ، لئ ژیق

شه‌رئ خه‌لکی نه !!!

بدریژیا ۱۵ سالین شورشا ۲۶ ی گولانا ۱۹۷۶ و لده‌می کو شورش لباشووری کوردستانی یاگه‌رم و رۆژانه

لا یادی ۱۰ سالی شه‌هید کردنی هه‌له‌بجه‌دا سه‌ری ریز و نه‌وازش داده‌نه‌وینین بۆ گیانی پاکی شه‌هیدانی

هه‌له‌بجه و نه‌نفال ته‌نبا تاوان و روور شه‌شیه‌ک نین بۆ بکه‌ره‌کانی ، به‌لکو شه‌رمه‌زاریه‌کیشن بۆ ته‌واوی کۆمه‌لگای نێوده‌وله‌تیه‌وه ، به‌تایبه‌تی بۆ نه‌و ده‌وله‌تانه‌ی که رژانه به‌ ده‌نگیکی به‌رز باس له‌ مافه‌کانی مرۆف و مافه‌کانی که‌لان ده‌کهن .

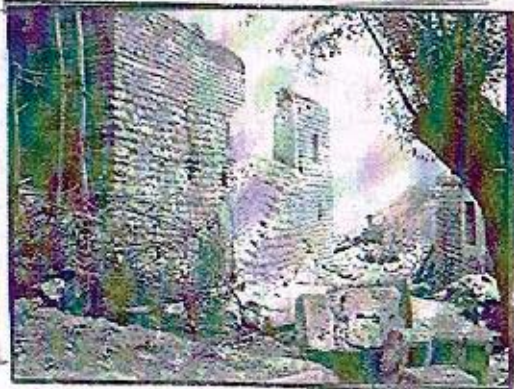
نێمه‌ی کورد هه‌قمانه‌ بلتین : -
ته‌واوی ده‌وله‌ته‌کانی دونیا نه‌وه‌نده‌ی به‌
په‌روشی به‌رزه‌وه‌نده‌ی ئابووری و
سیاسیه‌کانی خۆیان ، له‌ سه‌دا په‌کی
نه‌وه‌نده‌ش له‌ خه‌می مافی مرۆف و مافی
که‌لاندا نین .

له‌ ماوه‌ی نهم ده‌ سالی رابوردوو نه‌و گینۆسایده‌ی که‌ داگیرکه‌رانی کوردستان دژ به‌ گه‌لی کوردیان پیاده‌ کردوو ، به‌ موو جیانا کرته‌وه‌ له‌و گینۆسایده‌ی که‌ فاشیسته‌کانی نه‌مانیا دژ به‌ گه‌لانی جوله‌که ، قه‌ره‌ج و که‌لانی سلاقی له‌ کاتی جه‌نگی جیهانی دوهم پیاده‌یان کرد .

نه‌وانه‌ی که‌ شه‌ری (برا کوژی) ده‌کهن ، جا با له‌ ژیر هه‌ر دروشم و ئامانجیکیشدا بێ ، هه‌ر نه‌وانه‌شن پاکانه‌ بۆ تاوانی

شه‌هید کردنی
هه‌له‌بجه‌ و
نه‌نفالته‌کانی
باشووری
کوردستان و وێران
کردنی شه‌ش هه‌زار
گوندی باکووری
کوردستان ده‌کهن .

چالاکىيەكانى كۆمەلەي كولتورى كوردستان لە يۆنشۆپىنگ

پېويىسى كراون ، كە نرخەكانيان ھەشت ھەزار كرۆنە .
- لە ماوھى رابووردو بە ھەول و كۆششى دەستى
نوسەرانى پەيام كۆمەلەكەمان توانى چوار ژمارەي گۆڤارى
پەيام بە چاپ بگەنى و بېگەيتتە دەستى ئەندامانى كۆمەلە ،
و ھەر ھەر ھاچەند دانەيەكيشمان گەياندۆتە كوردستان ، و ھەق
زۆرىيەى بىنكە كولتورى و رۆشېنبىرىيە كوردىيەكانى سوید و
ئەوروپاش نارېراوھ . و ھەگەر تەماشاي گۆڤارى ئەمسالمان
بگەين ئەوا بە ئاشكرا دەبىنى ، چ لە ناوهرۆك ، چ لە شىپوھ
گۆڤارانكارى تەواوى بەسەردا ھاتووھ . لەلایەكى ترھوھ
خوینەرانى گۆڤارى پەيام رۆژ لە دواي رۆژ زياتر دەبن ، ئەو
نامە زۆرانەي كە رۆژانە دەگەنە پۆستى پەيام شاھىدى ئەم
راستى يەن . ئەوھى شاھىنى ياسە پېش چەند مەنگىك
راپۆي كوردى دەنگى ئەسەرىكا و رادىپۆيەكى كوردى لە
ستۆكھۆلم گۆڤارگۆي تەئەفۇنيان لەگەل دەستى نوسەرانى
پەيام كوردوھ . و ھەق بە رىگاي خوینەرەيكى پەيامەوھ لە فەرمەسا
بەشېكى گۆڤارمەكەمان خراوتە (ئىنتەرنېت) ھوھ .
۶- لە ماوھى رابووردو كۆرسە جۆراوجۆرەكانى كۆمەلە
بەشېپوھەيكى پچر پچر بەردھوام بوون . ھىوا دارىن لە
داھاتوودا ئەندامان چالاکانەتر بەشدارى لە كۆرسەكانى
كۆمەلەدا بگەن .
۷- بەپۆنەي جەژنى سەرى سالى زاپنەوھ كۆمەلەكەمان
ئانھەنگىكى خنجىلانەي بۆ ئەندامانى كۆمەلە ساز كورد .
ئىمە ھەق كۆمەلە لە رابووردو ھەروھە ئىستاش
ھەولمان داوھ رووداوھ دلتەزىنەكانى كوردستان بە تايبەتى
ئەوانەي كە پەيوھەندىان بە شەرى براكوژىيەوھ ھەيە بە
شىپوھەيكى نىگىتېقانە كار نەكاتە سەر كاروخەباتى
ئەندامەكانى كۆمەلە . ئىمە پىمان وايە كۆمەلەكەمان ئەو
رېكخراوھ دىموكراتىيەيە كە جىگاي ھەموو كوردىكى دلسۆزى
تيا دەبىتەوھ ، جا با بېروراي سىياسى و فېكرىشيان جياواز
بېت كۆمىتەي كارگېر بۆ كۆنگرەكانى رابردو ھەروھە بۆ
تەواوى چالاکىيەكانى كۆمەلە بە نامە و بە تەلەفۆن چ ئەندام
چ نائەندام ئاگادار كراون ، و ھەق داوايان لى كراوھ كە بېن و
بەشدارى لە چالاکىيەكانى كۆمەلەدا بگەن . لەگەل ئەوھش
ئەبىت لە داھاتوو دا خەسەبات بگرتت بۆ ئەوھى تەواي
كوردەكانى ئەم شارە لەدەورى كۆمەلە كۆيكرتەوھ ، چونكە
كۆمەلە مولى ھەموو كوردستانىيەكە كە پەروشى كولتور و
داب و نەرىتە دىموكراتىيەكانى خەلكى كوردستانە . چارىكى
تر بانگەوازان دووبارە دەكەينەوھ با ھەموومان بەيەكەوھ
ھەول بدەين خزمەتى كولتورى خۆمان بگەين . ئىمە پىمان
وايە بەيەكەوھ دەتوانىن بىنكەيەكى كولتورى بەھىزتر بۆ
كوردەكانى ئەم شارە داھەزىنن . ئەمەش گەرانئىكى
كەورمە بۆ ئەوھى داھاتوو مندالەكانمان لە ئەسىمىلە بوون
رزگار بگەين . { كۆمىتەي كارگېرە كۆمەلە }

ھەروھەق بۆ ھەموو لايەكەمان ئاشكرايە ئامانجى سەرھى
بوونى كۆمەلەي كولتورى كوردستان لەم شارەدا ، خزمەت
كردنى كولتور و فەرھەنگى نەتەوھەمانە . بەواتايەكى تر
كۆمەلە ھەق پرىك وايە ئىمەي ئاوارە و دوورە وولات
دەبەستتەوھ بە فەرھەنگ و كولتورى كوردستان . لەلایەكى
ترھوھ كۆمەلگاي سوید و بىانيەكانى دانىشتووي ئەم وولاتە ،
بەرىگاي چالاکىيەكانى كۆمەلەوھ زياتر شارمەزايى لەسەر
كولتور و كىشە جۆراوجۆرەكانى كەلەكەمان پەيدا دەكەن . جا
بۆيە ھەولمان بۆ دامەزراندنى دامودەزگايەكى كولتورى
نەتەوايەتى بەھىز ، ئەركى ھەموو كوردىكى دلسۆزە ، وھ
كارىكى نەتەوھىي و نىشتىمانىشە .
۱- پەيوھەندىەكانى كۆمەلە .

لەم چەند مانگەي رابووردو كۆمەلەكەمان بەگۆرەي پېويست
پەيوھەندى ھەبووھ لەگەل فېدەراسىيۆن ، و ھەق بە ھەق نوپنەر
بەشدارىمان لە كۆنگرەي فېدەراسىيۆندا كورد .
- پەيوھەندىەكانمان لەگەل دامودەزگا سویدىيەكان بەردھوامە
بەتايبەتى لەگەل { A, B, F } ، كولتورنىمەند ،
فريتسىفۇرئالنىنگ } .

۲- كۆمەلەي ژنانى كوردستان :

لە ماوھى رابووردو ژنان زۆر چالاکانە بەشداريان لە تەواي
چالاکىيەكانى كۆمەلەدا كوردوھ وھەروھە بە دوو ئەندام
بەشداريان لە كۆنگرەي كۆمەلەي ژنانى كوردستان لە سوید
كورد . كۆمەلەكەمان ھەدم ئامادەي تەواي خۆي دەرىپوھ
بۆ يارمەتيدانى كۆمەلەي ژنان وھەمىشە پىشتگىرى لە
دەسپىشخەرى (ئىنجىياتىف) و چالاکىيەكانى ژنانى كوردوھ .
۳- بۆ ئىشوكارى كۆمەلە تاكو ئەمرۆ توانىومانە ۱۱ كەس
وھەق (كرىكارى كاتى) وھرىگرىن . ئەمەش خزمەتتىكى ترى
كۆمەلەكەمانە بە ئەندامان .

۴- چالاکىيە كولتورىيەكان

- لە ۱۹ / ۱۰ / ۹۷ بەپۆنەي رۆژى جىھانى ، دەزگاي
(كولتور نىمەند)ى شارى يۆنشۆپىنگ ئانھەنگىكى كەورەي
رېكخست ، كۆمەلەكەمان بە چەند چالاکىيەكى ھونەرى
بەشدارى لەئانھەنگەكەدا كورد ، لەمانە گروپى ھەلپەرىكى
كۆمەلە چەند ھەلپەرىكىيەكى ھەمەرەنگى پىشكەش كورد ، وھ
ھونەرمەند ھەسەن شەرىف بە چەند گۆزانى و پارچە
موسىكىك بەشدارى تېدا كورد . كە جىگاي رەزامەندى
ئامادەبووان بوو ، وھ رۆژنامەي يۆنشۆپىنگ پۆست بە درىژى
لەسەر ئەم چالاکى يەي كۆمەلەكەمانى نووسى .

- بۆ دەولەتمەند كردنى پەرتووكخانە و نەرشىفى كۆمەلەكەمان
، ئەم سال باي پىنج ھەزار كرۆن كىتېب و گۆڤار و رۆژنامەي
جۆراوجۆر كاسىت و CDى مۆسىقى كېدراون ، لەلایەكى
ترھوھ بۆ باشتركردنى گۆڤارەكەمان ھەندىك نامېر و دەزگاي

کونگره‌ی سالانه‌ی کومه‌له‌ی کولتووری کوردستان له یونشوپینگ

به نامه بوونی زۆریه‌ی هه‌ره زۆری ئەندامان ، له به‌رواری ۲۱ / ۱۲ / ۹۷ کۆنگروه‌ی سالانه‌ی کومه‌له‌ی کوردستان به ده‌قه‌یه‌ک وه‌ستان بۆ گیانی پاکی شه‌هیدانی رزگاری کوردستان ده‌ستی به‌کاره‌کانی خۆی کرد . له کۆنگره‌دا راپۆرتی چالاکیه‌ گشتیه‌کان و راپۆرتی دارایی وه‌هه‌روه‌ها راپۆرتی کۆمیته‌ی چاودێر پێشکەش کران ، له‌لایهن به‌شداربووانی کۆنگره‌ راپۆرتی چالاکیه‌ گشتیه‌کان و راپۆرتی دارایی به‌ دوور و درێژی گفتوگۆیان له‌سه‌ر کرا ، یاشان هه‌ردوو راپۆرته‌که‌ به‌ ته‌واوی ده‌نگان په‌سند کران . بۆ باشتر کردن و به‌ره‌وێش بردنی ئیشوکاره‌کانی کومه‌له‌ کۆنگره‌ هه‌ندیک پێشینیار و بریاری په‌سند کردن ، وه‌ هه‌روه‌ها هه‌ندیک گۆرانکاری به‌سه‌ر په‌یره‌و پرۆگرامی ناوخۆی کومه‌له‌دا هه‌تئا . له کۆتاییدا کۆنگره‌ کۆمیته‌یه‌کی نوێی بۆ کومه‌له‌ هه‌لبژارد وه‌ چوار ئەندامیشی وه‌ک نوێنه‌ر بۆ کۆنگره‌ی فیدراسیۆن هه‌لبژارد وه‌هه‌روه‌ها کۆمیته‌ی چاودێری کومه‌له‌شی دیاری کرد . کۆنگره‌ به‌ سه‌رودی نه‌ی ره‌قیب سه‌که‌وتوانه‌ کۆتایی به‌ کاره‌کانی خۆی هه‌تئا .

ناوی ئەندامانی کۆمیته‌ی کارگیریه‌ی کومه‌له‌

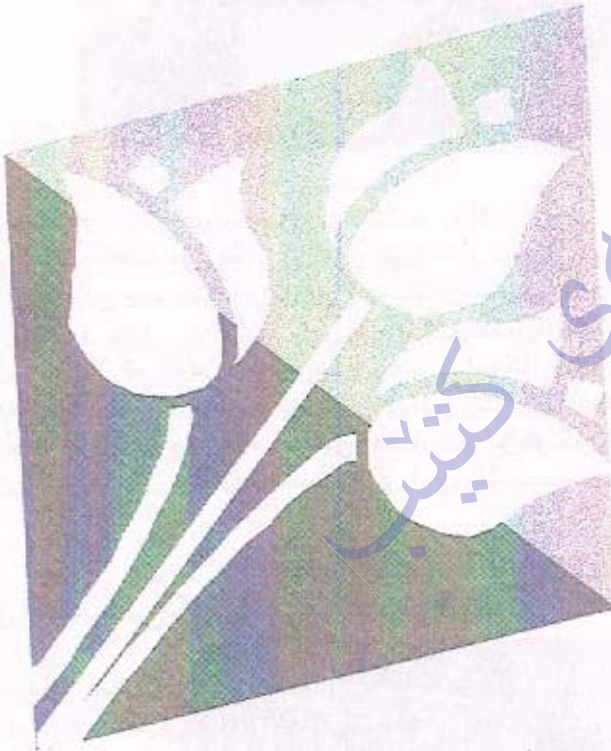
- ۱ - بوخاری خدر
- ۲ - سه‌بریه‌ هه‌کاری
- ۳ - نیازی عه‌باس
- ۴ - رزگار کێسته‌یی
- ۵ - عه‌سمه‌ت شه‌عبان

ئەندامانی چێگر

- ۱ - نازاد سه‌هه‌ری
- ۲ - چه‌لیل عه‌لی

نەورۆز

بە بۆنەى ھاتنى جەزنى نەورۆز، جەزنى بەھار و سونبولى رزگارى گەلى كورد ، كۆمەلەى كولتورى كوردستان لە باژىرى يۆنشۆپىنگى گەرمترىن پىرۆزبايى لە ئەندامانى كۆمەلە و تەواوى خەلكى كوردستان و كوردە ئاوارەكانى دەرەو دەكات ، ھىوادارىن نەورۆزى ئەمسالمان ئاشتى ، تەبايى و براىەتى بۆ سەرتاسەرى خەلكى كوردستان بەيىنىت .

ھەموو رۆژتان نەورۆز
نەورۆزتان پىرۆز

پىرۆزبايى

بەبۆنەى ھەشتى نازارەو ، رۆژى جىبەانى ئافرەتان ، كۆمەلەى كولتورى كوردستان گەرمترىن پىرۆزبايى لە تەواوى ئافرەتەنى كوردستان دەكات ، ھەر بەم بۆنەىو پشنگىرى خۆمان لە خەباتى سەخت و بىچانى ژنانى كوردستان دژ بە چەوسانەوى ئەتەوايەتى و كۆمەلەى دۆبارە دەكەينەو ، لەلايەكى ترەو ئەم سەتم و زۆردارىەى كە ئەمرۆ دەرھەق بە ژنانى كوردستان دەكرى چاچ لەلايەن داگىركەرانى كوردستانەو بى چ بە ھۆى دواكەوتويى بارى رۆشەنبىرى و كۆمەلەى كۆمەلگەى كوردەوارىو بى ، ئىمە بەتوندى مەحكومى دەكەين .

كۆمەلەى لاوانى كوردستان لە يۆنشۆپىنگ دامەزرا

لە رىكەوتى ۲۱ / ۱ / ۹۸ بەبەشدارى ۲۱ لە كوران و كچانى كوردى شارى يۆنشۆپىنگ و دەرووبەرى يەكەمىن كۆنگرەى لاوان پىكھات ، لەم كۆنگرەيدا جگە لە چەند مېتوانىك دوو لە ئەندامانى كۆمىتەى كارگىرى يەكەتى لاوانى كورد لە سوئد وە نوپنەرى كۆمەلەى لاوانى شارى يۆنشۆپىنگ ئامادە ببوون . بەشداربوانى كۆنگرە لەسەر ئەو رىك كەوتن كە بوونى كۆمەلەى كۆلتورى بۆ لاوانى كورد لە باژىرى يۆنشۆپىنگ و دەورابەيدا كارىكى پىوستە . ئىنجا كۆنگرە پەيرە و پرۆگرامىكى بۆ خۆى دارشت و ناوى كۆمەلەش بوو بە يەكەتى لاوانى كوردستان لە يۆنشۆپىنگ . كۆنگرە كۆمىتەى كارگىر و كۆمىتەى جاودىرى ھەلبژارد . ئىمە وەك كۆمەلەى كولتورى كوردستان لە يۆنشۆپىنگ پىشوازي لەم ھەنگاوى لاوان دەكەين وە پىرۆزبايى كەرمى خۆمان لە تەواوى لاوانى ئەم شارە و دەرووبەيدا دەكەين ، ھىوادارىن لاوان بتوانن خزمەتى ئامانجە پىرۆزەكانى كۆمەلەى كەيان بەكەن . كۆمەلەكەمان چۆن لە رابووردو بە ھەموو توانايەكىو ھەولیدا بۆ دامەزراندنى كۆمەلەى لاوان ، لە داھاتووشدا بەھمان شىو ھاوكارى و پشنگىرى لە كۆمەلەى لاوانى كوردستان دەكات .

غزل پيښي

صلاح شوان

بهين به زمي — وزووري تو — حرامم ک — ردووه باده
نهوک بشکي به نه شئي مهی خوماری تو

له گشت کور و ناھنگيکتانا جگهري
دلکي خه مخور به بيدنگ
کز نه سووتی و
هه ناسه ی سارد و سووتانی
هولهکاتان

پر له حسرت و نومیده و عشق نهکا
نهوه منم

نهی نابینن ..

پیش نهوهی هه موو ، چاوانتان بچيته خه و
کشه ی بالی سیمغی دی

ماله کانتان له مۆتهکمی مهرگ و بهلا
پاس نهکات و

نه پاریزی
نهوه منم

نهی نابینن ..

له گوشه بهکی تاریکی مه یخانه کانی نه ویدا
میژتکی چۆلی به تنیا ، جیهیلراوه

نهوه منم

له کهلتانا نه خۆمهوه و

نهگریتم و پتتهکه نم

سبهیني له بیرم مکهکن ، له کهلتان دیمه سهیران
جیم مه هیلن

من خاکه کهمی ژیر پتی نیوه جیناهیلیم

چونکه قهبری دلمی لئی

رووحی شیعره کانی لئی

سووک به سهیریا کوزهر بکهن

به بیانان زوو — گهر سهرنج دهن —

له گورستانه کهمی خوارووی شاره کۆماوه که تانا

غمه تکی بالابه رزی سهر سپی ههیه

بیدنگ

به سهر گورتنکی بیتازی لای پهرا

چه ماوه تهوه

نهگری و ..

نویژ نهکا و شیعر نه لئی و ..

نه خواته وه

نهوه منم

تا له ویدا بستنی خاکم بو جی بیتلن ..

من دیمه وه

له کهل هه وری پر تاسه ی ناواره کانا دیمه وه

تا روو له نیوهی قبیله کهم
نه کهم .. خه نوم لینا که وئی
به دریزایی توفیلی هه موو شه وانم
چاوه پروانم .. کهی خور ه لدی و
هه ندی له رنگی ناسمانه چاوجوانه کهی

نیوهم به دیاری بو دینئی

به دم خه وو ، مهرکیشه وه

پشت له نیوهی نازیز ناکه م

رووهو نیوه ... بایمنیژن

له سهر نه م عشقه گهر ماوم

کهی داریه روو رهگو ریشه ی خوی جیدتی؟!

کتی بیستوویه ..

پیر مه یخانه ،

ماسی رویار ،

نه ستیرمکان ناسمان

جی بیتلی؟!

من رهگوریشه م له وئی

له شاده ماری خاکه کهمی په زندانه وه

خویژن به جهسته ما نه گهری

من په ی و بالی وه ریو و هه لکرووزای ته منم

له بن کویتسوانه دوو کهل و توژاوییه کانی نه ویدا

جیهیشتوو

من روحم له وئی ، لای نیوه

به نه مانه ت جیهیشتوو .. تا دیمه وه

نهی نابینن ..

له زهرده پهرا گشت روژی

کارویه روحی تیزیو

ته وئی "قهلا" ی سهرتان نهکا ؛

دهست بو هیلانه ی خور نهبا ..

له چای نازیزانیدا ، له روژنایی خوا نه گهری ؛

نهوه منم

نهی نابینن ..

له په شارا

که پرتکی په ریووت به چۆلی جیهیلراوه

شهوانه مومتیکی کزی تیا نه سووتی

نهوه گیانی ماندووی منه

له نزکی نیوه نه بی

نوقره ی نییه

نهی نابینن ..

نوټږی جومعه و، نوټږی بهایانیاں و شیوان
نوټږی نئیزیدیاڼه ی کوردان
جیم مهیلن

له گهلتانا نه مشه ویش دیمه میخانه و ،
بوٴ مه زلوومان .. بوٴ وولتاته غریبه کم ، تیر نه گریم
گریانم دٴ

شاعیر نه گهر

بوٴ نافرمت و

بوٴ نیشتمانی له دس چوو

نه گری ، فرمیسکی حرامه

من هردووکیانم بیگه وه له دس چوه ..

چون نه گریتم !؟

من وولتاته کم نئینسناکه

کوټریکی سهربراره

گه وره کان گوټستی نه خوٴن و

شاعیره کانی گشت شهوٴی

به سهرخوٴشی بوٴی نه گرین

من دلی سهربراره ی خوٴم له لای نیوه جیهیشتووه

من ده زگریانگی ته نیا و سهرگره دانم

له لای نیوه جیهیشتووه ؛

شهوان له گهلتانه ستره کانا نه خوٴی و ،

بهایانیاں خوٴی نه داته بهر کزه بای ساردی " شه قلاوه و "

نیوارانیش رووه " سه فین " سوچه نه بیا

تا نه ته زٴی

نینجا " فینک فینک " دٴته

ناو پیخه فی دله تاریک و چوله کم

من دوو کوټره کتوبلکھی سپیم له وٴی جیهیشتووه

له ناو له بی مندا نه بی هه رگیز خه ویان لیناکه وٴی

من سٴی بهر سٴلکھی سوورم جیهیشتووه

چون نه توانم له غریبیه بمرم !؟

" ره فیقان من ... نه گهرچی روٴیم .. قهت ناچن له یادم "

نیوهن خوٴره لاتی دله هه گیز خوٴرنه دیدمکه ی من

هه ور و هه تاروی دله کم

له لای نیوه وه سهر نه کا و

شاعره کانی پی سهر نه بی

من بهو هه ناسه یه نه ژیم که لای نیوه وه هه نه کا

ره فیقان ..

نه گهرچی " که وتوته نیومان " ..

حهوت نوقیانوس و حهوت کیشوه

حهوت دهریای خوٴن و فرمیسک و

حهوت نه ژدیها و ، حهوت تهخت و تاجی جهنگیزخان

حهوت سه دهی غم و گریان و

حهوت که زاوه ی سهرموخوونی نازیزان

من گشت ساتی له گهلتا هه لئسم و دانه نیشم

له گهلتانا من نه ژیم و .. من نه مرم

گهر مردیشم له دووریتانا

نیوه خوٴش

له گهلت تیشکی خوٴر له زمرده ی هه موو غمیکا دٴمه وه

له گهلت قرمه ی گه لاریزانی دوا شیعر و

شاعیره ناو میده کانا دٴمه وه

له گهلت رووجه سهر سپیه کانا .. دٴمه وه

ههر به فیری باله فریشته ی

دلشکا و یتکان لیباری

به پیشکو فرمیسک یادم بکه نه وه

ههر بارانی عشقیکی پر نامرادیتان لیباری

" دلدارمکه .. بخوٴننه وه

ههر کزه بای ناهومی دٴی

دووره وولتیک دای له رووی برسیتیتان

ههر گره ی سوٴزی غریبی

پیرتکی ناخر شه ی خوٴی کرد

به باخه لئانا .. بیرتان بی .. نه وه منم

یا خوا خه متان له من که وٴی

سهه له شکر ی تورک و عه رب

له دهوری ساتیتکان گهری

بیرتان نه کم

سهه دکتاتور و ناخوند و ، گوټسکی سپی و رهشی دنیا

له دهوری سهری تاشراوی گوله بهر ژه فریشتکان گهری

خوٴ من بیرتان نه کم

سهه زلهٴزی سهرمایه دار و ، دوو هه نده سوسالیزم

به قوریانی عه ره بانه ی سهوژده فریشتکان نه کم

بیرتان نه کم

سهه کوټشک و ته لاری تازه و

هه زاران نوټیلی بهرزی پر رابواردن

به قوریانی خانوه قوریکی نوردوگا و

گونه ده روخواوه کانتان بی ؛

به قوریانی شیراتونه ویرانه که نوټیلی شه قلاوه ی کاول بی

ههرچی گزانی چرین وسه مفونیا ی له هه زارنه زمه ی نٴره هه یه

به قوریانی ساتی سوٴزی سهرخوٴشی " بیگه رد " و " خوٴی "

بیریان نه کم

یاخوا دهردان ، یاخوا برسیتی و سهرماتان له من که وٴی

یاخوا گشت فیشه کی وٴلتان له من که وٴی

من بیه به ناوه کیری سهری براکوٴیتان من بیرتان نه کم

به یادی نیوه وه شادم .. ههر دٴمه وه

له گهلت یه کم دهسکه نه رگی دهستی کچوله کانا دٴمه وه

له گهلت " دهسته ی هه لپه کیتی بالابه رزانا " من دٴمه وه

بوٴ سهرشایی و سهریران و سهریرانگاکانی

" کچانی خوا " کورانی نئیزدگایانا

من دٴمه وه

من دٴمه وه تا نه مجار شه

به دلی خوٴم تیر هه لپه رم "

دوای کفتوکوٴ که وتنی دل

پر به چاوانم بخه وم

بادهنوٴشی " مالئاوایی چهک " تان له گهلتا بنوٴشم

جیم مهیلن ..

من له گهلتانا دٴمه نوټی ؛

پينايسه

- خيږي بوژاني -

دهوك - باشوري كوردستاني

گزيږي گوندي
لسر باني
دهنگ هلائي :
هوڅو گوندينو !
نهڤي سويي....
ل ريكا داركا
" وهريسهك ژ خوداني
وي كهفتيه
كي ديتي به ..?
دهنگهكي گۆ :
بهلي گزيږ ..
ب خودي كهه ، من ديتي به
* * * * *

من گۆ : كهلو
هوڅه لکينؤ !
پيناسا " مه ديار نيه !!
ژ مه كهفتي به !!
كي ديتي به ؟ كي ديتي به ؟
ژ ترسا دا ...
كهي نه گۆت :
كي بري به ..
كي ديتي به ...
كي دزي به !!

نامه يه كا ئارمانج بهر

نهڤجا چهوا ...
ئاستهنگ و بارو كاودانان نه ههرفينم ؟؟
بهريهرا به كرؤكا چهوا نه درينم ؟؟
كول ژانيت بندهستيني .. بيت هنگرين ،
چهوا خامي خوه ليته دهه ،
نه په قينم ؟!

* * * * *

وهه ئازاديا نازهنين ...
سته مكاريا نهڤي چه رخي بهندي كرين
گردياني ته مه نارين ،
وهه بئيره بهنديخان ،
تهڙي زهري و سپههينه !
وهه وهه و ...

بهژنا خوه ل فيتنامي بتهني ،
نه ههڙينه !
وهه ههسي ئاراما دلي ...
بهژن و بالا خوه ل وهلاتي ،
ژ كهسكاتيا دار بهرويا ،
ب خهملينه ،
دا كو نهڙي
ژ تامارا خهوي رابم
دڙي ريالستني تامسار ،
دڙي چه رخي پري كهمار
خوه بلقينم و ،

ناقني ته بي جوان و شرين ،
ژ هنداقني كويين چيان
بو گونديان
بو تهڤ ههژار و برسيان
نهڙ بخوينم
ههه بخوينم ..

شكري بيدوهي

فره نسا - ئالبي

پهريشاني !
دبيژن ئيدي ناگههين ئيك
دبيژن وهكي ستي و فخرخا ..
نهڙ و تو دي ژيك جودابين
ئو دبيژن !
ئوميدا ته و پهريشاني دي هيت سوڤن
رهڙ و باغ دي هين فرۆتن
كهريت پهڙي ب دهستني گورگا ،
دي هين دوڤن !!

وهلي جاني .. پهريشاني ...
زيرهقاني بهژنا ته مه
نهڤجار بلا چ جار ساليك
نهڤه گيرن وي ستراني

* * * * *

ناف گراني ...
خۆ فرۆشان ،
دناڤهرا من و ته دا ئوين گيران
دڙي چينا مه ههژاران ،
بو نهياران
بوونه دويقه لان
له ورا پهڙي دگوندي مه دا ،
نهڤرؤكه مايه بي شقان !!

* * * * *

ناف گراني
نهڙ نكارم ژ كاودانان ،
ناقني ته بي جوان و شرين
كو بي خهبات و تيكوشين
دانمه ناف ديريته ههژانا
لي ناف گران

تويي پهخشان

تويي ژيان و خان و مان
تويي خهمرهڤين
له ورا شيخ موسي جگه رخوين ،
ب ههژاري ،
ل غهريبي ،
تو كره " بوهشتا رنگين "

پۆستە پەيام

داوین (۷ - ۸) ژ گۆفارا لاش ژ ویتین میژا ره ناردينه. چاڤه رتیتین وینه بۆ هنارتنا پهيام ب بهردهوامی لگه پیناسینهک لسه بنگهه لاش، کونهم دخوازين بهرپهريتن پهيام پین بخلین.

لگه ریز و سلاقتین

ده سۆ هرعی بین خالتی

ئەندامی دەستەکا رتقەبەریا بنگهه لاش پین کۆمه لایەتی ورۆشنیبری و ئیک ژ نفیسەرین گۆفارا لاش

بەریزان / بەریس و کارگیرانی گۆفاری "پهيام" سلاوونکی گهرم

پیرۆزیایی گهرمتان لئ دەکم به بۆنهی چاپ و بئاوکردنەوهی گۆفارهکەتان.

دوینتی ئەم ههواله تانم له رۆژنامهی (الخبیر) چاپی عەرەبی خوێندەوه... یه هیواپهیی له ناینده بتوانم به گوێرهی توانا هاوکاریتان بکهم، ئەم نامهیه نووسی، تا ئەگەر بکریچ دانیهک له گۆفارهکەتانم بۆ رهوانه بکهن بۆ ئەوهی به ناوهرۆک و بابهتەکانی ئاشناپهتی پهیدا کهم. ئیتر مالئاوا..

دەستەکانتان دەگۆشم

سه رکه ش

ئەندامی / ناوهندی رۆشنیبری سهردهم

/- دەستە رۆژنامه نووسانی نازاد

● سەلاوی گهرمی برایانه تان پيشکەش بێت، هيوام خوشيتانه.

زۆر سوپاس بۆ ناردينی گۆفارهکەتان. زۆرم پین خوشه که (پهيام) گۆرانی بهسهردا هاتوه، به تايهتی له رووی شتیه و تهکنیکهوه، هيوادارم ههول بدم له رووی ناوهرۆکیشهوه زیاتر بۆ پيشهوهی بیهن. لهگه ئەم نامهیه دا نامیلکه پهکتان به دیاری بۆ دەنیرم، ههروهها بهرگی دواین کتیبم که APEC چاپی کردوه و ههه نوانیش بۆ خۆیان دهفرۆشن. ههه بژین و سهرکهوتوین.

عهداد شاکهلی

● بۆ دەستە نووسەرانی گۆفاری پهيام سهرقرازیان هيوامانه.

به هۆی دۆستیکهوه به خوشحالی پهوه "پهيام ژماره ۷" سالی ۱۹۹۷ مان به دهست گهیشت، لهم رووهوه له ناخی دهرهوهوه پیرۆزیایی له ئیوه و خۆمان تهواوی گهلی کورد و وشهیی رهسهنی کوردی دهکهن. و تهسهنی درێژ و بهردهوامیش بۆ پهيامی ئازیز دهخوازين. داخهکهم گۆفارهکەمان درهنگ چنگ کهوت ئەگینا بۆ خوێنەری ئەمریکا و کهندا مۆژدهی دهرجوونمان بئاو دهکردهوه. ئیمهش ئەوا بارزانتان بۆ رهوانه دهکهن. تکایه رۆژنامهی بارزان له نووسین و بهرهمی خۆتان و نووسەرانی لای ئیوه بیتبش مەکن

ههه بژین

عهدولقادر محمد ئەمین

سهرنووسەری رۆژنامهی بارزان

● ب دەستوریا خودی

بۆ / دەستەکا نفیسەرین گۆفارا پهيام پین بهریز.

سلاقتین گهرم

ب خورین شانازی ژمارین گۆفارا پهيام (۷، ۶، ۵) ئەوین وه ژمارا فریکرین گهشتنا دهرشیفی بنگههیی مهه.

پشتی پتر ژ چارهکی مه خوندين بۆ مه باش خویا بوو کو هوونین میژا ب کارهکی پیرۆز رادبن، لئ دقان چهند ریزکین کیم دا نکارم ههست و بیرین خۆ دهریبرم بهرامبهری گۆفارا وهیا پرشهنگ. هیقیدارین سهریهخۆیی یا خۆ بیارتین، و نومیدهوارین ههه دسهرکهفتی بن و دخوازين پتر پهیوهندیین مه لگه ههه موکوم بن. ولگهه قی نامی دا مه دوو ژمارین

Saygıdeğer PEYAM çalışanları
Ben Libyada okuyanb bir öğrenciyim
burada bizleri yakından tanımak isteyen
değişik ülke öğrencileride var .
Bizler için sizlerden ricamız bize
Türkçe, Arapça, Kürtçe dergi kitab gibi
yayırlarınızdan göndermenizdir.
Bize şuan bir tek NÜBIHAR dergisi
geliyor.

Kardeşiniz
Kemal Doğubayazıtlı
P . O . Box: 4220
Tripoli - LIBYA

ناف: سيلاف جهميل نزاركى
ژى: ۴ سال
جهي ژ دايك بوونى: يوتبورى - سوئد
ئاكنجى: يوتبورى - سوئد
ئارمزوو: قلم كارتون و شرينى

ناو: منى فهيلي
تاهمن: ۴ سال
جىگاي له دايك بوون: يونسوئينگ - سوئد
نيشتهجتي: يونسوئينگ - سوئد
ئارمزوو: يارى نيتاندو

ناو: ئاكام كهريم
تاهمن: ۲ سال
جىگاي له دايك بوون:
يونسوئينگ - سوئد
نيشتهجتي: يونسوئينگ - سوئد
ئارمزوو: قلم كارتون

ناف: كاژين كيستهى
ژى: ۱۵ سال
جهي ژ دايك بوونى: گوندي بابيري - كوردستان
ئاكنجى: يونسوئينگ - سوئد
ئارمزوو: موزيك

ناو: شرين عهلى
تاهمن: ۱۰ سال
جىگاي له دايك بوون: كوئيت
نيشتهجتي: يونسوئينگ - سوئد
ئارمزوو: يارى فوتبول

ناف: زيردك بووسهلى
ژى: ۶ سال
جهي ژ دايك بوونى: يونسوئينگ - سوئد
ئاكنجى: يونسوئينگ - سوئد
ئارمزوو: ئارزوتنا پايسكى

ناف: باقی چالکی
ژي: ۱۵ سال
جهي ژ دايک بووني: هيزاوا - کوردستان
ئاکنجی: نیشو - سوئد
نارهزوو: فوتبۆل و مهلهفانی

ناف: ریپاز بامهرنی
ژي: ۲ سال
جهي ژ دايک بووني: نیشو - سوئد
ئاکنجی: نیشو - سوئد
نارهزوو: زههش (شتی)

ناو: بلند حوستین
تهمن: ۱۲ سال
جیگای له دايک بوون: فرانس
نیشتهجی: یۆنشۆینگ - سوئد
نارهزوو: یاری باسکیت و کۆنگفۆ

ناو: لانو بهرزنجی
تهمن: ۲ سال و نیو
جیگای له دايک بوون: یۆنشۆینگ - سوئد
نیشتهجی: یۆنشۆینگ - سوئد
نارهزوو: نۆتوموبیل چیرۆک

ناف: فهريمان چهلکی
ژي: ۱۰ سال
جهي ژدايک بووني: گوندي همزا - کوردستان
ئاکنجی: نيشو - سوئد
ئارهزوو: دبستان

ناو: سازان عهبدولقادر
تاهه: ۱۴ سال
جیگای له دايک بوون: سلیمانی - کوردستان
نيشته جی: یونشویینگ - سوئد
ئارهزوو: تۆیتۆیتین و موزیک براده رایه تی

ناف: ئیزدین شیخ نزار
ژي: ۱۰ سال
جهي ژدايک بووني: موسل - کوردستان
ئاکنجی: نيشو - سوئد
ئارهزوو: مه لهفانی

ناف: عه لادین بهرزنجی
ژي: ۸ سال
جهي ژدايک بووني: کوردستان
ئاکنجی: یونشویینگ - سوئد
ئارهزوو: پایسکل و سورت

نهاده کرنا:

سهبريه ههكاري

پهيفان نهپهني

خومندهفانين هيژا :

فان پهيفين خوارئ ژناف فان پيټين كو دخستهيي خوارئ دهنه دهريټخه (تق دشيئ ناسويي، ستووني ژيټهل، ژووردا و گوښيي) پهيفان چټكې، پشتي نهف پهيفين خوارئ هه موو دهردكفن (۱۱) پيت دميين ، وان كؤم بگه و پهيفكئ ژئ چټكه ، نهو پهيف ژئ نافئ ناهدارمكي به ل كوردستاني .

- گيره - پارزينك - مژ - نافهروك - خئ - شك - ساز - راست - شنه - كيترات - گه لافيژ - دان - راژان - مهشك - زي - مل - سال - بارؤفه - دستار - كه پروك - مهزار - چل - ژاژئ - كت - مهجانك - شخره - مالبات - جوهني - دز - گافان - رمژئ - شيف - شالوك - تلوغه - باده - رفشت - ترشوگ - شيژن - مههاباد - بهيار - خانك - تير - گولير - كاده - بلي - مست - شاش - بزؤت - سپيان - دافهريز - سهريئ همئ - كهپن - رؤژهلات - لك - ديكيئل - شاله - شهرفنامه - نال - مهنجهل - گولدان - مشمت - نان - شروخه - زيندي - ليهانه - بالهته - چهويك - گلواز - زهردهشت - دو - داس - گوپال - گديش - گورجئ - رتزه - ركهه - باگوردان - تهمبر - ريز - ماركيسك - بلند - شان - ليس - بقر - ياسين - هم - گر .

ك	س	ي	پ	ا	ن	ر	ق	ژ	ه	ل	ا	ت	د	ي	ن	ه	و	ج			
ن	ه	ل	ئ	ك	ي	د	د	ا	ب	ا	ه	م	ز	ب	ل	ن	د	ش			
ا	گ	پ	ك	م	ه	ر	ج	ا	ن	ك	د	س	ي	گ	ر	ا	م	ه			
ف	د	ت	ر	م	ك	ش	ه	م	ب	ي	س	م	گ	ه	ي	ژ	ا	ر			
ه	ي	ك	ا	و	ژ	ز	ي	ت	ا	د	ت	س	ر	ن	ي	س	ا	ي	ه		
ر	ش	ر	و	ب	ك	ح	م	ق	ل	ن	ا	ت	ب	ك	و	ل	ي	ر	ف		
ق	ه	م	ف	ل	ل	ش	ل	ش	ل	ز	ه	ي	ر	ا	ش	ا	ش	م	ك	ت	ن
ك	ل	ا	ن	ش	ا	ا	ن	ب	ت	ز	د	ك	ه	ل	ا	ق	ئ	ژ	ا		
ت	ر	ش	ق	ك	ت	ش	م	ه	ه	ه	ن	ا	د	ر	و	گ	ا	پ	م		
ك	ل	و	ا	ز	ك	ئ	ر	ه	ه	ه	ر	خ	ش	ك	ه	پ	ه	ن	ه		
ت	ن	ن	خ	د	ل	ر	ك	ه	ه	ه	ت	ه	م	ب	ي	ر	ر	ئ	ز		
ل	ژ	ا	ئ	ا	ا	ي	ز	ر	د	م	ل	ئ	ه	م	ب	ق	ر	ب	ت		
و	ي	د	پ	س	و	ئ	ي	گ	ه	ش	ا	ه	ه	ن	ه	د	و	ل	ش		
ف	ش	و	ت	ه	ر	ك	و	ك	ك	ا	ن	ن	ش	ق	ا	ز	ل	ي	ه		
ه	گ	خ	ح	ك	ش	ن	ل	ه	ش	ن	ر	ا	ج	ل	و	ه	ا	چ	د		
ي	م	ز	ش	ن	ر	ا	د	ه	ر	ا	ه	ل	ق	ه	ي	ر	ي	ر	ه		
ج	ش	ا	ي	ا	ي	ژ	ا	ن	و	س	ژ	ا	ل	ا	ل	س	ا	ل	ر		
ر	ت	س	ق	خ	ت	ا	ن	ا	خ	ا	ي	س	ك	ن	ك	ل	ش	ب	ه		
و	ب	ه	ي	ا	ر	ر	ي	ن	ه	د	ئ	م	ه	ح	ئ	ر	ه	س	ز		
ك	ك	ئ	ر	ا	ت	ز	ئ	ر	ه	ق	ا	د	ك	ن	ي	ز	ر	ا	پ		

هیبوونا ئەلفابی یا لاتینی

خوهندهقانین هێژا .

دچەند هەژمارێن پیشی پێن پەيامی دە مە گوێشەپەک ژ بۆ هیبوونا ئەلفابی یا لاتینی تەرخان کربوو . لێ پشتی چەند هەژماران ئەف گوێشەپە راوەستا . نوها ژێ ئەم بخوازین قی گوێشەپە بەردەوام بکەین ژبۆ وان خوهندهقانین بخوازن می بینە قی ئەلفابی یی و قی جارێ ژێ مە چەند ریزەک ژ پیشەکیا تاریک و روون یا مامۆستا هێمن وەرگریه . مە نغیسین دەستکاری نەکریه و مەر وەکی مامۆستا هێمن چەوا نغیسیه مەژی وەسا نغیسیه . - دەستەپا نغیسیهەران -

پەقی پشتی کەوتم . ئەسپەک لە سەری دام و قسەسی هاتەران پاتەرانی دەکرد . هەموو بەندەنم بە نوێنانەوه چوو و توێخی هاویشت . بەلام ئەوجاریش لە دەست ئیزرائیل رزگاریم هات . کە لە نەخۆشی هەستامەوه بەفریش کەم ببوو ، رێگا کرابووئەوه . وایان بە مەسلەحت زانی بۆ ئەوهی کەمێک ژبۆمە بێمەوه و گورد بگرەوه بە دزی بچمەوه مائی خۆمان کە لە شار نێزیک بوو و دەرمان خواردنی باشتی لێ و دەست دەکەوت . چاک لە بیرم نیه چەند رۆژان لە مائی دا تەمالم هەلگرت و خۆم مەئاس دا . رۆژێک لە ژووری دانیشبووم و کتێبیم دەخوێندەوه ، لە پر لە ناو دێ دا بوو بە شین و گابۆر . ناردم بزانی چیه ؟ قاسید بە گریان و لە خۆدان هاتەوه و گوئی : ئەوانی لە شاری هاتوونەوه دەلێن دەوری شار گیراوه و نایەن کەس بچیتە ناو شار یا وەدەرکەوئ و دەنگۆیه و دەلێن پیشەوا شەهید کراوه . هێندێ پێ نەچوو قسەکە دیا و مەعلووم بوو پیشەوا و سەری قازی برای و سەیفی قازی نامۆزای لە چوارچرای مەهاباد لە دار دراوون . ئەو رۆداوه دلتەزێنه و ئەو کارەساتە چەرگبەرە هەموو کوردێکی بە شەرەفی خەمناک و تازەبەر کرد . بە تاییەتی دلی منی ناسۆر ئەنگاوت . ناسۆرێک کە بۆتە تیراوی و ئیستاش هەر وەبن دەداتەوه و هەلەداتەوه و بێگومان ساریژ نابی و لەگەلم دیتە بن گل . من پیشەوام لە دلەوه خۆشەووست . بە رابەرێکی ژیر و دلەسۆرم دەزانی ، بە کوردێکی پاک و چاکم دەناسی و بە موسلیحیکی یەكجار گەوره و مەزەم دەزانی . دەمزانی نەتەوهکە ی خۆی چەند خۆشەووی و چەندی پێخۆشە خزمەتی بکا . چەند بە ناواتەوه بوو کورد بگاتە ریزی نەتەوه بەختە وەرەکان . زۆرم هیوا پێ بوو گەلەکەمان بە پەلە بەرتە پێش و ولاتەکەمان زوو ناوەدان بکاتەوه . لەو ماوه کورتەش دا دەزانی چەندیش خزمەتی بە کەلک کردن . بە راستی مەریک پیشەوا ئەک هەر بۆ نەتەوهی کورد بەلکە بۆ جوولانەوهی نازادبخوازی و دزی ئیمپریالیستی سەرانسەری ئێران زیانیکی گەوره بوو . دەریایەک زانست و ئەدەب ، دەریایەک فیکر و بێر بە دەستی زۆرداریکی سەرەرپۆ و ئەزان وشک کسرا و لە ناو چوو .

من لە مێژ بوو پیشەوام دەناسی و لە رۆژی تەنگانە دا دیبووم . بە دەست و تەنگی خۆی پیاوێکی زۆر نازا بوو . پێش دامەزراندنی کۆماری کوردستان چەند جار عەشایر هاتنە سەر مەهاباد و پیشەوا بۆ خۆی لە یەکەم سەنگەر دا بۆ دیفاع نامادە بوو . ئەدی چۆن بوو ئەوجار تەسلیم بوو ؟ بۆ خۆشم لێم بیست گوئی : لەسەرمانەوه ناچن و دەمانکوژن . بەلام پێم خۆش نیه گەلەکم بەجێ بێلم و دەموێ لە ناو ئەوان دا بمرم .

راسته کوردستان پاش گیرانەوهی نازەریایجان و لە دەست دانی ئەو هاوپەیمانە بە هێزە لە هەموو لایەکەوه کەماری درابوو ، راستە بەشێکی عەشایر کوئی یان لە کلاو پاراندبوو و چاوەنۆزی خراپەیان لێ دەکرا ، راستە خەزێنە ی کۆمار بەتال و حەتال بوو و هەمووی درابوو بە تووتن و هێشتا نەفرۆشراوو و لە عەمبار دا ماابوو ، راستە لە هەموو یارمەتی یەکی دەرەوه هیوا براو کرابوو ، بەلام من بەش بە حالی خۆم لەو برۆیەدام ئەگەر دەستەوهکەری کرابا و ئێمە ئەزموونی شۆرشگێریمان هەیا مێژووی کۆماری مەهاباد بەو چۆرە دواپی نە دەهات کە هات .

رۆژی ۲۶ سەرماوەزی ۱۳۲۵-۱۹۴۶ نەرتەشی شەر و شیرێوی شاهەنشاهی تەواو سألەوهختیک پاش هەلکردنی نالای کوردستان شاری مەهابادی گرتەوه .

هێندیک لە بەرتۆبەرەن و کادەرەکانی حیزب رایان کرد و خۆیان شارەوه و هێندیکیش دانیشتن و چاوەنۆزی گرتن بوون . من ئەو رۆژی لە شار وەدەر کەوتم و چوویمە خانەقای شیخی بورهان . لە وی شیخ موحەمەدی خالم حەشاری دام و لە بن بالی خۆی گرتم . لە خانەقا بووم کە خەبەری گیرانی پیشەوا و رابەرانی حیزب و کۆمارم بیست . پیاوم وەدووی هەزار خست بیبینمەوه و پێکەوه تەگبیرێک بکەین . ئەویش بۆی دەرچووویو و بۆم نەدۆزراوه .

نەخۆشی کەوتووی لە خانەقا هەبوو ، زۆر کەس گرتبووی و چەند کەسیشی کوشتبوو . من جاریکی تر هەر لەو خانەقايە ئەو نەخۆشیەم گرتبوو و زۆری لێ دەترسام . گوتووایە هەرچی بترسێ ناخەسێ ، هێندە پێنەچوو گرتم و کەوتم . بەفرێکی یەكجار نەستوو کەوتبوو ، هیچ دوکتورێک بەو بەفرە نەمگەیشته خانەقا . دوو مانگی رەبەق بۆی لە سەر

☞ Min le mēj bû Pêşewam denasî û le rojî tenganeda dibûm . Be dest û tivengî xoy piyawêkî zor aza bû. Pêş damezrandinî komarî Kurdistan çend `eşayîr hatine ser Mehabad û Pêşewa bo xoy le yekem senger da bo dîfa` amade bû . Edî çon bû ewcar teslîm bû ? bo xoşim lêm bîst gutî: le sermanewe naçin û demankujin. Belam pêm xoş niye gelekem becê bêlim û demewê le naw ewan da bimrim .

Raste Kurdistan paş gîranewey Azerbaycan û le dest danî ew hawpeymane be hêze le hemû layekewe gemaro dirabû, raste beşêkî `eşayîr gwêyan le kilaw perandibû û çawenorî xrapeyan lê dekira, raste xezêney komar betal û hetal bû û hemûy dirabû be tûtin û hêsta nefiroşrabû û le `embar da mabû, raste le hemû yarmetiyekî derewe hîwa braw kirabû, belam min beş be halî xom lew birwayedam eger destewekerî kiraba û ême ezmûnî şorişgêrîman heba mējûy komarî Mehabad bew cora dwayî ne dehat ke hat .

Rojî 26 î sermawezî 1325-1946 erteşî şir û pirêwî şahensahî tewaw salwextêk paş helkirdinî alay Kurdistan şarî Mehabadî girtewe.

Hêndêk le berêweberan û kadirekanî hîzib rayan kird û xoyan şardewe û hêndêkîş danîştin û çawenorî girtin bûn . Min ew rojî le şar wederkewtim û çûme Xaneqay şexî Burhan . Lewê Şex Muhemedî xalim heşarî dam û le bin balî xoy girtim. Le Xaneqa bûm ke xeberî gîranî Pêşewa û raberanî hîzib û komarim bîst. Piyawim wedûy Hejar xist bîbînime û pêkewe teqbîrêk bikeyîn. Ewîş boy derçû bû û bom nedozrayewe.

Nexoşî kewtûyî le Xaneqa hebû, zor kes girtibûy û çend kesêkîşî kuştibû . Min carêkî tir her lew Xaneqaye ew nexoşiyem girtibû û zorî lê detirsam. Gutûyane herçî bitirsê naxesê , hêndey pêneçû girtim û kewtim.

Befrêkî yekcar estûr kewtibû, hiç

duktorêk bew befre nedegeyîşte Xaneqa. Dû manî rebeq boy le ser reqî pşt kewtim. Espek le serî dam û qisey hateran pateranim dekird. Hemû bendenim be nwênanewe çû û twêxî hawîşt. Belam ewcarîş le dest Îzraîl rizgarîm hat. Ke le nexoşî hestamewe befrîş kem bibû, rêga kirabûnewe. Wayan be meslehet zanî bo ewey kemêk jebule bibmewe û gurd bigrimewe be dizî biçmewe malî xoman ke le şar nîzîk bû û derman xwardinî baştirî lê wedest dekewt. Çak le bîrim niye çend rojan le malî da temalim helgirt û xom melas da.

Rojêk le rojan danîştibûm û kitêbim dexwêndewe , le pir le naw dê da bû be şîn û gabor. Nardim bizanim çiyê ? qasîd be giryan û le xodan hatewe gutî: ewaney le şarî hatûnewe delên dewrî şar gîrawe û nayelin kes biçête naw şar ya wederkewê û dengoye û delên Pêşewa şehîd kirawe. Hêndê pê neçû qiseke dira û m`elûm bû Pêşewa û Sedrî Qazî biray û Seyfî Qazî amozay le Çiwarçiray Mehabad le dar dirawin.

Ew rûdawe diltezêne û ew karesate cerigbire hemû kurdêkî be şerefî xemnak û taziyebar kird. Be taybetî dilî minî nator engawt. Nasorêk ke bote tîrawî û êstaş her webin dedatewe û heldedatewe û bêgoman sarêj nabê û le gelim dête bin gil. Min Pêşewam le dilewe xoşdewîst. Be raberêkî jîr û dilsozim dezanî, be kurdêkî pak û çakim denasî û be muslîhêkî yekcar gewre û mezinim dezanî . Demzanî netewekey çend xoşdewê û çendî pêxoşe xizmetî bika . Çend be awatewe bû kurd bigate rîzî netewe bextewerekan . Zorim hîwa pê bû gelekeman be pele berête pêş û wilatekeman zû awedan bikatewe. Lew mawe kurteş da dezanîn çendîş xizmetî be kelk kirdin.

Be rastî mergî Pêşewa nek her bo netewey kurd belke bo cûlanewey azadîxwazî û dijî împiyalîstî seranserî Êran ziyanêkî gewre bû . Deryayek zanist û edeb, deryayek fikir û bîr be destî zordarêkî serero û nezan wişik kira û le naw çû .

çit .. yan .. çite = here - herin
 yîşt .. wîşt..îşt = raweste-rawestin
 Havî .. havî = Ji bo jêkvegirtina bizna.
 Çerd.. yan .. çêrd = ji bo jêk vavartina
 mih û biznan yan kar û biznan .

2- Çawrî ... çêl û gareş :-

pitirwê = were - werin "1"
 Ahe .. wahe = here - herin .
 A a a a ... a .. = raweste-rawestin
 Helê .. helê .. = herin (cûtyar bikartînin
 li demê kêlana erdî)
 Ho .. ho vegre = Her bi zivre (li demê
 gêre ajûtinê bikartêt) .

3- Dewar (derwar) - hesp û mahîn - hêstir- ker :-

Uş .. ûş .. huş = here - herin.
 Tişu .. tişu .. = were - werin .
 Şû uş ... Şûûş =raweste - rawestin
 Berrre .. herrre = xwe vede ji astengan
 - hişyar be .
 Teste .. heste = destê xwe yan pê
 xwe rake .

4- Firinde (teyr û tewal):-

Pitirrrru .. pitrrru= were-werin"1"
 Kiş ... kiş = here - herin .
 Mal .. mal = here-herin mal herin jûr (hindur) .

5- Se(seg) :-

Ji ber ku di jiyana koçerî û cûtyariyê
 da sey rolekê giring yê heyî ji bo
 paraztina giyandara û maldariya wî

lewma ew jî zirbehîr nebûye jî
 peyvên xumal û taybet bi wî ve di
 ferhenga zimanê kurdi da wek :-
 Kut .. kut yan kuç .. kuç= were-
 werin .

Tutte .. tutte = here - herin
 Kiş .. kiş = hişyar be û here
 dujminî !!

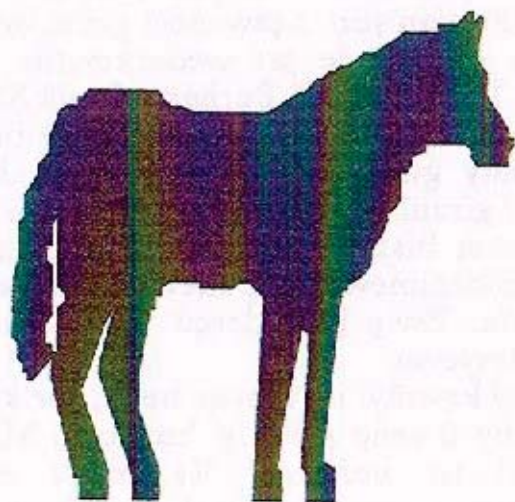
Wurî .. wurî = here şerî û ne tirse
 me hay ji te heye .

Helbet ev çende her wek nimûne
 me diyarkirn ji ferhenga zimanê
 kurdî - pişka danûstandinê li gel
 hindek giyandaran .

Eve ji layekî ve ,û ji layekî dî ve
 ziman û danûstandina giyandaran
 di ferhenga koçerî û revendî yê da
 yê taybet bi awaz û stranên amîrên

muzîka şivanan ve wek:-

blûr , nay , dûduk , fitû yên lêva .
 Ew bi van awazan li gel giyandaran
 di axivin û danûstandinê li gel
 diken û zor bi başî di hevdû di
 gehin ..!?!?

"1" "2" Ev herdû dengên he bi dirustî bi van
 peyvên demayên .

Zimanê axiftinê li gel giyandaran

Nasihê Kêsteyî

- Elmanya -

📖 Ji ber pêkhatina xweristî (siruştî) ya Kurdistanê, ku zor çiya û deşt û dol û nihâl û gir û kevir û kanî û rûbar û çem û şiv lê helkeftîne û cihê çerwanê giyandaraye bi hemû corave û bo her çar werzên salê û ji ber gelek egerên dî ku di vêre da delîve helnakevît şirove bkeyîn. Her ji mêje û heta niho ji behreka zor ya gelê Kurdistanê jiyana wî li ser xudankirina gelek corên giyandara ye wek :

- 1- Pez û terş û tewal.
- 2- Çawrî yan çêl û gareş û gamêş.
- 3- Dewar (hesp û mahîn- hêstir- ker) .
- 4- Firinde yan teyr û tewal wek: mirîşk-`elîşîş- qaz- werdek - son).
 Û herwesa gelek corên dî yê giyandaran , li vêre mebesta me ne hejmartina corên wan giyandaraye ku li Kurdistanê tene xudankirin. Nexêr belkî mebesta me bi vê çendê axiftin û peyvîne li gel her corekî ji van giyandaran bi zimanê şirînê kurdî, çunkî her corekî ji van giyandaran zimanekî taybet û xomal yê heyî ji bo danûstandin û rabûn û runştinê li gel wan di

ferhenga zengîna zimanê kurdî da. Lewma em jî li vêre ne bi awayekî tevayî li Kurdistanê belkî bi goreyî şivan û dîtin û bihîstnên xwe dê listeyekî yan risteka peyvan ji wan peyvan vehûnîn ku ji bo vê meremê bikartên li gel her core giyandarekî bi zimanê koçer û revendan li deşt û zozanên Kurdistanê rengîn , li gel ronkirina mebest û meremê ji wê peyvê . Umêdewarim bişem xizmeteka biçûk jî be pêşkêşî xwendevanên hêja û ferhenga zimanê kurdî bikem .

Fermûn temaşey van lîstan biken :

1- Pez û terş û tewal:

a- Mih yan mîh - mer- pezê sipî :-

Hirrrr.....= were - werin

Pitirrrwît...= were-werin "1"

Pitirrrye....= here - herin"2"

Kis .. kis .. kis ..= here - herin

Êç .. Êç .. = Ji bo ji hev vavartina mih û kaviran yan jî pezê stewir yê zayî , yan jî ji bo jêk vegirtineka bi tevayî .

b- Bizin : biznê reş û çwîr:-

Ê ê êê yan Ê hê hê = were-werin

Gidî .. gidî.. = were-werin (pitir ji bo karika bikartêt) .

Çawa mêvanê çarde şevî...weledoo
 Ew bi tenê hêviya taristanekê bû.
 Ez dizanim
 tu bi şermînî berê xwe dide
 bêriyê TIRBESPîya min.
 Tinaziyên ŞÊXOyê NADO
 û zirna LETO
 ji gewdên te cuda dibe.
 Bayekî bê nîvişk,
 hevîrtirşê serberdanê,
 li qûnaxên horiyan,
 sündên xwe dax dan.

Morîka şîn im.
 Dergûşa dudiliyê me,
 bê dezgeh im .
 ji eşqê re şev im.
 Li kemendên bêrikirinê
 e ş q i m, eşq.
 Di paşila...
 Qirkirina awazên qereçiyân im,
 lawaz im.
 ji bedena rewrewkê,
 heyberekî bênasname...
 hildibim.
 Li xewnên "Hespê Sipî"
 xar dimînim.

li ser kîjan qeraxî
 tu "Sirûdên Rono"
 seqa dikî...?

Şikestnên min
 li ber "Ehmedê mala Mûsa"
 noşîna xwe dilorînin.
 Temenê me diqurmîçe
 Tevina Pîrepindê
 serdemeke bê xeftan didoşe.
 Hevîrtirşê çi kakilîyî tu...?
 Simên yarê ne,
 xêlên dîlberan e,

şîn vedan...!
 "Ji aş û bajêr tênim"
 Dengê bilûrê..
 dispêrim pîrr tiştên din.
 DONKÎŞOT im.
 Rêvingiyê cinoyî me.
 Li ser zarê KAFKA,

i
 i
 m
 a
 q
 i
 m.
 Min bi tenê nehêle.
 Dilek im.
 Nehtorê tûrê fermiska eşqê me.
 Xurtim, mîna..
 kurmekî di bexçika..
 periyan de.

Ferhad im,
 evroka dîlê şevê me.
 Oooh,
 wek bilbilê zar dinalim.
 Ey periya bi fîxana xwe xemlandî,
 li ber îşê pîr bûme,
 bê hêzim canim, bêhêz.

Qehpîtiya xwe,
Pozbilindiya xwe, biçîne/
têde bigere.

Li ber lingên mindalan,
keskesor parçe-parçe dibe.
Reng xwe, xwe vedidizin.
Li vehisstaneke bêdiktator

d
i
g
r
i
n.

Reş, tenê reş serî hildide.
Xeb-xeb ji qirikê der tê.
Kî ji hundurê demê derdikeve hêêêê??
Kî li ziman xwedî derdikeve ???
Evîndara min/ strana min.
Em, bi dilekî şikestî xwe azad dikin..?
Va careke din bang dikim:
Werin, werin
Hetîketiyên min diyar bikin.
Zexeliya xwe jî
li hember deynin.
Çi bikim ?
Ez dizanim
nêrgiz li ber rondikên we
dîlanê dikin: Zarokino.
Ez dizanim
zilindar e hîq-hîqa wan.
Oooh hêvî dikim: Agir
cihê fermisk radimûsin, nesotînî
Nema zanim
gelo ev xewin, yan jî serpêhatî ne ??
Mîsta min, dilopê bîranînan
diwerêve.

Aso,
lib lib dikizire.
Girîgeh, spêdeke porkur,
diparzinînin.
Laşekî min heye.
Û tiştêkî din jî heye.
Tevan ji we re dihêlim.

Bitenê,
ez û tîpên xwe,
di dengê mêkewekê de,
emê me

le
va
ni
yê
b
i
k
i
n

***** Qamişlo, 15 . 09 . 1995 *****

Çi ?

Kevîka kevepêlavek e gunehbar
mîna
weşiyên mitalan,
lê vexumeha
Şev li min mukur hat.
bê.....,
buhar bê şop ma.
kenê ku,
ji qama çiyê veriht
şilo nebû.
hêlînek mişt î tembûr,
ji bo reşiyê
hate xemlandin.
li ber "xilmaşiya elendê"
dilovanî şînekî tevîzî
dibariya.

Yeko yeko.
firyad ji te..

xwe didin berdan.

Kul li ser kulê
konê xwe vedigire.
Pencên DUGIRÊ tênim bîra xwe.

Hisret

Bilaaaa..
 di bin sîka te de binive
 Destê vî penaberî berde,
 Bila bêje:
 Dîlbera min/ mêya min ...
 Rê bidiyê.

.....
 Xwe rût dike.
 Xak, û dinehwirîne.
 Ez û tu,
 dibin şahidê..
 mirina asîman û rûzemînê.
 Birûskên windabûnê
 tu direvînî.

Tu,..
 yên mê didin pey te.
 tu jî
 tîpan tîne bîra xwe.
 Mîna zarokekî/
 bi dilê zarokekî.
 Qehfikên te,
 hinarkên çem radimûsin.
 Bi têlên...
 xewneke nîv sax û nîv fetisî,
 Xeca Silivî bi kenar dikim.
 Li ber..
 derfeşa Baxos
 tasê dilorînîm.
 -Siyamend hemî mêraniya xwe
 pûç kir.

Kaniya ava sipî,
 hîn bendewarê Mîr Mih e
 Hîn berata min,
 ji ber dengê Kor,
 guhên xwe asê dike
 Ev mirin e.
 Cihê herkesî li ser..
 sînga wê

h
 e
 y
 e

A, B ê ya xwe digindirînîm.
 Bêhna min e helbesta min.
 Bişirînekê dihinêrim.
 Her berdewam e,
 Herroj *Pirokirostek* zêde dibe.
 Bi wê hovîtiyê
 rêka xwe çareser di
 ke !!

Bi dostanî/
 Bi sultanî, dixwaze
 Tîpên me/ laşên me
 veeke

-Pirokirost
 Qûnaxekê,

Bor :

Bor = Stûr - Şero zelamekî deng bore .
 Bor = Borê kûrincî- Kûrinc borî di hesû .
 Bor = Borê avê - Em li borê Xabûrî derbas bûyn .

Kar :

Kar = Karê biznê -Karê bizna me sipî ye .
 Kar = Kar û xebat - Serdar rojê 8 katijmêr kar dike .

Kelek :

Kelek = Xweş kel - Nûkên me kelekin .
 Kelek = keleleka ser avê - Em bi kelekê ji Dicle derbaz bûyin .
 Kelek = Koma bera- Biro ber ji nav zewiyê rakirin û xistine ser kelekê .

Çal :

Çal = Enî spî - Nêrî yê Silo çale .
 Çal = Çala erdî - Xemo çalekê di hewşê da dikole .

Kew :

Kew = Teyir - Kew li ser zinarê dixwîne .
 Kew = Kewa birînê - Dixtor birîna Şexo kew kir (kewand) .

Çil :

Çil = 40 - Xezalê çil bizin hebûn .
 Çil = Qels - Mîro zelamekî çile qet pare ji detsa dernakevin .

Çir :

Çir = Qayîm-Bizna me pîr bû goştê wê çir bû
 Çir = Çira şîrî - Şermînê bizna xwe didot çira şîrî bi çavê wê ket .

Ka :

Ka = Ji bo pirsê -Ka ew pertûka min kirî ?
 Ka = Giyayê hûr kirî - Me cihorek ka da hespê xwe .

Kêr :

Kêr = Baş - Kawe zelamekî kêr hatî ye .
 Kêr = Çeqo- Min bi kêrê tibla xwe birî .

Kel :

Kel = Qela - Kela Xursê pir kevne .
 Kel = Kelîn - Kel hate şîva me .
 Kel = Daxwaza cûtbûnê- Çêla Omer li kele
 Kel = Nêrî yê kûvî - Kelê kûvî Siyamend kuşt .
 Kel = Kela darê - Nava dû tayên darê - Şivanî kepenê xwe danaye ser kela darê .

Kêm :

Kêm = Ne zor - Îsal baran kêm barî .
 Kêm = Kêma kuliyê - Destê Rewşê pir kul bûye kêm ketiyê .

Ker :

Ker = Giyandar -Pîro kerê xwe bar dike .
 Ker = Parçe - Şîlanê kerek nan da Hogirî .
 Ker = Kerê pezî-Memo şivane li ber kerê pezî .
 Ker = yê ku nabihîze- Sofî Elî pir pîr bûye û ker ji bûye û qet nabihîze .

Kitik :

Kitik = Pisîk, pişik- Kitika Dîlanê reşe .
 Kitik = Hejîra hişk- Me hejîr kirine kitik ji bo zistanê .

Zirav :

Zirav =ne stûr-Bejna Gulbiharê pir zirave
 Zirav = penkiryas - Malwêran ! te ez tirsandim, te ziravê min qetand !!

Gir :

Gir =mezin- Rûstem zilamekî gir û bi hêze.
 Gir =Zivir-Gopalê Derwêş gire nehatiye renîn .
 Gir = Cihekî bilind - Me agirê Newrozê li ser girê hindavî mala hilkir .
 Gir = Agir - Gir ketiye bin pê Alan ku here welat bibîne .

Kilîl :

Kilîl = Mifte - Kilîla derî ji bîr neke !
 Kilîl = Kulmîş - Kavira me pir lawaz bûye kilîl bi pozê (difnê) de tê xwar .

Rêz :

Rêz = Li pey hev-Zarok bi rêz diçin malê
Rêz = Tore - Hogir gelek bi rêz bersiva babê xwe da .

Benî :

Benî = kole - Xelo dibêje axay ez benî .
Benî = giyayeke - Benî li zozanan şîn dibin û mirov wan dixwe .

Birî :

Birî = Birîyên çavan - Birî reşa çav xezal .
Birî = hêz, vejen - Mirîşk hêkê dike birî bi dîklî dikeve.

Go :

Go = pîsatî , zibil - Go yê çêla ketiye govê
Go = Tep , Top - Zarok li meydanê bi go yê dilfizin .

Dan:

Dan=Danê rojê- Perîxan danê êvarê kardike.
Dan=Ji bo danê- Lewend perên riya xwe dan
Dan=Danê genim-Dexl û dan li Kurdistanê pire

Gez :

Gez = Geza pîvanê-Rewşê dû gez armûş kirî.
Gez = Leq - Aram dû gez li sêva xwe dane .
Gez = Dara gezê - Gez li ber çem şîn dibin .

Teng :

Teng = Ne fireh - Geliyê Elî beg pir tenge
Teng = Tenga dewaran - Seydo kurtan li kerê xwe kir û tenga wî girêda .

Hêstir :

Hêstir=Rondik - Hêstir ji çavên Nazê dibarin
Hêstir = Qantir - Remo hêstira xwe barkir çû karwanî .

Çerx :

Çerx = Sedsal -Em ji çerxê bîstê derbas dibin.
Çerx= Çerxa ji bo kêra xweş kirinê - Min kêra xwe bi çerxê xweş kir .

Bersiv :

Bersiv=Bersiva pirsê-Wan bersiva me neda.
Bersiv = Bersiva xanî- Zêlamên gund li bersiva xaniyê Emê rûniştine .

Dêm :

Dêm = Rû û dêm- Dêmê sipî mîna berfê.
Dêm = Bejî - Cemşîd erdê xwe yê dêm dikêle.

Behî :

Behî = Şînî - Me behî ji bo şehîdan danî.
Behî = Çilmsî - payîz hat û giya jî behî .

Kulî :

Kulî = Kulbûn-Kulî ya birîna wî baştir bû
Kulî= Giyandar-Kulî hat û zevî rût kirin.
Kulî = Qefta hiriyê - Xatûnê hirya xwe şekir û kire dû kulî .

Tor:

Tor = Şebeke - Me bi torê dû masî girtin .
Tor = Bext - Narîne xwe avête tor û bextê babê xwe .

Homogiraf

Şor :

şor= Bi xwê- Xwarina me ya îro pir şor bû .
Şor = Ber bi jêr - Simbêlên Hemo şor in .

Vir :

Vir = vê derê - Li vir kêr kurd hene.
Vir = derew - Vir kirn tiştêkî nebaşê .

Tî :

Tî = Têni - Ez pir tî bûm min av vexwar.
Tî = Sû - Tî yê xencera Temo di teyse .
Tî =Birayê mêrî - Koçer jina Sîpanî ye birayê sîpanî Alan tî yê koçerê ye .

Têr :

Têr =Ne bîrsî- Şoriş têr nan û mas xwar
Têr =Têra barî - Avdelî têra xwe tîjî genim kir û li kerî kir .

Pir :

Pir = pira li ser avê- Pira Zaxo pir kevne.
Pir = Gelek - Gelê kurd pir xebat kiriye.

Sih:

Sih = 30 - Sih Pêşmerge hatine gund .
 Sih = Siber - Cangîr li bin siha darê razaye .
 Sih = Sih û ciger - Siha wî kul bûye loma ew dikuxe .

Xwar:

Xwar = Xwarin - Me firavîn xwar .
 Xwar = Nerast - Barê kerê Mîrza xware .
 Xwar = Erdê rast - Em pez li xwarê jûrê gundî bêr dikin .

Ber:

Ber = Kevir - Wî li pišta berê mezin şer dikir .
 Ber = Berhem - Îsal berê rezê me baş bû .
 Ber = Pêxemetû - Dujmin ji ber me reviya .
 Ber = Firehî - Berê qumaşî dû mîtir bû .
 Ber = semt - Siwaran berê xwe dane alê rohilatê .
 Ber = Bera nav malê - Şîrînê tevnê xwe raçand û berek çekir . (Ev bi yên jûr re dibe homograf)

Par :

Par = pişik - Em kurd ji azadiyê bê par mane .
 Par = Sala çuyî - Zistana par pir berif barî .

Jî :

Jî = Ji bo zêdeyî - Evîn jî hate govendê .
 Jî = Emir, temen - Jî yê kurê Temo kurt bû ew zû mir

Nav :

Nav = Navê yekî - Navê dayika wî Binefşe .
 Nav = Têde - Avdel çûye nav rezê xwe .

Ger :

Ger = Gera avê - Werdek di gera avê deye .
 Ger = Gera govendê - Meyro li gera govenêye

Bîr :

Bîr = Bîra tevnî - Şalûşapika bi bîrê çêdikin .
 Bîr = Hîzir - Bîra min nehat bêjime te dabiçîn .
 Bîr = Bîra avê - Me bîrek di hewşa xwe de kola

Şiv :

Şiv = Dola biçûk - Av di şivê de tête xwarê .
 Şiv = Xwarina êvarê - Me li mala wan şiv xwar

Bar :

Bar = Piştî - Barê kerê Silo pir girane .
 Bar = Koç - Niha bara kewaye ji zozanan tèn diçine deştê .

Zil :

Zil = vekirî - Çavên kêvrûşkê di zilin .
 Zil = Zilê giyayî - Wî zilekî giyayî da ber didanê xwe .

Ta :

Ta = dav - Min bi dû ta dezî şelê xwe drût
 Ta = Êş - Tayeka giran Zînê girtiye .

Perî :

Perî = Firîşte - Dibêjin perî li asmanane .
 Perî = Xêlî - Perî ya bûkê grêdin !

Kûr :

Kûr = Qol - Xemo kete çaleka kûr .
 Kûr = Nêrî yê sê salî - Dirbaz kûrê xwe ji bo mêvanan serjêkir .

Kur :

Kur = Law - Kurê Hemo pir zanaye .
 Kur = Kin - Gulîzarê porê xwe kur kirye .

Por :

Por = Teyir - Azad çûye nêçîra pora .
 Por = Mûyê ser - Şchnaz keçeke por zere .

Bez :

Bez = Xar - Zarok bi bez hatine malê .
 Bez = Qelewî - Berxa ku me serjêkir pir bi bez bû .

Kun :

Kun = Qul - Binê sola (pêlav) min kun bû
 Kun = cewdik - Rêber kun tijî av kir bire nav rezî .

Çek :

Çek = Çekê şer - Pêşmerge bi çek şer dikin
 Çek = Zêr û zîv - Gulnaz çûye bazarî çekên bûkê bikire .

Çend nimûneyek ji

Homonîm û Homogirafên kurdî

Homonîm: ew peyvin yên ku nivîsîn û gotina wan yekin, lê wate (mane) ya wan cudaye.

Homogiraf: jî ew peyvin yên ku nivîsîn yeke , lê gotin (deng) û wate (mane) ya wan cudaye.

Nimûnên van peyvan jî di zimanê kurdî de gelek di mîşene, herwekî ku mirov wan di gelek zimanên din yên biyanî jî de dibîne .

Helbet eger mirov li ser Homonîm û Homogirafên kurdîyê binivîse mirov pêdvî bi lêgeryaneka xurt û demekê baş heye ji ber ku ev nimûne di zimanê me de di pirin bi taybetî jî eger mirov hemû zaravên kurdî dane berçav.

Lê ev nivîsa me çavgerandineka bi lez û serpê ye li ser van herdû xalên navbirî û em hîvîdarî ku zimanzan û nivîsevanên me yên şareza bi awayekî berfirehtir û ekadîmîk li ser van babetan binvîsin û vekolînen zanistî li ser bikin .

Ji ber van xalên xwarê jî ez dibêjim ev nivîsa me nivîseka serpê û bi lez û beze :-

1- Ez bi tenê li ser zarava kurmancî rawestame û li gorî şiyana xwe . û min mayê xwe di zaravên din yên kurdî de nekiriye, ji ber ku şarezayî ya min gelek di wan zaravan de nîne .

2- Min hewil daye ku lêker (fiil) an gelek wernegirim ji ber ku ew di rewşekê de narawestî û li dîv demê guhrîn bi ser de tîn û me ji ber wê yekê jî pitir bala xwe daye ser navdêr (nav) û rengdêr (awelnav) an.

3- Min pitir ew peyiv wergirtine yên ku pitirîn dever bikrûnin .

Ew peyivên ku min zanî tenê li deverê bikartên min ew wernegirtine .

4- Herwesa min pitir ew peyiv hilbijartine yên ku bingeha wan ji hev dûre û çî goman têda nîne ku bingeha wan li çî cihê nagihe hev .

Ji ber wê yekê jî eger min ev xalên jûrî berçav negirtiban, ewê wê demê lista van peyva (homonîm û homogiraf) an gelek dirêj biba û kar û demekî baş jî pêdvî di bû .

Herwesa ez dixwazim xwendevanên hêja agehdar bikim ku li hindek cihan jî dîv peyvan pitirîn yên ku wek hev têne nivîsandin û hindek caran çendek ji wan bi nivîsîn û gotin wek hevîn, lê yek yan pitir jî her di wî cihê de dengên wan cudane û ji ber wê yekê jî min ew li xala Homogirafan danane , herçende ku her di wêre de hem Homonîm û hem jî Homogiraf jî hene .

Dîsan ez giftûgoyê jî li ser wê çendê nakim kanê ew peyvên min ji ber her çar xalên li silal diyarkirî newergirtin ew jî ser bi Homonîm û Homogirafên kurdîne yan ne !

Ez giftûgoya vî babetî jî her ji bo zimanzan û ekadîmyên kurd dihêlim .

A- Homonîm :

Tîr:

Tîr = Xest, ne ron - Mastê tîr li zozanan heye.

Tîr = tîra kivanî - Tîr û kivan çekêk pir kevne.

Rizgar Kêsteyî

Redaksiyon/Redaktion

Rizgar Kêsteyî
A.Kadir Şewket
Buxarî Xidir
Sebriya Hekarî

Adress:

Box: 8043
550 08 Jönköping
Sweden

Postgiro: 530682-4

Abonetî/Prenumeration:

Kes/Enskilda: 100 kr
Dezga/Myndigheter: 200 Kr
Welatên derve: 20 Dolar
Ji bo Kurdistanê: Perwe ye

Wêne yên berga:

Wêne yê bergê yekê:
Bajarê Mehabadê

Wêne yê bergê duwê:
koşka îshaq Paşa li Bazîdê

Teknik:

Rizgar Kêsteyî
Buxarî Xidir

Hejmar:

10 / sal: 3 - 1998

ISS 1403 - 0055

Di vê hejmarê de :

Peyvî Peyam	Peyam
Yekyetî Sûvvet û Kurdistan	S . Lazarîf
Helbestvanê ciwanemerg S.Diljan	R . Kêsteyî
Şemal Saîb û	Newzad E . Sucade
Dost çon dekat be dujmin	Dr. Marûf Erşed
Hesen Şerîf (Hevpeyvîn)	Peyam
Berew yadî sed saley	Karlênê Çaçan
Xuzî rastî hatibane gotin.....	Ehmed A. Casim
Birwa biken	Şêzad Heynî
Pelkezêrîne	Peyam
Le yadî 10 saley şehîd kirdnî Helebce da	Peyam
Çalakiyekanî komeley kultûrî Kurdistan	komîtey kargêr
Kongirey salaney komele	Peyam
Pîrozbayî	komeley kultûrî Kurdistan
Xerîbî (helbest)	Selah Şiwan
Nemeyeka armanber (helbest)	Şukrî Bêduhî
Pênase (helbest)	Xêrî Bozanî
Xec û mirîşk (ûperêat zarokan)	Sebriye Hekarî
Gulistan (cîhana zarokan)	Peyam
Peyva nepenî	Sebriye Hekarî
Xaçepirs	Newzad E. Sucade
Hîbûna elfabê ya latînî	Peyam

Pişka latînî :

Çend nimûneyek ji Homonîm û homogirafên kurdî.... R . Kêsteyî
Dû helbest - Hisret , Çi - Tengezarê Marînî
Zimanê axiftinê li gel giyandaran Nasihê Kêsteyî

Govareka werzî giştî sebixwe ye

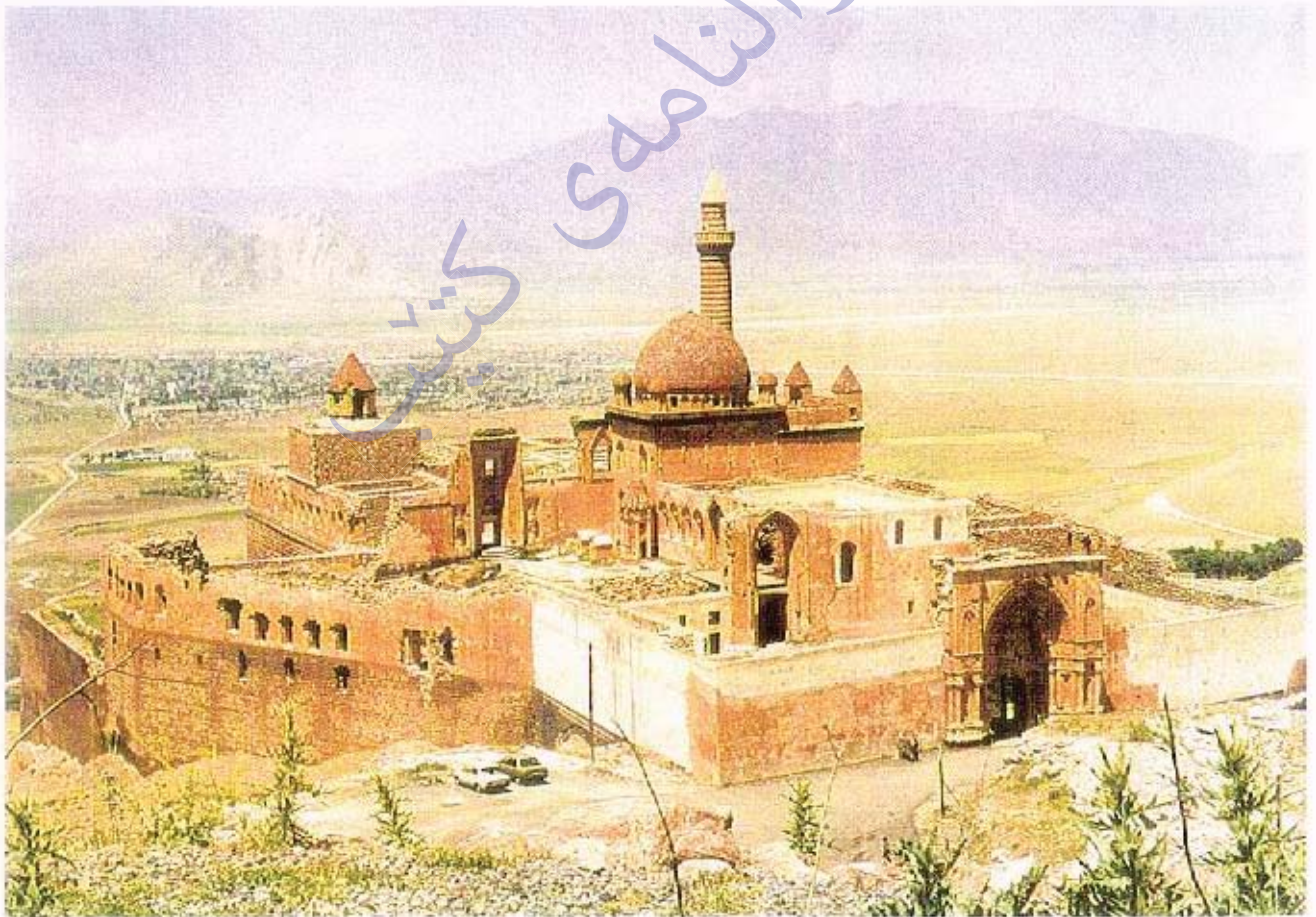
PEYAM

Govara komela kultûrî ya Kurdistan li Jönköping

Hejmar:
10

Sal :
3 / 1998

Buha :
25 kr

Utgivare: Kurdistanens Kulturförening i Jönköping